

BILTEN

HRVATSKA NARODNA BANKA

165

Godina XVI • Prosinac 2010.

HNB

BILTEN 165

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).
Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 550 primjeraka

ISSN 1331-6036 (tisak)

ISSN 1334-0042 (online)

HNB

HRVATSKA NARODNA BANKA

BILTEN 165

Zagreb, prosinac 2010.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Površina (km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
Broj stanovnika (mil.)	4,426	4,440	4,440	4,440	4,439	4,442	4,440	4,436	4,434	4,429
BDP (mil. HRK, tekuće cijene) ^a	176.690	190.796	208.223	227.012	245.550	264.367	286.341	314.223	342.159	333.063
BDP (mil. EUR, tekuće cijene)	23.146	25.538	28.112	30.011	32.759	35.725	39.102	42.833	47.370	45.379
BDP po stanovniku (EUR)	5.229	5.752	6.331	6.759	7.380	8.043	8.807	9.656	10.683	10.245
BDP – godišnja stopa rasta (% stalne cijene)	3,0	3,8	5,4	5,0	4,2	4,2	4,7	5,5	2,4	-5,8
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4
Tekući račun platne bilance (mil. EUR)	-568	-821	-2.099	-1.889	-1.434	-1.976	-2.726	-3.236	-4.338	-2.477
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-2,5	-3,2	-7,5	-6,3	-4,4	-5,5	-6,9	-7,6	-9,2	-5,4
Izvoz robe i usluga (% BDP-a)	40,7	42,3	39,6	43,8	43,5	42,8	43,5	42,7	42,0	35,6
Uvoz robe i usluga (% BDP-a)	45,1	47,4	49,1	50,6	49,4	48,9	50,2	50,1	50,1	39,4
Inozemni dug (mil. EUR, na kraju razdoblja) ^c	12.264	13.609	15.144	19.884	22.933	25.761	29.274	32.929	39.125	43.117*
Inozemni dug (% BDP-a)	53,0	53,3	53,9	66,3	70,0	72,1	74,9	76,9	82,6	95,0*
Inozemni dug (% izvoza robe i usluga)	130,2	125,9	136,1	151,3	161,0	168,7	172,3	179,9	196,6	266,9*
Otplaćeni inozemni dug (% izvoza robe i usluga) ^{c, d}	25,5	27,5	27,5	21,3	22,5	25,0	35,8	33,3	28,2	46,2
Bruto međunarodne pričuve (mil. EUR, na kraju razdoblja)	3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307	9.121	10.376
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	4,3	5,3	4,9	5,2	4,8	5,1	5,3	5,2	4,6	7,0
Nacionalna valuta: kuna (HRK)										
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 EUR)	7,5983	7,3700	7,4423	7,6469	7,6712	7,3756	7,3451	7,3251	7,3244	7,3062
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	8,1553	8,3560	7,1457	6,1185	5,6369	6,2336	5,5784	4,9855	5,1555	5,0893
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,6339	7,4710	7,4070	7,5642	7,4957	7,4000	7,3228	7,3360	7,2232	7,3396
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	8,2874	8,3392	7,8725	6,7044	6,0312	5,9500	5,8392	5,3660	4,9344	5,2804
Ukupni fiskalni saldo konsolidirane opće države (% BDP-a) ^e	-6,5	-5,9	-4,3	-5,4	-4,2*	-3,5*	-3,4*	-3,1*	-2,1*	-4,6*
Javni dug (% BDP-a) ^f	34,5	35,5	34,9	35,7	37,9	38,5	36,0	33,4	29,3	35,3
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	16,1	15,8	14,8	14,3	13,8	12,7	11,2	9,6	8,4	9,1
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	42,6	41,8	43,3	43,1	43,5	43,3	43,6	44,2	44,5	43,3

^a Početkom 2009. DZS je revidirao podatke o BDP-u za razdoblje od 1995. do 2008., koji sada uključuju procjenu sive ekonomije, novu procjenu stambene rente te novu procjenu i raspodjelu usluga financijskog posredovanja. Podaci o BDP-u za 2006., 2007., 2008. i 2009. temelje se na procjeni tromjesečnog obračuna i kao takvi privremenog su karaktera.

^b Stopa inflacije mjerena je indeksom potrošačkih cijena.

^c U sklopu obveza preuzetih u prepristupnim pregovorima s Europskom komisijom na početku 2008. stupile su na snagu promjene u pravnoj regulativi vezane uz praćenje inozemnog zaduživanja. Stanje inozemnog duga na kraju 2007. stoga je prikazano prema starom sustavu izvještavanja. Da bi se omogućila godišnja usporedba, stanje inozemnog duga na kraju 2007. izračunato je i na osnovi novog sustava izvještavanja, koji pokazuje da bi stanje duga bilo veće za 325 mil. EUR, te bi iznosilo 33.254 mil. EUR. Od početka 2009. u primjeni je novi, unaprijeđeni sustav obrade podataka, pri čemu je, radi usporedivosti, izračunato i stanje duga na kraju 2008., koje bi prema tom sustavu bilo veće za 366 mil. EUR te bi iznosilo 39.491 mil. EUR. Podaci ne uključuju dug s osnove kružnih izravnih ulaganja, koji je na kraju 2008. iznosio 826 mil. EUR, a na kraju 2009. godine 1.499 mil. EUR.

^d Otplate inozemnog duga uključuju otplatu glavnice s osnove obveznica, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita te ukupne otplate kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^e Ukupni fiskalni saldo (GFS 2001) od 1999. do 2001. prikazan je na gotovinskom načelu, a nakon toga na modificiranome obračunskom načelu. HAC, HC, HFP i DAB uključeni su od 2001., pri čemu je HAC isključen od 2008. U izračun salda uključene su godišnje isplate povrata duga umirovljenicima (opširnije objašnjenje metodologije izračuna salda vidi u Biltenu HNB-a, br. 165, u Okviru 4. Mjere fiskalnog salda za Hrvatsku).

^f Javni dug je dug opće države. Od 2008. dug HAC-a isključen je iz duga opće države.

Izvori: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak 3

2. Kretanja u okružju 5

Međunarodno okružje 5

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri 6

Tečajevi i cjenovna kretanja 7

3. Agregatna potražnja i ponuda 7

Agregatna potražnja 7

Agregatna ponuda 10

Okvir 1. Prikaz rizika projekcije pomoću lepezastih dijagrama 11

4. Tržište rada 12

5. Inflacija 13

6. Vanjska trgovina i konkurentnost 15

Okvir 2. Unapređenje metodologije izračuna efektivnih tečajeva kune 17

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala 20

Uvjeti financiranja 20

Inozemni tokovi kapitala 22

Okvir 3. Koliko troškovi inozemnog zaduživanja opterećuju domaće gospodarstvo 23

8. Monetarna politika 25

9. Javne financije 27

Prihodi, rashodi i transakcije u nefinancijskoj imovini opće države 27

Manjak i dug konsolidirane opće države 28

Okvir 4. Mjere fiskalnog salda za Hrvatsku 29

10. Modeli korišteni za izradu ocijenjenih i/ili projiciranih veličina 30

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

A. Monetarni i kreditni agregati 36

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati 36

B. Monetarne institucije 37

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija 37

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive 38

C. Hrvatska narodna banka 39

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke 39

D. Banke 41

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka 41

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka 42

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države 43

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora 43

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima 44

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka 44

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka 45

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka 45

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca 46

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka 46

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka 47

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka 47

E. Stambene štedionice 49

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica 49

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost 50

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke 50

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke 51

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka 52

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka 53

G. Financijska tržišta 54

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule 54

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima 55

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule 56

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite 57

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite 58

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja 59

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom 60

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica 60

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge 61

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi 62

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja 63

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja 64

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica 66

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka 67

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost 68

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke 70

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja 71

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune 72

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima 73

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor 75

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima 76

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora 78

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica 80

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja 81

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja 81

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja 82

I. Državne financije – izabrani podaci 83

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti 83

Tablica I2: Operacije državnog proračuna 84

Tablica I3: Dug središnje države

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

85 Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

88

86

Popis banaka i štedionica

89

86

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

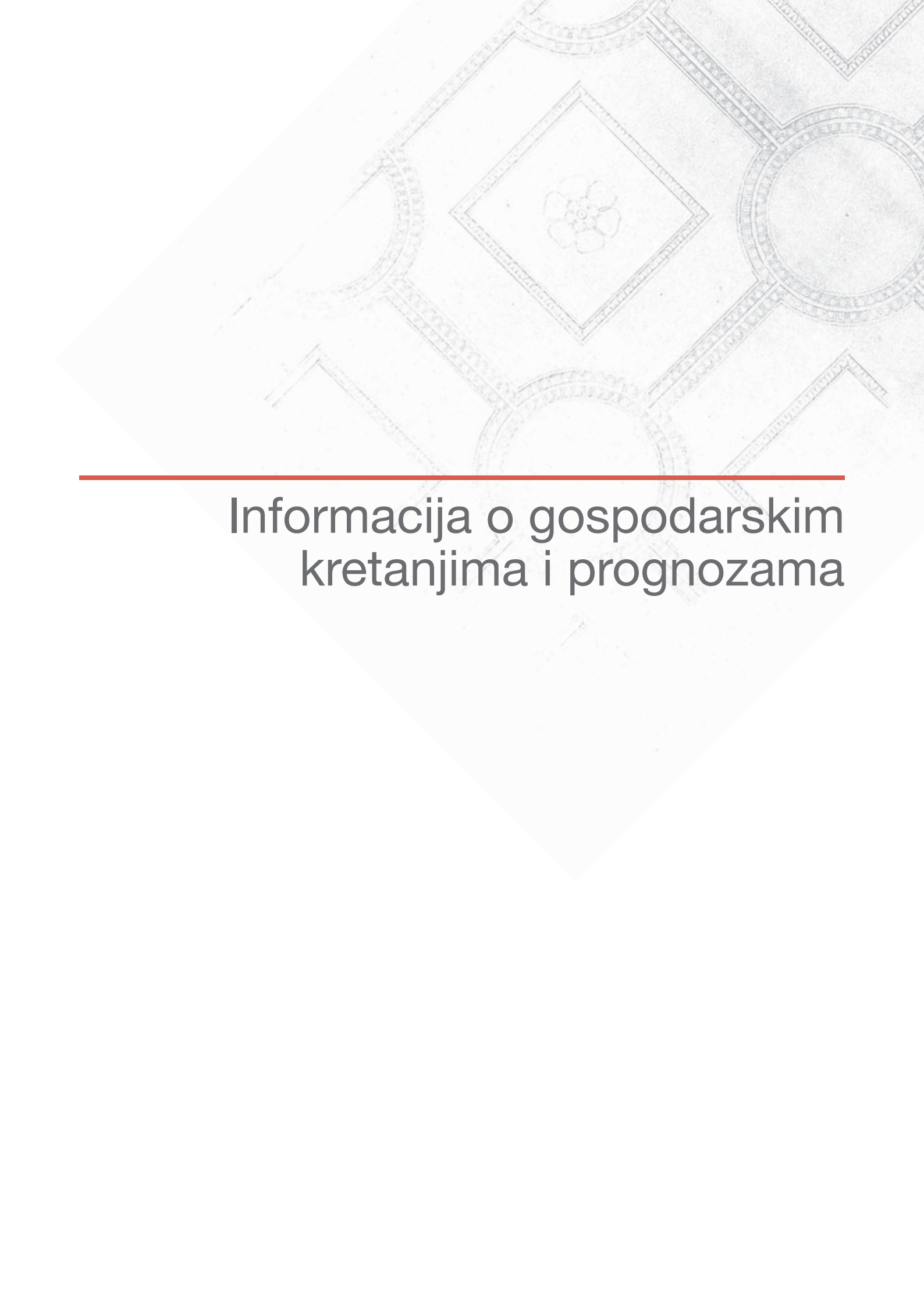
90

87

Kratice i znakovi

91

87

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak

Oporavak domaće gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju ublažio je pad ocijenjenog realnog BDP-a Hrvatske za 2010. godinu.

Tijekom 2011. očekuje se gospodarski rast od 1,4%.

Nepovoljna realna kretanja snažno su utjecala na tržište rada, na kojem se bilježi pad zaposlenosti i porast nezaposlenosti.

Realna kretanja i trendovi na tržištu rada prigušuju uvezene pritiske i pridonose niskoj ocijenjenoj inflaciji od 1,1% u 2010. i 2,5% koliko se očekuje u 2011.

Manjak na tekućem računu znatno je smanjen.

Nakon što je pao osam tromjesečja zaredom, realni je BDP u trećem tromjesečju počeo rasti, slijedeći sa znatnim kašnjenjem oporavak kod vanjskotrgovinskih partnera. Gospodarski rast u 2010., poglavito u Njemačkoj, primjetno je veći od prijašnjih očekivanja, što ima pozitivne učinke na europska gospodarstva koja su izvozno orijentirana prema Njemačkoj. Gospodarskom su rastu pogodovale i iznimno niske referentne kamatne stope, kakve do sada nisu bile zabilježene u eurozoni ni u SAD-u. No, uvjeti financiranja za pojedine zemlje eurozone te za većinu zemalja Srednje i Istočne Europe i dalje su znatno nepovoljniji nego prije izbijanja globalne krize. Raspoložive makroekonomske prognoze upućuju na nastavak postupnog oporavka svjetskoga gospodarstva, ali on će biti najsporiji u eurozoni. Očekuje se i da će kamatne stope središnjih banaka ostati niske, što će pozitivno utjecati na gospodarsku aktivnost i u 2011. godini. Visoka neizvjesnost ipak ostaje, osobito zbog poteškoća s fiskalnom održivosti u nekoliko zemalja eurozone.

Zahvaljujući oporavljanju globalne gospodarske aktivnosti i međunarodne trgovine, kretanja u hrvatskom gospodarstvu određena su prije svega snažnim rastom izvoza. Što se tiče domaće potražnje, nakon velikog pada u prvom tromjesečju, u nastavku godine zabilježena su nešto povoljnija kretanja. Na osnovi toga ocjenjuje se da bi nakon dvogodišnje faze silaznoga poslovnog ciklusa u drugoj polovini 2010. moglo doći do rasta agregatne potražnje. Međutim, zbog nepovoljnih kretanja u prvoj polovini godine u cijeloj 2010. očekuje se pad BDP-a od 1,5%. Nastavak blagog oporavka agregatne potražnje očekuje se i u 2011. godini. Kako je izvoz još uvijek znatno ispod razine na kojoj je bio prije izbijanja krize, očekuje se da će i nadalje rasti ako se globalna međunarodna trgovina bude oporavljala sličnom dinamikom. Što se tiče domaće potražnje, uz daljnji oporavak osobne potrošnje mogao bi se ostvariti i vrlo blagi rast investicija. No zbog slabog rasta projiciranoga raspoloživog dohotka i blagog porasta kreditnih plasmana stanovništvu rast osobne potrošnje mogao bi ostati slab. Rast investicija bit će prvenstveno posljedica zamjene dotrajalogo fiksnoga kapitala i povećanja zaliha u uzlaznoj fazi poslovnog ciklusa, dok će kretanja u građevinarstvu, popraćena velikim brojem neprodanih stanova, i dalje djelovati negativno. Visoka zaduženost poduzeća u odnosu na kapital i višak slobodnih kapaciteta također će utjecati na spori oporavak investicija. Zbog velike uvozne ovisnosti rast izvoza i spomenutih sastavnica domaće potražnje djelovat će na postupno oživljavanje uvoza u ovoj godini. S obzirom na malen udjel izvoza u BDP-u i spori oporavak domaće potražnje rast realnog BDP-a u 2011. godini procjenjuje se na samo 1,4%.

Kretanja na tržištu rada pokazuju da su se poslodavci uvjetima smanjene proizvodnje prilagođavali ponajprije otpuštajući radnike. Naime, tijekom prvih devet mjeseci 2010. godine u svim je sektorima, izuzevši javnu upravu, zabilježeno snažno smanjenje broja zaposlenih, pri čemu je najviše radnika ostalo bez posla u području djelatnosti građevinarstva. Smanjenje broja radnih mjesta ujedno je dovelo do vraćanja stope nezaposlenosti na visoku razinu iz 2006. godine. Pad zaposlenosti odrazio se s vremenskim pomakom i na kretanje plaća. Promatra li se unaprijed, s obzirom na to da su jedinični troškovi rada u godinama prije krize rasli brže nego kod vanjskotrgovinskih partnera i da su još uvijek relativno visoki, projicirani gospodarski rast vjerojatno će povoljno utjecati na kretanje zaposlenosti tek krajem ove godine.

Stopa inflacije sada je iznimno niska, čemu pridonose spori oporavak osobne potrošnje i pad jediničnih troškova rada. Statistika ukupnih uvoznih cijena pokazuje da su i one imale ublažavajući učinak na domaću inflaciju, unatoč rasta cijena sirovina. Štoviše, promatraju li se mjesečne stope promjene na godišnjoj razini, od sredine 2009. temeljni indeks potrošačkih cijena uglavnom je negativan, dok je ukupni indeks potrošačkih cijena pozitivan zahvaljujući rastu cijena energije. Zbog sporog oporavka gospodarske aktivnosti i nepovoljnih uvjeta na tržištu rada inflacija bi se trebala zadržati na niskoj razini i u budućnosti. Pritom se očekuje prosječna stopa inflacije od 1,1% u 2010. te od 2,5% u 2011. godini. Povećanje stope zapravo je vraćanje inflacije s izrazito niske na uobičajenu razinu.

Kontraktacija manjka na tekućem računu platne bilance, koja je započela u 2009. godini, nastavila se i u 2010. godini. Tome je u prvom redu pridonijelo kretanje na računu robe, na kojem je uz izraženi oporavak izvoza ostvaren još naglašeniji pad uvoza. Najznačajniji rast izvoza bio je onaj u djelatnosti izvoza ostale transportne opreme (koja čini oko 10% ukupnog izvoza i uglavnom se odnosi na izvoz brodova). Prognoza prema kojoj se nastavlja rast izvoza u 2011. zasniva se na pretpostavci da će državna brodogradilišta nastaviti s radom i isporučiti ugovorene brodove za izvoz. Nadalje, očekuje se snažniji rast uvoza, čemu će, uz uvoz sirovina i repromaterijala za potrebe izvoza, pridonijeti i uvoz kapitalne opreme za investicije. U takvim bi se okolnostima manjak na tekućem računu u 2011. mogao blago povećavati, iako će, kao i u prethodnoj godini, vjerojatno ostati ispod razine od 3% BDP-a.

Uvjeti financiranja i dalje su relativno nepovoljni.

Monetarnom će se politikom, uz održavanje stabilnosti tečaja, nastojati i nadalje poboljšavati uvjeti financiranja i tako potaknuti rast plasmana banaka.

Tijekom posljednje dvije godine manjak se opće države utrostručio.

Unatoč tome što je cijena inozemnog zaduživanja tijekom posljednjih 18 mjeseci zamjetno pala, ostvaren je tek blagi pad kamatnih stopa banaka. Inozemno financiranje poduzeća pokazuje stagnaciju nakon blagog rasta u prvom polugodištu 2010., kada su se u inozemstvu zaduživala većinom javna poduzeća.

Budući da je likvidnost bankovnog sustava bila vrlo visoka, prekonoina kamatna stopa na međubankovnom tržištu u prvih jedanaest mjeseci 2010. neprekidno je bila niža od 1%. Unatoč tome, kamatne stope banaka neznatno su smanjene, a u trećem se tromjesečju njihov pad i zaustavio. Rast plasmana banaka ostao je skroman, osobito u drugom polugodištu. Povećanju plasmana banka nisu, u očekivanoj mjeri, pridonijele ni posebne poticajne mjere Vlade za jačanje kreditiranja poduzeća, kojima se omogućuje da dio kreditnog rizika kod novih plasmana preuzme država. Zahvaljujući povoljnoj razini međunarodnih pričuva, HNB će i u idućem razdoblju imati slične ciljeve, odnosno podržavat će visoku likvidnost banaka sve dok to ne dovodi u pitanje stabilnost tečaja kune prema euru, jer je to osnovni činitelj stabilnosti cijena i bankovnog sustava u cjelini. Iako se pokazalo da nije lagano potaknuti banke na intenzivije kreditiranje, oporavak gospodarske aktivnosti trebao bi dovesti i do obnavljanja rasta plasmana banaka u 2011. godini, pri čemu bi banke uz poduzeća mogle početi jače kreditirati i stanovništvo.

U protekle dvije godine, koje karakteriziraju vrlo nepovoljna gospodarska kretanja, znatno se pogoršao manjak opće države. Mjeri li se pomoću tzv. ukupnoga fiskalnog salda, koji adekvatnije odražava financijske potrebe države, manjak se opće države utrostručio, s 2,1% BDP-a u 2008. godini na približno 6,0% BDP-a u 2010. Zbog toga se zamjetno povećao državni dug, pri čemu bi rast tog duga u 2010. mogao biti najveći u proteklih deset godina. Iz državnog proračuna za 2011. proizlazi da bi manjak, kao i povećanje duga mogli ostati na istoj razini kao godinu dana prije. Ministarstvo financija k tome predviđa da će rast inozemnog biti brži od rasta domaćeg duga.

Svodna tablica

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)						
BDP	4,7	5,5	2,4	-5,8	-1,5	1,4
Osobna potrošnja	3,5	6,2	0,8	-8,5	-1,5	1,6
Državna potrošnja	2,2	3,4	1,9	0,2	-0,9	-0,7
Bruto investicije u fiksni kapital	10,9	6,5	8,2	-11,8	-11,6	2,4
Izvoz robe i usluga	6,5	4,3	1,7	-16,2	6,3	4,1
Uvoz robe i usluga	7,4	6,5	3,6	-20,7	-1,9	3,9
Tržište rada						
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	3,3	3,3	2,5	-3,6	-5,0	-0,8
Stopa nezaposlenosti (administrativna)	16,6	14,8	13,2	14,9	17,6	18,1
Stopa nezaposlenosti (anketna)	11,8	9,6	8,4	9,1	11,8	12,3
Cijene						
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	3,2	2,9	6,1	2,4	1,1	2,5
Javne financije (% BDP-a)						
Ukupni fiskalni saldo opće države	-3,4	-3,1	-2,1	-4,6	-6,0	-6,2
Javni dug	36,0	33,4	29,3	35,3	41,0	45,2
Vanjski sektor						
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-7,0	-7,6	-9,2	-5,5	-2,1	-2,7
Roba	-21,3	-22,0	-22,8	-16,3	-13,1	-13,9
Usluge	14,6	14,6	14,7	12,5	12,7	13,0
Dohodak	-3,0	-2,6	-3,3	-4,0	-4,0	-4,2
Tekući transferi	2,8	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	74,9	76,9	82,6	94,9	96,4	98,9
Monetarna kretanja (stope promjene, %)						
Ukupna likvidna sredstva – M4	18,0	18,3	4,3	-0,9	4,8	6,9
Ukupna likvidna sredstva – M4 (isključujući utjecaj tečajnih promjena)	18,8	19,0	3,9	-0,6	3,7	6,6
Plasmani banaka privatnom sektoru	22,9	15,0	10,5	-0,6	6,0	5,0
Plasmani banaka privatnom sektoru (isključujući utjecaj tečajnih promjena)	24,1	15,9	8,5	-0,3	3,5	5,0

Svodna tablica daje prikaz središnjih projekcija pojedinih agregata, serija i/ili njihovih promjena, pri čemu su središnje projekcije pojedinih makroekonomskih varijabli u većoj mjeri izložene negativnim rizicima.

Kod inflacije su rizici ostvarivanja središnje projekcije uravnoteženi.

Kada je riječ o kvantifikacijama, prikazuju se središnje projekcije pojedinih makroekonomskih agregata, vremenskih serija i/ili njihovih promjena koje su izvedene na osnovi dostupnih informacija i pretpostavki ugrađenih u projekciju.

Rizici ostvarenja gospodarskog rasta povezani su u prvom redu s kretanjem inozemne potražnje, nepovoljnim uvjetima financiranja poduzeća i stanovništva te s velikim financijskim potrebama države. Nestabilna situacija na europskim financijskim tržištima stvara bojazan da se snažni rast premije za rizik, koji trenutačno pogađa periferne zemlje eurozone i dovodi do snažnog rasta troškova financiranja ne samo vlada već i poduzeća iz tih država, može proširiti i na druge europske zemlje. To bi naposljetku moglo rezultirati i sporijim gospodarskim rastom u zemljama koje su hrvatski vanjskotrgovinski partneri. Nepovoljnije međunarodno okružje moglo bi biti uzrok manjeg rasta hrvatskog izvoza i, s obzirom na to da u projekciji najveći doprinos rastu realnog BDP-a daje izvoz, usporiti dinamiku očekivanoga gospodarskog rasta u 2011. Nadalje, vrlo blagi pad kamatnih stopa banaka na dugoročne kredite u razdoblju u kojem je HNB nastojao potaknuti rast kreditiranja upućuje na zaključak da banke snažno opterećuje pogoršavanje njihovih kreditnih portfelja i da im treba vremena da prilagode svoju kreditnu politiku novim okolnostima. U takvim uvjetima dinamika plasmana mogla bi biti zapreka značajnijem gospodarskom rastu. Konačno, vjerojatnost nižega gospodarskog rasta proizlazi i iz velikih financijskih potreba države u 2011. godini. Naime, ako država ne bude u mogućnosti realizirati planirana zaduživanja u inozemstvu, možda će se okrenuti domaćem financijskom tržištu, što bi moglo dovesti do istiskivanja privatnog sektora s tržišta kredita.

Glede inflacije rizik prvenstveno proizlazi iz većeg rasta administrativno kontroliranih cijena i većeg rasta cijena sirovina na svjetskim tržištima. U skupinu cijena koje kontrolira država ulaze proizvodi poput struje i plina, čije cijene Vlada treba, ali, kako se čini, ne namjerava uskladiti s tržišnima tijekom 2011. Porezno opterećenje proizvoda koji do ulaska u EU mogu biti oporezovani po nultoj stopi PDV-a također se vjerojatno još neće povećati. Što se tiče kretanja cijena sirovina na svjetskim tržištima, korisno je upozoriti na to da je u 2010. rast cijena prehrambenih proizvoda i metala bio vrlo snažan. Rast cijena sirovina za sada se uglavnom ne prelijeva u rast maloprodajnih cijena, što ne znači da se to neće dogoditi ako se domaća potražnja znatnije oporavi.

2. Kretanja u okružju¹

U prvoj polovini 2010. došlo je do oporavka svjetskoga gospodarstva, pri čemu se povoljnija kretanja uglavnom mogu pripisati dinamičnom rastu zemalja u razvoju, dok su pozitivni pomaci u razvijenim gospodarstvima bili znatno manje izraženi. Većina međunarodnih institucija i tržišnih sudionika povisila je sredinom godine svoje ocjene rasta svjetskoga gospodarstva u 2010. u odnosu na prijašnja očekivanja, no značajni rizici vezani uz njihovo ostvarenje i dalje su prisutni, pa čak i izraženiji nego prije. Među njima se ističe zabrinutost zbog održivosti proračunskog manjka i razine javnog duga u nekim zemljama eurozone, koja je dovela do ponovnih poteškoća na financijskim tržištima. Tijekom 2011. očekuje se nastavak oporavka svjetskoga gospodarstva, iako nešto blažim tempom nego u prethodnoj godini.

Međunarodno okružje

Dostupni pokazatelji upućuju na to da eurozona ima najskromniji i najneujednačeniji oporavak među razvijenim gospodarstvima, uz ocijenjeni realni rast BDP-a od 1,7% u 2010. Naime, iako se na razini cijele monetarne unije već od trećeg tromjesečja 2009. ostvaruje rast BDP-a, potaknut kretanjima u najvećim gospodarstvima, poglavito u Njemačkoj, on je bio relativno nizak: tromjesečne stope rasta iznosile su do 1%. Pritom je glavni poticaj dao oporavak svjetske potražnje i trgovine, pa je izvoz ponajviše pridonio rastu BDP-a, a oživljavanje

gospodarske aktivnosti u znatnoj su mjeri potaknule i ekspanzivne mjere fiskalne i monetarne politike. Ubrzanje gospodarske aktivnosti u idućem će razdoblju također u prvom redu ovisiti o dinamiziranju izvoza. Fiskalna konsolidacija, koja je nužna i koja se provodi kako bi se stabilizirale dugoročno neodržive putanje razina javnog duga pojedinih članica i vratilo povjerenje na financijskim tržištima, u kratkome roku neće povoljno utjecati na realna kretanja. Osim toga, stabilnost je krajem 2010. ponovno bila ugrožena situacijom u Irskoj, koja je bila primorana zatražiti financijsku pomoć MMF-a i Europske unije, a to je oživilo bojazan od prelijevanja dužničke krize na druge zemlje eurozone sa sličnim poteškoćama. Krhkost oporavka zemalja povezanih monetarnom unijom ogleda se i u nastavku pada investicija, što odražava i dalje visoku razinu nepovjerenja na tržištu te otežane uvjete kreditiranja. Iako se u tijeku 2011. očekuje porast osobne potrošnje, izvjesno je da će on zbog visoke nezaposlenosti biti vrlo blag. Zbog svega spomenutog pretpostavlja se da bi rast BDP-a u 2011. mogao biti čak i nešto sporiji od ocijenjenih kretanja u 2010. godini.

U najvećem svjetskom gospodarstvu, onom SAD-a, oporavak je započeo još u trećem tromjesečju 2009., kad je zabilježena prva pozitivna tromjesečna stopa promjene realnog BDP-a nakon četiri uzastopna tromjesečja kontrakcije. Trend oporavka nastao se i u prva tri tromjesečja 2010., iako sve laganije. Blago slabljenje stope rasta očekuje se i tijekom posljednjeg tromjesečja, pa bi rast gospodarstva SAD-a mogao u 2011. godini iznositi 2,3%, premda se očekivalo 2,6%. Tijekom 2010. rast je uglavnom poticalo povećanje domaće potražnje te je oporavak dosad

1 Opisana kretanja i projekcije temelje se na podacima koji su bili dostupni 30. studenoga 2010.

u velikoj mjeri bio podržavan opsežnim fiskalnim poticajima i kretanjima zaliha, dok bi u idućem razdoblju ti učinci trebali biti znatno manji. Postupna poboljšanja na tržištu rada očekuju se s određenim vremenskim odmakom pa bi ona, uz očekivani porast raspoloživog dohotka i bolje uvjete kreditiranja, mogla dovesti do rasta potrošnje. Očekivani nastavak jačanja inozemne potražnje pozitivno će pridonositi izvozu (u kojoj mjeri, ovisi i o kretanju tečaja američkoga dolara prema ostalim svjetskim valutama). Ipak, na jačanje rizika koji bi mogli ugroziti tijek oporavka u idućem razdoblju upućuju izostanak značajnijeg smanjenja nezaposlenosti i poboljšanja na tržištu nekretnina, stagnacija industrijske proizvodnje te opadanje povjerenja potrošača. Istodobno je vrlo niska stopa promjene potrošačkih cijena prouzročila jačanje zabrinutosti tržišnih sudionika da bi se mogla pojaviti deflacija. Zbog spomenutih kretanja, kao i ograničenosti monetarne politike iznimno niskim referentnim kamatnim stopama, Fed je u studenome 2010. poduzeo novi ciklus nekonvencionalnih mjera monetarne politike radi ubrzanja gospodarske aktivnosti.

Kina je u prethodne dvije godine bila glavni pokretač oporavka svjetskoga gospodarstva. Ostvareni rast BDP-a pretežno je bio posljedica snažnog rasta investicija i osobne potrošnje, kao i izvoza, čemu su pogodovali snažna kreditna ekspanzija i sprječavanje aprecijacije renminbi-juana. Ocjenjuje se da je realna stopa gospodarskog rasta u Kini tijekom 2010. ponovno dosegla dvoznamenkaste vrijednosti, dok bi u 2011. godini moglo doći do blagog usporavanja. Naime, zbog jačanja inflatornih pritisaka i snažnog rasta cijena nekretnina očekuje se stezanje monetarne politike, kao i prestanak provođenja poticajnih fiskalnih mjera. Ključni rizik za kinesko gospodarstvo ogleda se u mogućnosti

ponovnog slabljenja gospodarske aktivnosti u ostatku svijeta i posljedičnog smanjenja inozemne potražnje za kineskim izvozom. Osim toga, mogućnost da Kina djelomice dopusti aprecijaciju svoje valute također bi mogla imati nepovoljan utjecaj na izvoz iz te zemlje.

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri

Italija je u trećem tromjesečju 2010. ostvarila realni rast od 0,2% na tromjesečnoj razini, što je nešto slabiji rezultat nego tijekom prvog polugodišta, u kojem je ključni doprinos rastu dao izvoz, a zabilježen je i porast investicija. Stagnantna domaća potrošnja povezuje se s niskim razinama povjerenja potrošača, iako se krajem trećeg tromjesečja počeo bilježiti blagi porast. Takvo se kretanje može pak objasniti pozitivnim promjenama na tržištu rada, odnosno blagim rastom zaposlenosti tijekom drugog tromjesečja. Iako je ocijenjeno da se krajem godine oporavak nastavio, ne očekuje se da će stopa realnog rasta na razini cijele 2010., kao ni u 2011. godini, izraziti prijeći 1,0%, poglavito zbog strukture talijanskog izvoza i manjka konkurentnosti gospodarstva. U projiciranom vremenskom horizontu ne očekuje se ni znatniji oporavak na talijanskom tržištu rada.

Dinamiziranje potražnje zemalja u razvoju, posebice Kine, bilo je ključno za početak oporavka njemačkoga gospodarstva, što je posebice vidljivo iz visoke stope tromjesečnog rasta (2,3%) ostvarene u drugom tromjesečju 2010., koja je nadmašila očekivanja i bila glavni generator rasta u eurozoni. Iako primjetno slabijim intenzitetom, rast se nastavio i u trećem tromjesečju, pa su ocjene gospodarskog rasta za 2010. revidirane, odnosno znatno povišene (s 1,2%, početkom godine, na 3,2%). Među glavnim rizicima koji potencijalno ugrožavaju takav ubrzan rast jesu kretanje potražnje na pojedinim izvoznim tržištima te i nadalje nepovoljni uvjeti na financijskim tržištima, zbog kojih je poduzetima teže/skuplje pribaviti sredstva potrebna za financiranje. Ocjenjuje se da u 2010., zbog napuštanja poticajnih fiskalnih mjera i početka proračunske konsolidacije, nije došlo do znatnijeg oporavka investicija. Tržište rada u Njemačkoj pokazalo se vrlo otpornim na krizu, uglavnom zahvaljujući mjerama kojima se subvencioniralo skraćivanje radnog tjedna, a slična se povoljna kretanja očekuju i ubuduće. Intenziviranje realne aktivnosti trebalo bi rezultirati i padom stope nezaposlenosti. Očekuje se da bi u 2011. moglo doći do blagog usporavanja rasta BDP-a, u skladu s usporavanjem rasta na izvoznim tržištima i planiranom fiskalnom konsolidacijom.

Gospodarska kriza u Austriji najviše je bila vidljiva u padu izvoza i investicija, dok je potrošnja, potaknuta poreznim olakšicama i raznim mjerama u vezi s tržištem rada, djelovala na ublažavanje negativnih kretanja. Oporavak gospodarstva započeo je u drugoj polovini 2009., i to zahvaljujući rastu izvoza nakon poboljšanja svjetske trgovine. Iako je u prvom tromjesečju 2010. zabilježena stagnacija, ona se uvelike pripisuje vrlo nepovoljnim vremenskim uvjetima, dok su u drugom i trećem tromjesečju ostvarene relativno visoke stope rasta. Daljnji oporavak austrijskoga gospodarstva ovisi poglavito o kretanjima u Njemačkoj i Italiji, a manjim dijelom i o situaciji u zemljama Srednje i Istočne Europe, kojima je, između ostaloga, u značajnoj mjeri izložen austrijski bankarski sektor. S vremenom se očekuje jačanje domaće potražnje, koja bi u 2011. trebala davati najjači poticaj gospodarskom rastu Austrije. Pritom se predviđa znatan doprinos investicija, dok bi potrošnja, nakon ubrzanja u prethodnoj godini uvjetovanog povoljnim utjecajem poreznih reformi na raspoloživi dohodak, u 2011. mogla stagnirati.

Slovenija je u 2009. zabilježila najveću stopu pada BDP-a u eurozoni (7,8%), što zrcali pad domaće potražnje i izvoza, čemu je pridonio i kraj kreditne ekspanzije financirane inozemnim sredstvima. Zbog pada domaće potražnje za uvozom zabilježeno

Tablica 1. Kretanja u svjetskom gospodarstvu i okružju

	2008.	2009.	2010.	2011.
BDP, realne stope promjene (%)				
Svijet	2,8	-0,6	4,8	4,2
Eurozona	0,5	-4,1	1,7	1,5
SAD	0,4	-2,6	2,6	2,3
Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju	6,0	2,5	7,1	6,4
Srednja i Istočna Europa	3,0	-3,6	3,7	3,1
Kina	9,6	9,1	10,5	9,6
Glavni vanjskotrgovinski partneri RH	2,2	-4,6	1,4	2,0
Italija	-1,3	-5,0	1,0	1,0
Njemačka	1,0	-4,7	3,3	2,0
Slovenija	3,5	-7,8	0,8	2,4
Austrija	2,2	-3,9	1,6	1,6
Bosna i Hercegovina	5,7	-3,1	0,5	3,0
Srbija	5,5	-3,0	1,5	3,0
Cijene				
HICP u eurozoni (godišnja stopa promjene)	3,3	0,3	1,4	1,5
Cijene nafte (USD/barel)	97	62	79	90
Cijene nafte (godišnja stopa promjene)	36,4	-36,4	27,8	13,9
Cijene sirovina bez energije (godišnja stopa promjene)	7,5	-18,7	16,8	-2,0
LIBOR 3M EUR (na kraju godine)	4,24	0,72	1,02	1,60
Tečaj USD/EUR	1,47	1,39	1,33	1,36
Tečaj CHF/EUR	1,59	1,51	1,39	1,34

Izvori: MMF; Consensus Forecasts; Bloomberg

je znatno smanjenje neravnoteže na tekućem računu. Nakon što se i na početku 2010. nastavio bilježiti pad BDP-a, u drugom je tromjesečju ostvaren dinamičan rast, te se na razini cijele godine očekuje blagi oporavak (0,8%), koji bi trebale poduprijeti poticajne fiskalne mjere i oporavak na izvoznim tržištima. Međutim, treba istaknuti da je spomenuta ocjena rasta za 2010. revidirana tako da je snižena u odnosu na prethodna očekivanja, i to zbog negativnog doprinosa domaće potražnje. Kretanja na tržištu rada i dalje su nepovoljna, a značajnije poboljšanje ne očekuje se ni u ovoj godini. Ipak, u 2011. se predviđa intenziviranje gospodarskog oporavka (2,4%), kojem bi mogle pridonijeti investicije i potrošnja, dok bi, za razliku od prethodne godine, neto izvoz mogao imati negativan utjecaj na promjenu BDP-a zbog oporavka uvoza.

Što se tiče glavnih trgovinskih partnera RH izvan eurozone, treba istaknuti Bosnu i Hercegovinu te Srbiju. Obje su zemlje tijekom 2009. godine zabilježile pad gospodarske aktivnosti, iako blaži nego u većini europskih zemalja (-3,1% u BiH odnosno -3,0% u Srbiji). Najveći je utjecaj na takva kretanja imao pad domaće potražnje, koji je prouzročio smanjenje izražene vanjske neravnoteže, i to unatoč istodobnom padu izvoza. Na gospodarska kretanja utjecao je i znatno manji obujam priljeva kapitala iz inozemstva, koji je rezultirao izrazitim padom investicija, pa su u takvim uvjetima obje zemlje zatražile pomoć MMF-a u sklopu tzv. *stand-by* aranžmana. Ocjenjuje se da rast BDP-a u Bosni i Hercegovini u 2010. godini iznosi 0,5%, što je znatno manje nego što se očekivalo na osnovi prijašnjih projekcija. Zbog smanjene domaće potražnje, koja je djelomično posljedica fiskalne konsolidacije i pada kreditne aktivnosti, ne očekuje se ni značajnije jačanje njezine uvozne potražnje. Ocjena gospodarskog rasta u Srbiji od 1,5% u 2010. godini također je niža nego što se prije predviđalo, čemu je u određenoj mjeri sredinom godine pridonijela bojazan da bi se mogli prelijevati učinci grčke krize. Osim toga, u drugom je polugodištu 2010. bilo izraženo jačanje inflacije, a to se povezuje s visokim cijenama hrane i učinkom deprecijacije dinara. Što se tiče gospodarskih kretanja u 2011. godini, u obje se zemlje očekuje njihovo dodatno intenziviranje, uz realne stope rasta od 3,0%.

Tečajevi i cjenovna kretanja

Nakon primjetne deprecijacije eura u prvom polugodištu 2010., tečaj eura u odnosu na američki dolar stabilizirao se sredinom godine. Tijekom rujna, zbog slabijih rezultata američkoga gospodarstva nego što se očekivalo, došlo je do blagog slabljenja dolara prema euru, a taj se trend pojačao u četvrtom tromjesečju s početkom novog ciklusa ekspanzivnih mjera Fed. Tako se ocjenjuje da bi prosječni tečaj američkog dolara prema euru u 2010. mogao aprecirati za 4,0% u usporedbi s 2009., a njegove

znatnije promjene ne očekuju se ni u 2011. godini, no pritom treba imati na umu da su prognoze kretanja bilateralnih tečajeva na tržištu često prilično nepouzdana. Tečaj švicarskog franka prema euru u prvoj je polovini 2010. godine također dosta aprecirao, na što je utjecala percepcija ulagača da se radi o sigurnoj valuti, posebice u uvjetima ponovne zabrinutosti glede prilika u pojedinim zemljama eurozone. Kretanju tog bilateralnog tečaja dodatno su pridonijeli i dobri gospodarski rezultati u Švicarskoj. Krajem trećeg tromjesečja 2010. došlo je pak do stabilizacije tečaja švicarskog franka prema euru, a veće se promjene ne očekuju ni u preostalom vremenskom horizontu projekcije.

Vrlo polagan gospodarski oporavak odredio je i očekivanja koja se tiču kretanja referentnih kamatnih stopa u SAD-u i eurozoni, koje su se krajem 2010. nalazile na iznimno niskim razinama. Budući da se ni tijekom 2011. ne očekuje znatnija dinamizacija gospodarskih kretanja, pretpostavlja se da bi rast referentnih kamatnih stopa mogao nastupiti tek potkraj godine. Njihovo će kretanje pratiti i tržišne kamatne stope, pa bi tako tromjesečni EURIBOR s razine od približno 1,0%, na kojoj je bio krajem 2010. godine, u 2011. mogao postupno rasti. Što se tiče inflacije, ona je u razvijenim gospodarstvima vrlo umjerena, a u eurozoni se ni tijekom 2011. godine ne očekuje da će prijeći željenu razinu, koja je blizu, ali ispod 2,0%.

Kod cijena sirovina na svjetskim tržištima uglavnom je u prvih šest mjeseci 2010. zabilježen uzlazni trend, koji se, suprotno prijašnjim očekivanjima, nastavio i tijekom drugog polugodišta. Tome je najviše pridonio rast cijena metala potaknut povećanom potražnjom zemalja u razvoju, a posebice Kine, dok su tek nešto slabiji rast ostvarile cijene hrane. Osim toga, u posljednjem je tromjesečju 2010. bitan činitelj rasta cijena većine sirovina bilo slabljenje tečaja američkog dolara. Cijene sirovina mogle bi i u 2011. godini nastaviti blago rasti. Među rizicima ostvarenja takve projekcije ključna je mogućnost ponovnog jačanja američkog dolara i usporavanje svjetskog oporavka, koji bi rezultirali manjim pritiscima na rast cijena sirovina.

Stabilnost cijena sirove nafte od posljednjeg tromjesečja 2009. odredili su, s jedne strane, početak oporavka gospodarske aktivnosti i porast potražnje, a s druge strane rastuća proizvodnja. Stoga su se cijene uglavnom kretale između 70 i 80 USD po barelu, dok se tijekom posljednjeg tromjesečja 2010. bilježio njihov rast iznad gornje granice tog raspona. Slični bi trendovi trebali odrediti cjenovna kretanja i u nadolazećem razdoblju pa bi rast potražnje za naftom trebao nastaviti pratiti oporavak gospodarske aktivnosti, dok će ti pritisci s potražne strane djelomično biti ublaženi povećanom proizvodnjom OPEC-a, ali i drugih zemalja izvoznica nafte. Tako bi prosječna cijena barela sirove nafte mogla porasti s 78,9 USD, koliko je ocijenjeno za 2010., na 89,9 USD u 2011. godini.

3. Agregatna potražnja i ponuda

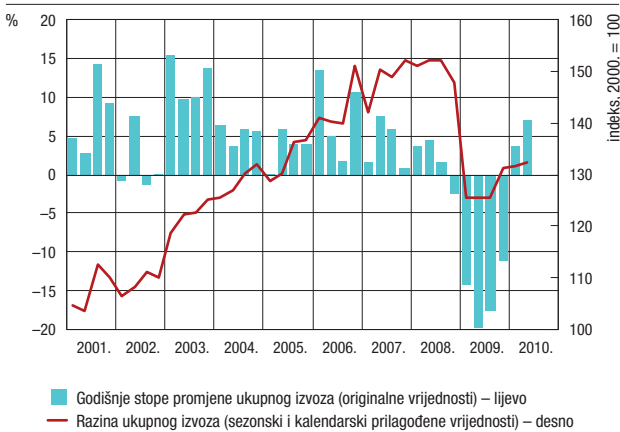
Sezonski i kalendarski prilagođeni podaci o BDP-u pokazuju kako se tijekom prvog polugodišta 2010. u domaćem gospodarstvu nastavila silazna faza poslovnog ciklusa, koja je započela još sredinom 2008. godine. U takvim se kretanjima ponajprije ogledao nastavak snažnog pada bruto investicija. Početak druge polovine 2010. donio je određeni porast ukupne gospodarske aktivnosti, prije svega zbog intenziviranja domaće potražnje, dok će kraj godine vjerojatno obilježiti njezino ponovno slabljenje. Tijekom 2011. očekuje se razmjerno nizak rast BDP-a, koji će ponajprije poticati inozemna potražnja za domaćom robom

i uslugama. Istodobno, projicirano intenziviranje potrošnje kućanstava i investicija u fiksni kapital potpomagat će ne samo domaću aktivnost nego i uvoz.

Agregatna potražnja

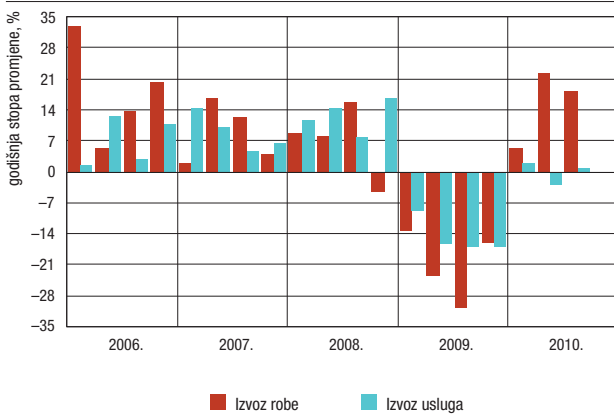
U skladu s oporavkom gospodarske aktivnosti na većini glavnih izvoznih tržišta ukupni je izvoz u prvom i drugom tromjesečju 2010. imao pozitivan utjecaj na domaću realnu gospodarsku aktivnost. Nominalni podaci o međunarodnoj razmjeni upućuju na zaključak da su takva kretanja bila posljedica i

Slika 1. Izvoz robe i usluga
realne vrijednosti

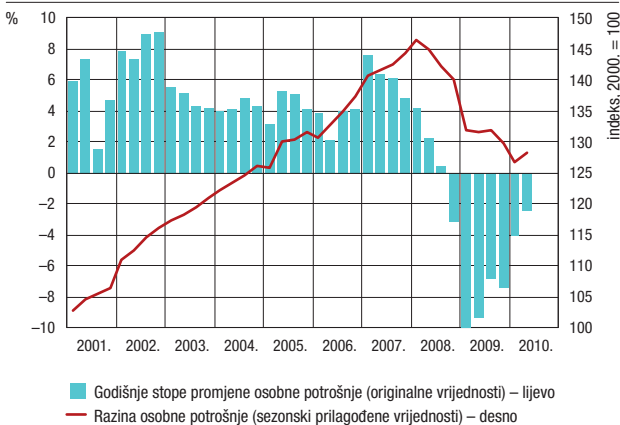
Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

Slika 2. Izvoz robe i izvoz usluga
u eurima, nominalne vrijednosti preuzete iz platne bilance

Izvor: HNB

Slika 3. Osobna potrošnja
realne vrijednosti

Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

intenziviranja potražnje za domaćom robom, ali i porasta potražnje za uslugama.

Ocjenuje se kako je izvoz robe i usluga u trećem tromjesečju 2010. realno gotovo stagnirao. To je pretežno posljedica nepovoljnoga baznog učinka (u prethodnom je tromjesečju ostvaren iznimno visok izvoz brodova), a valja spomenuti i činjenicu da su ukupni prihodi od turizma, zbog slabije potrošnje stranih turista, bili nešto niži nego prethodne godine. U posljednjem tromjesečju 2010. mogao bi biti zabilježen izrazito snažan porast izvoza robe i usluga, čemu će znatno pridonijeti i pojačan izvoz brodova. Realni rast izvoza robe i usluga mogao bi tako za cijelu 2010. godinu iznositi 6,3%.

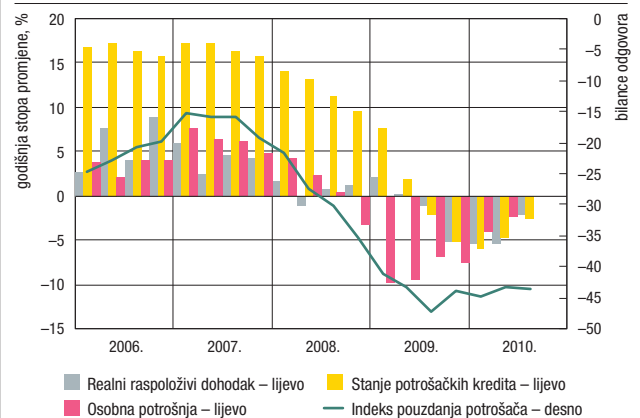
Očekivani nastavak oporavka gospodarske aktivnosti na glavnim izvoznim tržištima domaćega gospodarstva trebao bi u 2011. rezultirati rastom izvoza robe i usluga od približno 4,1%. Pritom se očekuje rast ne samo robnog izvoza nego i izvoza usluga.

Za razliku od inozemne potražnje, sastavnice domaće potražnje u prvom su polugodištu 2010. uglavnom obilježila nepovoljna kretanja. Potrošnja se kućanstava na početku godine nastavila smanjivati ponajprije pod utjecajem negativnih kretanja na tržištu rada, koje su obilježili pad broja zaposlenih osoba i pad prosječnih realnih plaća, a nepovoljan utjecaj imala je i nadalje visoka razina potrošačkog pesimizma. Ipak, u drugom je tromjesečju kod te sastavnice domaće potražnje zabilježen porast.

Rast osobne potrošnje nastavio se i tijekom trećeg tromjesečja, na što je utjecao porast raspoloživog dohodka potrošača nakon ukidanja posebnog poreza na plaće, mirovine i ostale primitke te uvođenja izmjena u sustav poreza na dohodak. Valja istaknuti da nedavne ankete o pouzdanju potrošača (posljednja je provedena u studenome) upućuju na ponovno jačanje potrošačkog pesimizma, što bi moglo utjecati na slabljenje ove sastavnice u posljednjem tromjesečju. Na razini cijele 2010. očekuje se tako pad potrošnje kućanstava od približno 1,5%, što je niže od očekivanog smanjenja raspoloživog dohotka. S obzirom na navedeno, te činjenicu da je prirast potrošačkih kredita bio negativan, a prirast depozita pozitivan, osobna se potrošnja u 2010. godini vjerojatno djelomično financirala na osnovi smanjenja prije akumulirane financijske imovine izvan banaka, ali i zahvaljujući korištenju dohodka ostvarenih u sivoj ekonomiji.

Tijekom 2011. očekuje se porast osobne potrošnje od 1,6%, u čemu se zrcali pretpostavka da će raspoloživi dohodak rasti, na što će utjecati razmjerno povoljna kretanja u izvoznom sektoru,

Slika 4. Odrednice osobne potrošnje

Napomena: Prikazane vrijednosti indeksa pouzdanja potrošača izračunate su kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka.

Izvori: DZS; HNB

kao i povoljan bazni učinak ukidanja krznog poreza i izmjena sustava poreza na dohodak. Dodatna pretpostavka odnosi se na očekivani, vrlo blagi porast kreditnih plasmana stanovništvu, koji bi trebao proizaći iz poboljšanja potrošačkog optimizma i povoljnijih uvjeta zaduživanja kod poslovnih banaka. S druge strane, promatra li se razina cijele godine, nepovoljan utjecaj na raspoloživi dohodak imat će smanjenje prosječnog broja zaposlenih osoba. Naime, iako se u 2011. očekuje razmjerno stabilan rast ukupne gospodarske aktivnosti tijekom cijele godine, valja istaknuti kako je njegov intenzitet ipak vrlo blag pa vjerojatno neće biti dovoljan da istodobno pridonese izrazitijim pozitivnim promjenama na tržištu rada. Stoga se predviđa da će se broj zaposlenih osoba u prvoj polovini 2011. dodatno lagano smanjiti, dok se nešto značajniji porast broja zaposlenih očekuje tek krajem godine.

Kada je riječ o kapitalnim investicijama, u prva je dva tromjesečja 2010. zabilježen daljnji pad. Poduzeća su, zbog niske razine potražnje i neizvjesnosti glede njezina kretanja u bliskoj budućnosti, nastavila smanjivati kapitalna ulaganja. Stanovništvo se u uvjetima velike neizvjesnosti povezano s budućim dohotkom, ali i razmjerno nepovoljne cijene stambenih kredita, nastavilo ustezati od ulaganja u nekretnine, dok je država zbog problema s financiranjem smanjila svoja kapitalna ulaganja.

Slično kao i kod osobne potrošnje, u trećem je tromjesečju 2010. vjerojatno ostvaren porast investicija u fiksni kapital, u prvom redu zbog ulaganja poduzeća u strojeve i opremu, a ocjenjuje se da su se slična kretanja nastavila i u posljednjem tromjesečju. Tome je po svoj prilici pridonijelo i blago intenziviranje javnih investicija. Ipak, s obzirom na to da su prvu polovinu godine obilježila izraženo negativna kretanja, na razini cijele 2010. ukupne će investicije u fiksni kapital biti bitno manje nego u 2009. godini (–11,6%).

U 2011. očekuje se povećanje investicija u fiksni kapital, od oko 2,4%. Takve promjene potaknut će jačanje agregatne potražnje (prije svega inozemne potražnje) i oporavak poslovnog optimizma, a nove bi se investicije u prvom redu trebale financirati na osnovi porasta domaćih kreditnih plasmana sektoru poduzeća. Ovdje treba napomenuti da je pad investicija tijekom 2009. i 2010., osim smanjenjem građevinskih radova, bio uvelike generiran i ustezanjem poduzeća od ulaganja u strojeve i opremu. Upravo bi oporavak te sastavnice ukupnih investicija, kojem je pretežno uzrok njihova zamjena zbog dotrajalosti i trošenja, trebao poticati rast ove komponente agregatne potražnje u

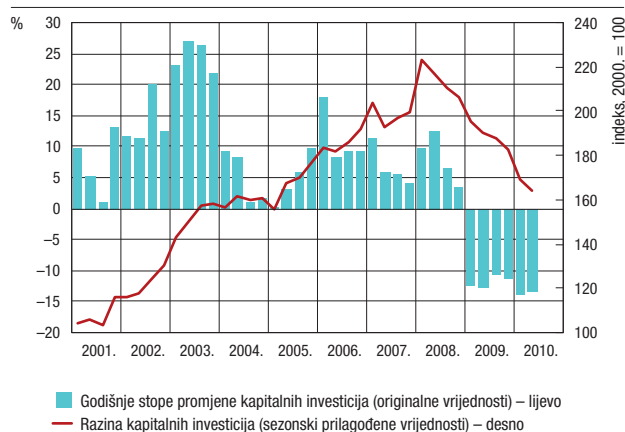
2011. godini. U prilog takvim očekivanjima donekle idu i najnoviji rezultati iz Ankete o pouzdanju poduzeća za studeni, iz koje je vidljivo da poduzeća u prerađivačkoj industriji predviđaju porast investicija u 2011. godini. Pritom su kod pitanja o strukturi očekivanih investicija poduzeća pretežno isticala one u zamjenu strojeva i opreme. Nadalje, ako se u obzir uzmu planirane investicije države za 2011. godinu, pozitivan utjecaj na investicijsku aktivnost trebao bi doći i od intenziviranja javnih investicija (izgradnja infrastrukture), što zasigurno djelomice valja pripisati i činjenici da je 2011. izborna godina. Nasuprot tome, privatne investicije u građevinske objekte vrlo će vjerojatno ostati potisnute, posebice ako ubrzo ne dođe do značajnijeg smanjenja fonda neprodanih stanova.

Državna bi potrošnja, realno iskazana, u 2010. godini mogla biti nešto niža nego u 2009. Realni izdaci za zaposlene trebali bi se približno zadržati na razini iz 2009. jer se očekuje tek neznatan pad broja zaposlenih u javnim i državnim službama. Istodobno će izdaci za korištenje dobara i usluga te za socijalne transfere u naravi vjerojatno blago pasti. U 2011. predviđa se daljnje smanjenje državne potrošnje (–0,7%), pri čemu bi ono trebalo ponajprije odražavati blago smanjenje broja zaposlenih osoba u javnim i državnim službama te smanjenje transfera u naravi. S druge strane, izgledno je da će realni rashodi za korištenje dobara i usluga porasti, u prvom redu zbog povećanja izdataka povezanih s procesom pridruživanja EU.

Budući da se zamjetni udio potrošnje kućanstava i investicija poduzeća odnosi na proizvode uvoznog podrijetla, opisana kretanja objašnjavaju zašto se i realni uvoz robe i usluga u prvom polugodištu 2010. također nastavio smanjivati. Zanimljivo je da je njegov pad ponovo nadmašio smanjenje BDP-a, što upućuje na daljnju prilagodbu strukture potrošnje u korist domaćih dobara tijekom cijele 2009. godine jer je malo vjerojatno da je došlo do značajnije promjene u strukturi potražnje za sirovinama i intermedijarnim proizvodima koji se upotrebljavaju u proizvodnim procesima.

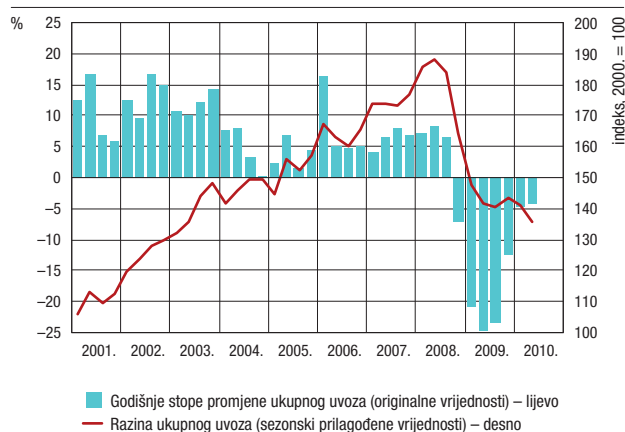
Na početku druge polovine godine zabilježeno je intenziviranje ukupnog uvoza, a vrlo je vjerojatno da će ista kretanja obilježiti i sam kraj 2010. Takve promjene valja pripisati jačanju investicija poduzeća u strojeve i opremu, intenziviranju potrošnje stanovništva na trajna dobra (dakle proizvoda čija je mogućnost supstitucije dobrima domaće proizvodnje ograničena) te snažnijem uvozu sirovina i intermedijarnih proizvoda. Ipak, s obzirom na kretanja u prvoj polovini godine, realni pad uvoza robe i

Slika 5. Bruto investicije u fiksni kapital
realne vrijednosti

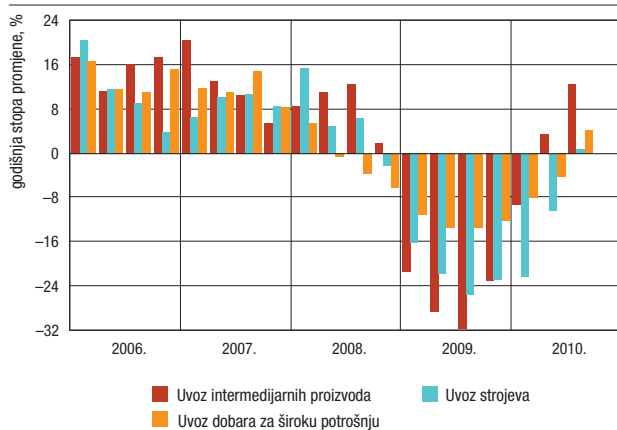
Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

Slika 6. Uvoz robe i usluga
realne vrijednosti

Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

Slika 7. Uvoz robe po kategorijama
u eurima, nominalne vrijednosti

Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

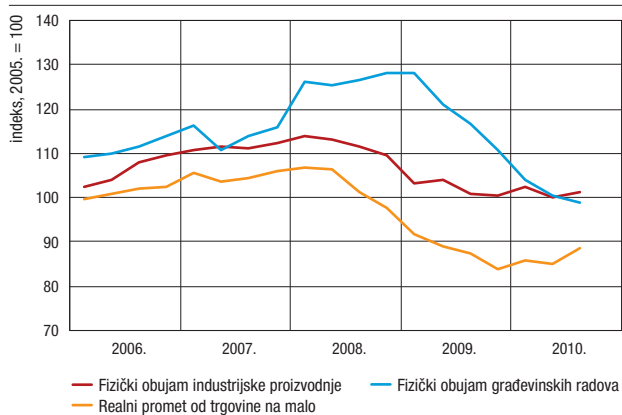
usluga na razini cijele 2010. mogao bi iznositi 1,9%. U 2011. se očekuje nastavak pozitivnog trenda sastavnica agregatne potražnje te stoga i porast uvoza robe i usluga (3,9%).

Agregatna ponuda

Kretanje agregatne potražnje u prvom polugodištu 2010. dovelo je do daljnjeg pada bruto dodane vrijednosti u gotovo svim područjima gospodarstva. Tako je u promatranom razdoblju zabilježen nastavak kontrakcije dodane vrijednosti u građevinarstvu, trgovini, ugostiteljstvu te prijevozu i vezama. Istodobno je u industriji u razdoblju od siječnja do ožujka aktivnost porasla u usporedbi s krajem 2009., no u nastavku je polugodišta ponovo oslabjela. S druge strane, relativno su povoljna bila kretanja dodane vrijednosti kod financijskog posredovanja i poslovanja nekretninama.

U trećem su tromjesečju kretanja agregatne potražnje prouzročila zamjetno intenziviranje aktivnosti u industriji te posebice u trgovini. Za razliku od toga, aktivnost u građevinarstvu, ugostiteljstvu te prijevozu i vezama nastavila je slabjeti. U posljednjem tromjesečju 2010. može se očekivati ponovni pad trgovine i industrije u odnosu na prethodno tromjesečje, ponajviše zbog

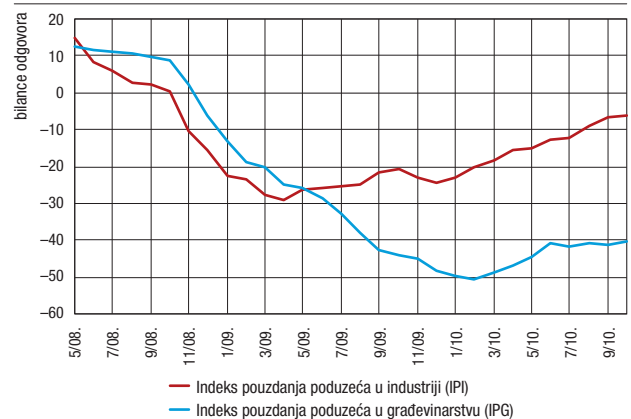
Slika 8. Kratkoročni pokazatelji gospodarske aktivnosti
sezonski i kalendarski prilagođeno

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao jednostavni prosjek mjesečnih podataka.

Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

Slika 9. Pokazatelji poslovnog optimizma

Napomene: Prikazane su vrijednosti tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Istraživanja poslovnog optimizma provode se od svibnja 2008.

Izvor: Ipsos Puls

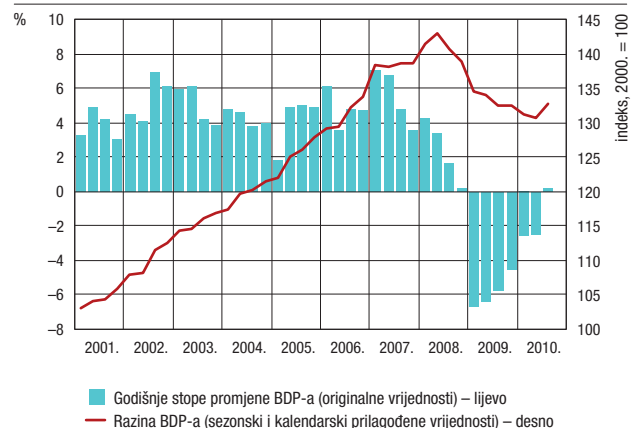
nepovoljnoga baznog učinka. Kod građevinarstva bi, naprotiv, moglo doći do zaustavljanja daljnjeg pada.

Posljednje ankete o pouzdanju poduzeća u listopadu i studenome upućuju na pad poslovnog optimizma poduzeća u prerađivačkoj industriji. Slabljenje pouzdanja može se u prvom redu objasniti nepovoljnim očekivanjima koja se tiču kratkoročnog kretanja proizvodnje. Kod poduzeća u građevinarstvu vidljiv je, pak, vrlo blagi rast optimizma.

Ako se u obzir uzmu pretpostavke o kretanju sastavnica agregatne potražnje, može se očekivati da će industrijska proizvodnja u 2011. godini rasti. Slično vrijedi i za djelatnosti trgovine, s obzirom na očekivani oporavak potrošnje kućanstava i jačanje inozemne potražnje za domaćim turističkim uslugama. Drugospomenuto bi trebalo povoljno djelovati i na ugostiteljstvo te djelatnosti prijevoza i veza, na koje će pozitivno utjecati i porast obujma međunarodne razmjene. S druge strane, skorašnji značajniji oporavak aktivnosti u području građevinarstva nije izgledan.

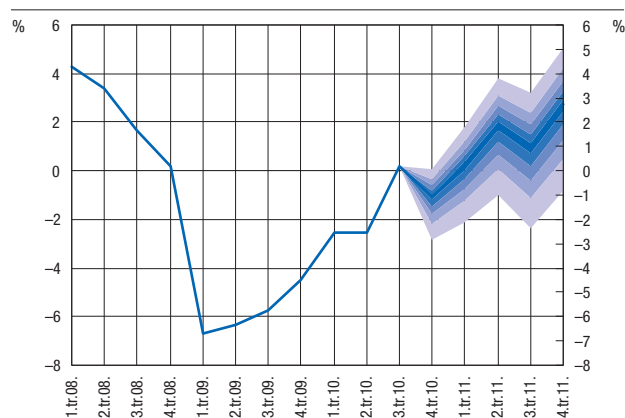
Opisane ocjene za kraj 2010. i opisana projicirana kretanja sastavnica za 2011. pokazuju da bi stopa promjene realnog BDP-a u 2010. mogla iznositi -1,5% i 1,4% za 2011. godinu.

Slika 10. Bruto domaći proizvod
realne vrijednosti

Izvori: DZS; prilagodba HNB-a

Slika 11. Projekcija dinamike realnog BDP-a
godišnje stope promjene

Izvori: DZS; HNB

Riječ je o središnjoj projekciji, pri čemu Slika 11. daje prikaz projekcije realnog rasta i neizvjesnosti koje okružuju središnju projekciju (područje osjenčano najtamnijom nijansom plave boje) uz pomoć lepezastog dijagrama (engl. *fan chart*) u razdoblju od drugog tromjesečja 2010. do četvrtog tromjesečja 2011. godine.

Treba istaknuti da je pri izradi 90%-tnog intervala pouzdanosti primijenjena pretpostavka o asimetričnosti distribucije

pogrešaka projekcije. Drugim riječima, prema informacijama dostupnima pri zatvaranju ovih projekcija, veća je vjerojatnost da će realizirani rast BDP-a u 2011. biti niži od središnje projekcije, nego da će biti viši². Naime, s obzirom na neizvjesnost i nestabilnost oporavka inozemnih tržišta postoji mogućnost da porast uvoza glavnih hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera bude niži od pretpostavljenoga. U tom bi slučaju i hrvatski izvoz vjerojatno rastao sporije od projiciranoga, a kako se očekuje da će upravo izvoz najviše pridonositi ukupnom gospodarskom rastu u idućoj godini, takva bi se kretanja ogledala i u nižoj stopi promjene realnog BDP-a. Nadalje, postoji mogućnost da rast efektivnih domaćih kredita privatnom sektoru bude niži od očekivanoga. Valja imati na umu da projicirani porast investicija privatnog sektora u fiksni kapital pretpostavlja njihovo financiranje uglavnom putem zaduživanja kod domaćih banaka, dok projicirani rast osobne potrošnje također pretpostavlja snažnije oslanjanje stanovništva na financiranje na osnovi kredita. Pritom bi pretpostavljena kretanja plasmana, između ostalog, uvelike trebao poticati pad cijene zaduživanja kod poslovnih banaka. Izostanak smanjenja aktivnih kamatnih stopa zbog pogoršanja kreditnog portfelja bankovnog sustava i/ili ako bi država svoje obveze tijekom 2011. u većoj mjeri morala financirati na domaćem tržištu, mogao bi dovesti do slabijeg rasta plasmana privatnom sektoru od pretpostavljenoga i posljedičnoga, slabijeg oporavka agregatne potražnje. S druge strane, rast bi u 2011. mogao biti viši od projiciranoga ako započne realizacija najavljenih infrastrukturnih investicija javnih poduzeća i ako pouzdanje gospodarskih subjekata ojača više nego što se očekuje. Potonje bi moglo biti potaknuto završetkom pregovora i potpisivanjem Sporazuma o pridruživanju Europskoj uniji.

Okvir 1. Prikaz rizika projekcije pomoću lepezastih dijagrama

Posljednjih godina središnje su banke posvetile veliku pozornost načinu predstavljanja svojih projekcija široj javnosti. Do sada su projekcije određenih varijabli, značajnih u procesu odlučivanja o monetarnoj politici, najčešće bile objavljujane u obliku jedinstvenih brojčanih vrijednosti, koje su, na temelju dostupnih informacija, predstavljale očekivano ostvarenje relevantnih varijabli u budućnosti. Pritom treba istaknuti da je korist jedinstvene prognozirane vrijednosti (engl. *point estimate*) ograničena onda kada taj pokazatelj nije popraćen i određenom mjerom (ne)preciznosti, povezanom s neizvjesnošću njegove realizacije. Krajnjem je korisniku tako projekcija određene ekonomske varijable kudikamo korisnija ako mu je poznato uz koju će vjerojatnost ostvarenje te varijable biti manje ili veće od projicirane jedinstvene vrijednosti. Institucije koje objavljuju prognoze ključnih makroekonomskih varijabli, pogotovo onih za čije su kretanje izravno ili neizravno odgovorne, stoga sve češće objavljuju i njihovu razinu pouzdanosti. Time žele upozoriti korisnike na to da se ukupno gospodarstvo svakodnevno suočava s brojnim rizicima i da se zato i ekonomska politika provodi u izrazito neizvjesnim uvjetima. Zbog toga same projicirane vrijednosti prati više ili manje izražena simetrična ili asimetrična neizvjesnost, stoga ih nije uputno preuzimati i tumačiti mehanički.

Iako postoje različiti načini dokumentiranja i predočavanja neizvjesnosti (rizika), mnoge središnje banke svoje projekcije

objavljuju u obliku lepezastog dijagrama (engl. *fan chart*)³. Kod ovakvog prikaza projekcije naglasak nije isključivo na prognozi iskazanoj u jedinstvenom brojčanom obliku, već se daje i prikaz ukupne distribucije projekcije.

Lepezasti dijagram prikazan na Slici 11. treba čitati ovako: vjerojatnost da će stopa rasta BDP-a u određenom tromjesečju u razdoblju od listopada 2010. do kraja 2011. biti unutar najtamnije osjenčanog raspona (koji obuhvaća i središnju projekciju) iznosi 10%. Površina osjenčana neznatno blažom nijansom plave boje (neposredno s donje i gornje strane najtamnije osjenčane pruge) obuhvaća još 20% vjerojatnosti. Lepezom je tako obuhvaćena vjerojatnost od ukupno 90%, dok vjerojatnost da ostvarenje rasta BDP-a bude izvan osjenčanog područja iznosi 10%.

Izrada lepezastog dijagrama temelji se na tri veličine: središnjoj projekciji, očekivanoj pogreški projekcije (tj. varijanci) i razini asimetričnosti projekcije.

Središnja projekcija za dani vremenski horizont jest jedinstvena brojčana vrijednost za koju se smatra da ima najveću mogućnost ostvarenja, no vjerojatnost da se ona zaista i ostvari, vrlo je mala. Drugim riječima, jedinstvena je brojčana vrijednost mod distribucije projekcije⁴. Središnja projekcija izvodi se kombinacijom rezultata kvantitativnih modela i ekspertnog znanja.

Pogreška projekcije mjeri se varijancom i mjera je neizvjesnosti projekcije. Varijanca projekcije procjenjuje se iz pogrešaka

² Donja i gornja granica spomenutog intervala određene su na osnovi prethodnih varijanci pogrešaka projekcije za pojedino tromjesečje. Spomenute su varijance dodatno prilagođene pomoću faktora korekcije čija vrijednost odražava percepciju HNB-a o promjeni potencijalnih rizika ostvarenja središnjih projekcija. Opširnije objašnjenje metodologije izrade i načina tumačenja projekcije dano je u Okviru 1. Prikaz rizika projekcije pomoću lepezastih dijagrama.

³ Lepezasti dijagrami detaljno su opisani u tekstu E. Brittona i J. Whitleya (1998.), *The Inflation Report projections: understanding the fan chart*, Bank of England Quarterly Bulletin, sv. 1, str. 30 – 37.

⁴ U slučaju neprekidne distribucije to je točka u kojoj se postiže maksimum funkcije gustoće vjerojatnosti.

projekcije u prošlosti, no varijanca na kojoj se temelji izrada tekućega lepezastoga grafikona može se i prilagoditi ako tekuća kretanja sadrže veću odnosno manju neizvjesnost u odnosu na prošlost.

Rizici koji utječu na ostvarenje prognozirane serije nisu uvijek simetrični i tada normalna (Gaussova) distribucija ne opisuje rizik projekcije na zadovoljavajući način. Primjerice, evaluacija mogućih rizika može rezultirati zaključkom da je vjerojatnost da ostvarenje prognozirane varijable premaši projekciju, manja od 50%. Ta se mogućnost prikazuje na lepezastom dijagramu tako da su tzv. vjerojatnosne pruge iznad središnje projekcije uže od pruga iste nijanse ispod nje. U primjeni se ova asimetričnost modelira tako da se umjesto normalne distribucije pretpostavlja tzv. dvostrana normalna distribucija projekcije.

Dvostrana normalna distribucija projekcije pretpostavlja da su rizici projekcije modelirani primjenom dviju normalnih distribucija, s očekivanim vrijednostima i varijancama (μ, σ_1^2) i (μ, σ_2^2) . Projekcija varijable x tada je dvostrano normalno distribuirana s parametrima $(\mu, \sigma_1, \sigma_2)$ i ima funkciju gustoće vjerojatnosti:

$$f(x) = \begin{cases} Ae^{-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma_1^2}}, & x \leq \mu \\ Ae^{-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma_2^2}}, & x \geq \mu \end{cases}$$

gdje je:

$$A = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{1}{\sigma_1 + \sigma_2}$$

Ovakvo dobivena distribucija formirana je uzimanjem lijeve

polovine normalne distribucije s parametrima (μ, σ_1^2) i desne polovine normalne distribucije s parametrima (μ, σ_2^2) uz prilagodbu koje rezultira zajedničkom vrijednošću $f(\mu) = A$ u točki moda (tj. u točki središnje projekcije).

Dvostrana normalna distribucija pogodna je za reprezentaciju odstupanja od simetrije normalne distribucije i može se ekvivalentno predstaviti parametrima (μ, γ, σ) na sljedeći način:

$$f(x) = \begin{cases} Ae^{-\frac{(x-\mu)^2(1+\gamma)}{2\sigma^2}}, & x \leq \mu \\ Ae^{-\frac{(x-\mu)^2(1-\gamma)}{2\sigma^2}}, & x \geq \mu \end{cases}$$

gdje je μ mod distribucije, γ stupanj asimetrije (može poprimiti vrijednosti od -1 do 1 , pri čemu pozitivne vrijednosti upućuju na pozitivnu nagnutost i obratno), a σ^2 je varijanca pogreške.

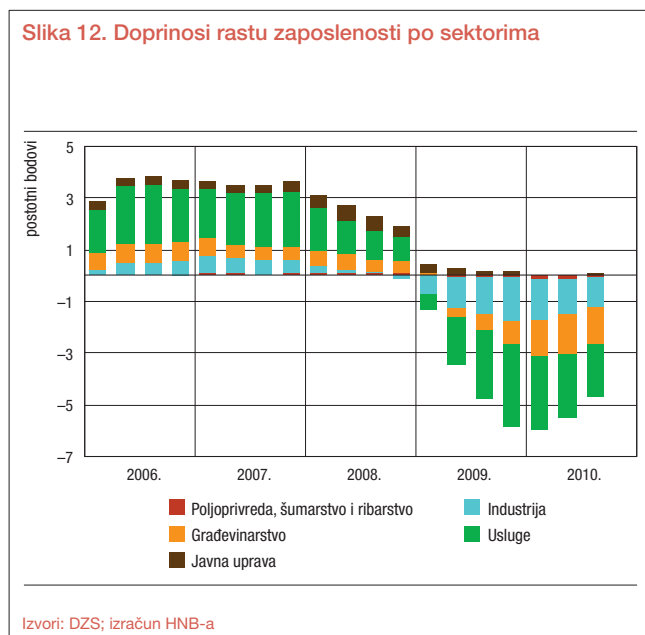
Stupanj asimetrije distribucije može se iskazati i pomoću vjerojatnosti da ostvarenje bude ispod središnje projekcije, $p = P(X \leq \mu)$, pri čemu se izravna veza između parametara γ i p može prikazati formulom:

$$\gamma = \frac{1 - 2p}{1 - 2p + 2p^2}$$

Nakon što se izvede središnja projekcija, izračuna varijanca pogreške projekcije u prošlosti i evaluacijom tekućih rizika odredi parametar asimetrije, pristupa se računanju potrebnih kvantila dvostrane normalne distribucije, koji određuju pruge lepezastog dijagrama.

4. Tržište rada

Tijekom prvih deset mjeseci 2010. godine broj zaposlenih kontinuirano se smanjivao, a broj nezaposlenih osoba rastao, na što upućuju sezonski prilagođeni podaci o tržištu rada. U istom su se razdoblju bruto plaće tek blago smanjile, što pokazuje da su se poslodavci prilagođavali uvjetima smanjene potražnje ponajprije otpuštajući radnike. Smanjenju zaposlenosti na godišnjoj razini najviše su pridonijele promjene u djelatnostima građevinarstva, industrije i trgovine, dok je jedino u javnoj upravi zabilježen blagi porast broja zaposlenih.

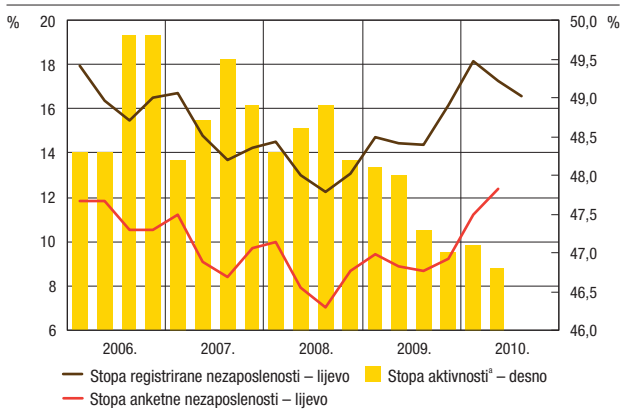

Zatvaranje radnih mjesta dovelo je do porasta razine registrirane nezaposlenosti, koja je tijekom prva četiri mjeseca 2010. i ponovno na kraju listopada premašila razinu od 300 tisuća, pa se nezaposlenost na hrvatskom tržištu rada vratila na visoku razinu iz 2006. godine. Porast nezaposlenosti rezultat je snažnog rasta priljeva nezaposlenih osoba u evidenciju HZZ-a, koji je praćen smanjenjem ili nedostatnim povećanjem odljeva iz te evidencije. Zbog utjecaja opisanih kretanja prosječna stopa registrirane nezaposlenosti u razdoblju od siječnja do listopada 2010. iznosila je 17,4% (za usporedbu, u istom razdoblju prethodne godine iznosila je 14,6%), a za studeni i prosinac predviđa se blagi porast te stope. Prema rezultatima Ankete o radnoj snazi stopa nezaposlenosti povećala se i dosegla 11,2% u prvom i 12,4% u drugom tromjesečju 2010. godine. Osim što se povećala nezaposlenost, pad potražnje za radnom snagom prouzročio je i pojavu trenda opadanja stope aktivnosti, čemu su najviše pridonijeli obeshrabreni radnici koji izlaze s tržišta rada i povećan broj prijevremenih umirovljenja.

Očekuje se da će se trend smanjivanja broja zaposlenih osoba nastaviti u prvoj polovini 2011., dok bi tek krajem godine mogle biti zabilježene nešto izraženije pozitivne promjene. One, međutim, neće biti dovoljne da ponište nepovoljna kretanja iz prethodnih razdoblja, stoga se na godišnjoj razini u 2011. očekuje blagi pad zaposlenosti ($-0,8\%$). U skladu s time visoka razina nezaposlenosti zadržat će se i tijekom cijele ove godine, pri čemu bi prosječna administrativna stopa nezaposlenosti mogla dosegnuti 18,1%.

Krajem 2009. godine, uz znatan vremenski odmak u odnosu na zaposlenost i nezaposlenost, nepovoljna su se gospodarska kretanja započela sve snažnije odražavati na kretanje plaća. Takav trend nastavio se i u prvoj polovini 2010. godine, pri čemu

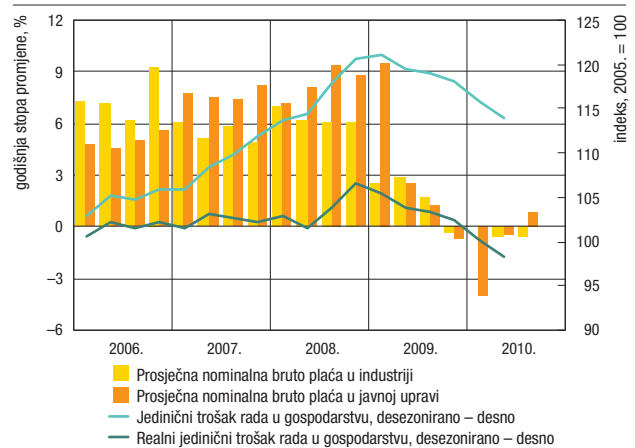
Slika 13. Stopa nezaposlenosti i aktivnosti

* Aktivno stanovništvo kao udio u radno sposobnom stanovništvu (15+).
Napomena: Od početka 2007. rezultati Ankete o radnoj snazi objavljuju se tromjesečno.

Izvor: DZS

Slika 14. Bruto plaće i jedinični troškovi rada

Izvori: DZS; izračun HNB-a

su nominalne plaće smanjene za 1,0% u bruto izrazu i 0,9% u neto izrazu u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Pridoda li se tome utjecaj posebnog poreza, nominalne neto plaće smanjile su se za 3,6%. Kretanje nominalnih bruto plaća u promatranom razdoblju, uz nešto višu razinu potrošačkih cijena na godišnjoj razini, dovelo je do značajnijeg smanjenja realnih bruto plaća. Početak trećeg tromjesečja donio je usporavanje pada nominalnih bruto plaća, ali i godišnji rast neto plaća, koji je zabilježen prvi put tijekom 2010. godine. Osim izmjena poreznih razreda i stopa poreza na dohodak, od srpnja je na snagu stupila i odluka o ukidanju posebnog poreza od 2% na mjesečni iznos primitka veći od 3.000 kn, a manji od 6.000 kn, te je prema izračunu DZS-a njegov utjecaj na neto plaću iznosio 2,0% (prije donošenja spomenute odredbe taj je utjecaj iznosio 2,8%). Zbog svega navedenoga neto plaće isplaćene tijekom trećeg tromjesečja (uključujući učinak posebnog poreza) povećale su se za 1,0%.

Najizrazitiji negativan doprinos kretanju nominalnih bruto

plaća tijekom prvog polugodišta 2010. dale su djelatnosti javnog sektora, što se može pojasniti izraženim baznim učinkom u tom razdoblju. Među djelatnostima privatnog sektora negativnim su se doprinosom, slično kao i kod zaposlenosti, istaknule djelatnosti građevinarstva i prerađivačke industrije. Plaće u javnom sektoru porasle su tijekom trećeg tromjesečja na godišnjoj razini, dok su u većini djelatnosti privatnog sektora one još uvijek bile manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Iako se proizvodnja mjerena BDP-om smanjila, smanjenje broja zaposlenih na razini ukupnoga gospodarstva bilo je izrazitije, što je rezultiralo rastom proizvodnosti rada od posljednjeg tromjesečja 2009. godine. Ako se opisanome pridoda i pad nominalnih bruto plaća, jedinični trošak rada na godišnjoj razini opada od kraja 2009. Treba istaknuti da su podaci o zaposlenosti za 2010. privremeni te da će se njihova korekcija odraziti na proizvodnost i na jedinični trošak rada.

5. Inflacija

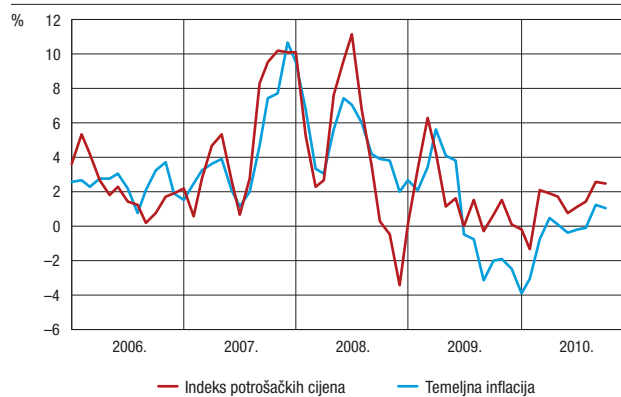
Kretanje potrošačkih cijena u prvih deset mjeseci 2010. pokazuje da je inflacija u Hrvatskoj niska i stabilna te je i dalje pod zamjetnim utjecajem domaćih činitelja, posebice slabe domaće potražnje. Na to upućuju još uvijek relativno niske stope pokazatelja kratkoročne dinamike inflacije, osobito temeljne inflacije, čija je mjesečna stopa promjene izražena na godišnjoj razini u većem dijelu promatranog razdoblja bila negativna. Međutim, u istom je razdoblju bio vidljiv rastući trend spomenutih pokazatelja ukupne i temeljne inflacije, što se uglavnom može objasniti pritiscima koji dolaze iz vanjskog okruženja, prije svega poskupljenjem energenata i drugih sirovina na svjetskom tržištu.

Godišnja se stopa inflacije potrošačkih cijena tijekom prvih deset mjeseci 2010. kretala u rasponu od 0,6% do 1,4%. Takva su kretanja ostvarena u uvjetima pada domaće potražnje i smanjenja jediničnih troškova rada nakon što se zaposlenost smanjila više nego proizvodnja i zato što su pale naknade po zaposlenom na godišnjoj razini. Nadalje, implicitni deflator uvoza robe i usluga u prvoj je polovini 2010. bio negativan, unatoč rastu cijena sirovina, što je povoljno djelovalo na domaću inflaciju. Na

kretanje inflacije potrošačkih cijena u promatranom razdoblju djelovao je i učinak baznog razdoblja, jer je iščeznuo utjecaj značajnog povećanja cijena koje su pod utjecajem administrativnih odluka u istom razdoblju 2009. godine (cijene plina, duhanskih prerađevina te zdravstvenih i bolničkih usluga). Nadalje, niske godišnje stope promjene proizvođačkih cijena trajnih i netrajnih dobara za široku potrošnju potvrđuju da proizvođači nisu prebacili porast troškova energije i drugih sirovina na potrošače, već su se višim uvoznim troškovima prilagodili smanjenjem drugih troškova i/ili svojih profitnih marži. Međutim, poskupljenje sirovina na svjetskom tržištu ipak se odrazilo na kretanje pojedinih komponenta indeksa potrošačkih cijena.

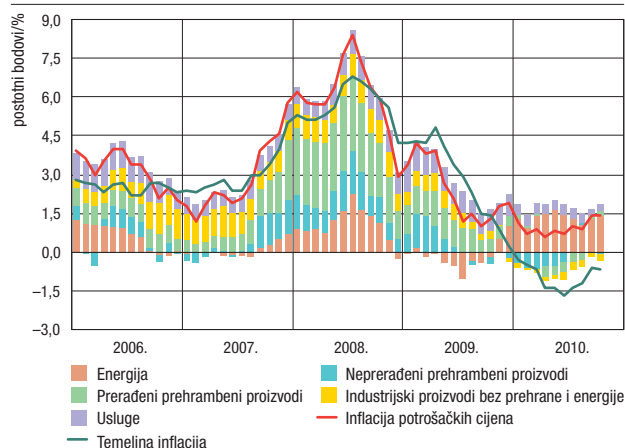
Najveći doprinos godišnjoj stopi ukupne inflacije tijekom prvih deset mjeseci 2010. davale su cijene energije (posebno naftnih derivata i plina). Sredinom godine počele su se povećavati i godišnje stope promjene prehrambenih proizvoda, što se pretežno može objasniti povećanjem cijena prehrambenih sirovina (posebice žitarica, uljarica i šećera) i energenata na svjetskom tržištu. Osim mjesečnog rasta cijena prerađenih prehrambenih

Slika 15. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija^a
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^b

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih i proizvoda koje su administrativno regulirane. ^b Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa cijena.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 16. Godišnje stope inflacije i dopinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Tablica 2. Cjenovni pokazatelji

godišnje stope promjene

	2006.	2007.	2008.	2009.	XII. 2009.	III. 2010.	VI. 2010.	IX. 2010.	X. 2010.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente									
Ukupni indeks	3,2	2,9	6,1	2,4	1,9	0,9	0,7	1,4	1,4
Energija	4,5	0,6	7,8	-1,1	7,9	10,1	10,4	9,2	10,2
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	1,5	2,6	7,2	2,5	-1,6	-4,7	-2,7	-0,6	-0,6
Prerađeni prehrambeni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	3,2	4,0	10,5	3,8	1,8	0,3	-1,8	0,7	0,9
Industrijski proizvodi bez prehrane i energije	2,9	3,1	3,0	1,5	-0,5	-0,5	-1,1	-0,5	-0,9
Usluge	4,7	2,9	3,8	4,3	3,9	1,9	1,9	1,0	0,9
Ostali cjenovni pokazatelji									
Temeljna inflacija	2,5	3,0	5,7	2,8	0,2	-0,7	-1,7	-0,6	-0,7
Indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	2,7	3,4	8,3	-0,4	1,6	5,0	4,4	4,4	5,0

Izvor: DZS

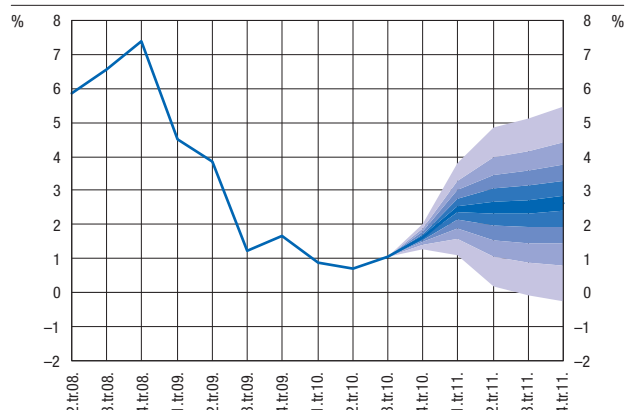
proizvoda u posljednja četiri mjeseca, povećanju njihove godišnje stope promjene pridonio je i učinak baznog razdoblja jer je u istom razdoblju 2009. zabilježen pad tih cijena.

U posljednja dva mjeseca 2010. moglo bi biti zabilježeno blago povećanje godišnje stope inflacije potrošačkih cijena, ponajprije zbog učinka baznog razdoblja povezanog s rastom cijena poljoprivrednih proizvoda nižim od sezonski uobičajenog te padom cijena odjeće i obuće višim od sezonski uobičajenog u prosincu 2009. Na razini cijele godine ocijenjeno je da bi prosječna godišnja stopa inflacije mogla pasti s 2,4%, koliko je zabilježeno u 2009., na 1,1% u 2010. godini zbog smanjenja prosječne godišnje stope promjene cijena prehrane te cijena proizvoda bez prehrane i energije, do kojeg je djelomično došlo zbog negativnog prijenosa inflacije iz 2009. S druge strane, prosječna godišnja stopa promjene cijena energije iz indeksa potrošačkih cijena mogla bi se u 2010. godini povećati u usporedbi s 2009. jer je porasla cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, a početkom 2010. zabilježeno je i poskupljenje plina.

U 2011. godini očekuje se ubrzanje rasta prosječne godišnje stope inflacije potrošačkih cijena na 2,5%. Projicirana stopa odražava relativno blage inflatorne pritiske uvjetovane oporavkom domaće potražnje, dok bi se domaći troškovni pritisci mogli smanjiti, s obzirom na to da je u 2011. projiciran daljnji pad jediničnih troškova rada (ali blaži od onog u 2010.). Istodobno se očekuje da će inflatorni pritisci zbog rasta cijena nafte i drugih

sirovina na svjetskom tržištu biti manje izraženi nego tijekom 2010. Osim toga, dok je prosječni tečaj kune prema američkom dolaru tijekom 2010. uglavnom deprecirao, pojačavajući tako

Slika 17. Projekcija inflacije potrošačkih cijena
godišnje stope promjene

Izvori: DZS; izračun HNB-a

uvozne pritiske na inflaciju, predviđa se da će on u 2011. godini blago aprecirati. Projekcija inflacije po komponentama za 2011. upućuje na usporavanje godišnjeg rasta cijena energije iz indeksa potrošačkih cijena. To je u skladu s očekivanim usporavanjem godišnjeg rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu i pretpostavkom da će u siječnju 2011. poskupjeti plin za kućanstva za 10%. Pretpostavlja se također da se neće povećati druge cijene energenata koje se reguliraju administrativno (električna energija i zagrijavanje stana). Nadalje, očekuje se povećanje prosječne godišnje stope promjene cijena prehrane zbog prelijevanja prijašnjeg poskupljenja prehrambenih sirovina i energije na potrošače te blagog oporavka domaće potražnje. U 2011. godini vjerojatno će se lagano povećati prosječne godišnje stope promjene indeksa cijena bez prehrane i energije zbog nastojanja poduzeća da u uvjetima blago rastuće potražnje prebace dio troškova zbog prijašnjeg rasta cijena energije i drugih sirovina na krajnje potrošače i da vrate profitne marže na prijašnje razine.

Slika 17. daje prikaz projekcije inflacije uz pomoć lepezastog dijagrama potrošačkih cijena u razdoblju od četvrtog tromjesečja 2010. do četvrtog tromjesečja 2011. godine (opširnije objašnjenje izrade i tumačenja lepezastog dijagrama dano je u Okviru 1.

Prikaz rizika projekcije pomoću lepezastih dijagrama). Simetričan oblik lepeze upućuje na to da su rizici vezani uz projekciju inflacije uravnoteženi pa je raspon projekcije inflacije jednak ispod i iznad središnje projekcije inflacije. Jedan od glavnih rizika da ostvarenje projekcije inflacije bude niže od očekivanog jest mogućnost da oporavak domaće potražnje u 2011. godini bude slabiji od očekivanog. S druge strane, postoji nekoliko rizika koji bi mogli utjecati na to da ostvarenje inflacije u 2011. bude više od prognozirano. Jedan od tih rizika jest mogućnost da prelijevanje porasta cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu na domaće cijene prehrambenih proizvoda bude snažnije od prognozirano. Nadalje, postoji i mogućnost da cijene nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu porastu više od očekivanja budu li oporavak svjetskoga gospodarstva izraženiji od očekivanog. Dodatni činitelj koji bi mogao utjecati na porast godišnje stope inflacije iznad očekivanja mogući je rast cijena električne energije i zagrijavanja stana u 2011. Potreba fiskalne konsolidacije može potaknuti i rast drugih administrativno reguliranih cijena, odnosno ukidanje nulte stope PDV-a, no to nije vjerojatno zbog izborne godine.

6. Vanjska trgovina i konkurentnost

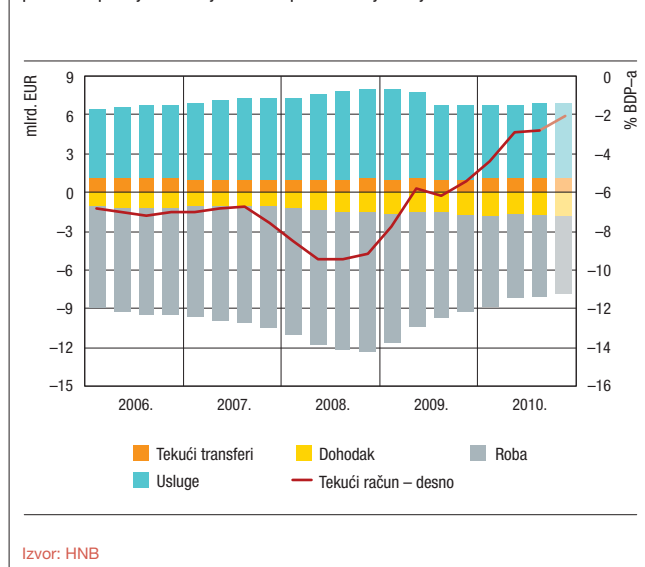
Snažna kontrakcija manjka na tekućem računu platne bilance, koja je obilježila 2009. godinu, nastavila se i tijekom 2010. Tako se i kumulativna vrijednost manjka iz posljednja četiri tromjesečja zabilježena na kraju rujna 2010. smanjila za 1,2 mlrd. EUR u odnosu na vrijednost zabilježenu u prethodnoj godini, pri čemu je kontrakcija bila posebno izražena u prvom polugodištu. Smanjivanje manjka na računu tekućih transakcija gotovo su u potpunosti odredila kretanja na računu robe, na kojem se sve do sredine godine bilježio pad robnog uvoza i znatan rast izvoza. Prema sezonski prilagođenim podacima oporavak ukupnoga robnog izvoza bio je snažan tijekom prva dva tromjesečja 2010., pri čemu je veliki doprinos njegovu rastu početkom godine dao pojačan izvoz brodova, a kasnije izvoz ostalih vrsta robe. Ipak, u trećem je tromjesečju došlo do zaustavljanja pozitivnih trendova, a sezonski prilagođena vrijednost ukupnog izvoza čak se i

smanjila u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. S druge strane, robni se uvoz tek u trećem tromjesečju 2010. počeo oporavljati, a ako se iz ukupnog agregata isključi uvoz nafte i naftnih derivata te brodova, vidljivo je da je porast uvoza zapravo započeo već u drugom tromjesečju, i to nakon dvije godine kontinuiranog smanjivanja.

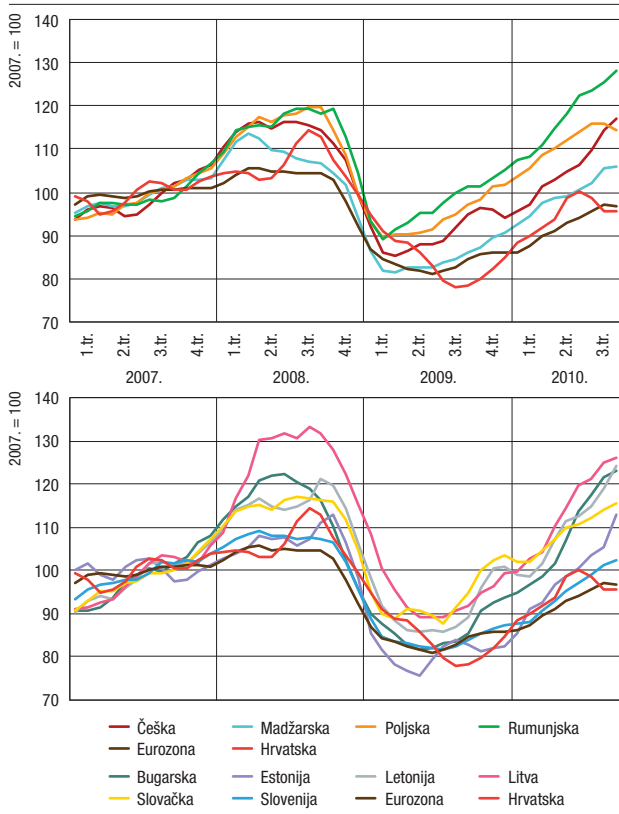
Positivan saldo na računima usluga i tekućih transfera u prva se tri tromjesečja blago povećao, isto kao i negativan saldo na računu dohotka. Kad je riječ o uslugama, pozitivnoj su promjeni najviše pridonijeli rastući prihodi od usluga prijevoza i ostalih usluga. Prihodi od turističkih usluga bili su nešto manji nego u 2009. godini, i to unatoč većem broju dolazaka stranih gostiju u glavnoj turističkoj sezoni. Uzrok je tome, prema podacima iz istraživanja o potrošnji stranih putnika, u slabijoj prosječnoj potrošnji inozemnih turista.

Kontrakcija manjka na tekućem računu platne bilance u posljednjem bi se tromjesečju 2010. mogla nastaviti, uz daljnji dominantan utjecaj ubrzanog rasta izvoza i neznatno povećanje uvoza. Ocjenjuje se da bi u cijeloj 2010. godini manjak na tekućem računu platne bilance mogao biti manji od polovine prošlogodišnjeg te iznositi 2,1% ocijenjenog BDP-a. Tome ponajviše pridonosi pad manjka u robnoj razmjeni potaknut izrazitim povećanjem robnog izvoza (ocjenjuje se da bi mogao biti za 16,4% veći nego u 2009.). Pritom na rast ukupnog izvoza u 2010. najviše utječe izvoz brodova, koji je posebno bio naglašen u prvom polugodištu, a rast sličnog intenziteta mogao bi se zabilježiti i u posljednjem tromjesečju. Ipak, valja istaknuti da se vrijednost ukupnog izvoza još uvijek nije vratila na razine koje su se bilježile prije krize, a i njegov je oporavak mnogo slabiji nego u usporedivim europskim zemljama. Tako je, za razliku od Hrvatske, izvoz iz gotovo svih novih članica Europske unije, nakon snažne korekcije krajem 2008., već sredinom 2009. snažno porastao pa se uglavnom bilježe ostvarenja iz razdoblja prije krize. Trend rasta hrvatskoga robnog izvoza vjerojatno se neće značajnije poboljšati ni u 2011., kada se očekuje stabilan rast uvozne potražnje vanjskotrgovinskih partnera. Štoviše, rast ukupnog izvoza mogao bi se, zbog baznog učinka izvoza brodova, i usporiti.

Slika 18. Manjak na tekućem računu i njegova struktura
pomični prosjek četiriju uzastopnih tromjesečja

Slika 19. Robni izvoz odabranih zemalja
tromjesečni pomični prosjek, sezonski prilagođeni podaci

Izvori: Eurostat; DZS; prilagodba HNB-a

Što se tiče uvoza, njegova je ocijenjena vrijednost u 2010. neznatno niža nego u 2009. godini, pri čemu je veća vrijednost uvoza nafte i naftnih derivata zbog viših cijena umanjena nižim uvozom ostale robe, posebice kapitalne opreme i cestovnih vozila. Nasuprot tome, s oporavkom domaće potražnje u 2011. stopa rasta uvoza mogla bi nadmašiti stopu rasta izvoza, pa bi se i manjak robne razmjene ponovo postupno počeo povećavati. To bi mogao biti i glavni uzrok blagog produbljenja neravnoteže na tekućem računu, te se očekuje da bi manjak mogao dosegnuti 2,7% BDP-a.

Ocijenjeni manjak na računu faktorskih dohodaka mogao bi se u 2010. tek blago povećati, što je odraz većih rashoda na osnovi dohotka od izravnih vlasničkih ulaganja, odnosno relativno visoke dobiti poduzeća u stranom vlasništvu. Taj je učinak pak ublažen smanjenjem troškova za servisiranje inozemnog duga, čemu tijekom cijele godine pridonosi niska razina kamatnih stopa na svjetskim financijskim tržištima, ali i znatno sporiji rast inozemnog duga. U 2011. se s nastavkom oporavka svjetskoga

Tablica 3. Tekući račun platne bilance i njegove sastavnice
u postocima BDP-a

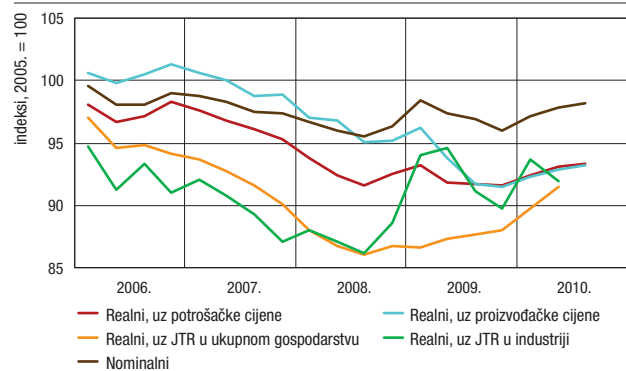
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Saldo tekućih transakcija	-7,0	-7,6	-9,2	-5,5	-2,1	-2,7
Roba	-21,3	-22,0	-22,8	-16,3	-13,1	-13,9
Usluge	14,6	14,6	14,7	12,5	12,7	13,0
Dohodak	-3,0	-2,6	-3,3	-4,0	-4,0	-4,2
Tekući transferi	2,8	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4

Izvor: HNB

gospodarstva očekuje blagi rast kamatnih stopa, nakon kojega se predviđa i porast neto kamatnih rashoda te, naposljetku, i povećanje manjka od faktorskih dohodaka, što bi također moglo pridonijeti spomenutom blagom rastu neravnoteže na tekućem računu. Istodobno se, s obzirom na već relativno visoku razinu u 2010. godini, ipak ne očekuje znatniji rast dobiti poduzeća u stranom vlasništvu.

Na preostalim podračunima tekućeg računa saldo bi se u 2010. mogao blago poboljšati, a isto se očekuje i za 2011. U

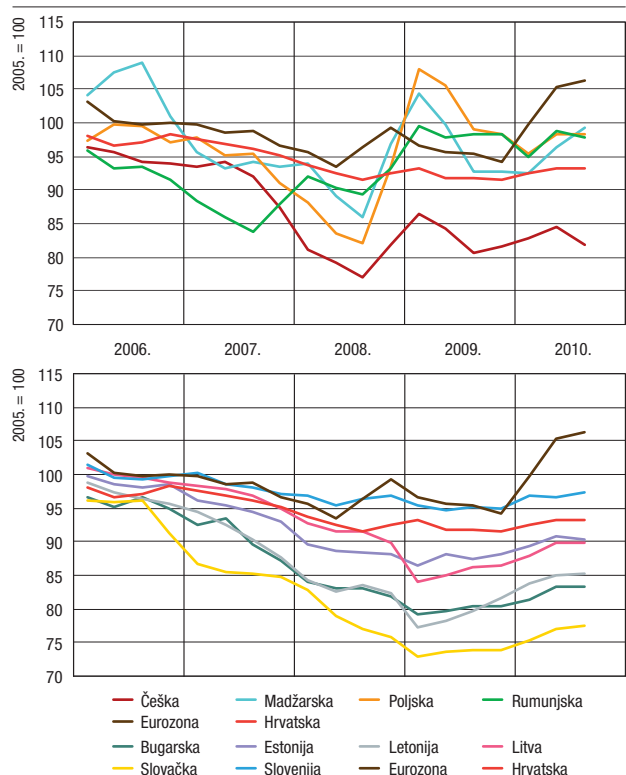
Slika 20. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomene: Ponderi pridruženi svakoj od valuta uključenoj u košaricu valuta za izračun efektivnog tečaja kune temelje se na udjelu zemlje trgovinskog partnera u strukturi hrvatske vanjske trgovine. Pritom je izvoz dvostruko ponderiran kako bi se, osim konkurencije na domaćem tržištu (izravna konkurencija), u obzir uzela i konkurencija između domaćih izvoznika i izvoznika iz zemalja trgovinskih partnera na trećim tržištima. JTR označuje jedinični trošak rada. Pad indeksa upućuje na aprecijaciju.

Izvor: HNB

Slika 21. Realni efektivni tečaj (deflacioniran potrošačkim cijenama) u odabranim zemljama

Napomene: Pad indeksa upućuje na realnu aprecijaciju, odnosno smanjenje cjenovne konkurentnosti.

Izvor: BIS

međunarodnoj je razmjeni usluga, prema ocjenama kretanja tijekom cijele 2010. godine, to poboljšanje posljedica boljih neto prihoda od prijevoznih i ostalih usluga, čime se nadoknadio blagi pad neto prihoda od turizma. U 2011. bi, s oporavkom na emitivnim tržištima, očekivano oživljavanje turističke potrošnje uz istodoban rast dolazaka turista moglo rezultirati i višim приходima, što bi bilo i ključni činitelj rasta pozitivnog salda na računu usluga. Na računu tekućih transfera višak bi mogao nastaviti postojati blago rasti, ponajviše pod utjecajem većeg polaćenja sredstava iz pretpripravnih fondova EU.

Kontrakcija manjka u međunarodnoj razmjeni robe i usluga slijedila je poboljšanje uvjeta razmjene. Tome je u 2009. pridonijelo zamjetno smanjenje uvoznih cijena, djelomično potaknuto znatnim padom cijena uvoznih sirovina (posebno cijena sirove nafte), koje je pratio blagi rast cijena izvezene robe i usluga. Dostupni podaci o deflatorima izvoza te uvoza robe i usluga u prvoj polovini 2010. pokazuju da se na godišnjoj razini uvjeti razmjene i nadalje poboljšavaju, ali nešto sporijim intenzitetom zbog blažeg pada uvoznih cijena.

Jačanje izvoza tijekom 2010. pratila su i pozitivna kretanja pokazatelja cjenovne i troškovne konkurentnosti u odnosu na kraj prethodne godine, stoga su djelomično ublaženi negativni trendovi iz proteklih godina. Ostvarena realna efektivna deprecijacija kune bila je prije svega posljedica slabljenja kune prema košarici valuta zemalja glavnih trgovinskih partnera (nova metodologija izračuna opisana je u Okviru 2. Unapređenje metodologije izračuna efektivnih tečajeva kune), a posebno prema

američkom dolaru i jenu zbog slabljenja eura prema tim valutama. Takva tečajna kretanja u prva tri tromjesečja pratio je rast domaćih potrošačkih i proizvođačkih cijena, koji je bio brži nego u većini zemalja trgovinskih partnera. S druge strane, u prvoj polovini 2010. prilagodba jediničnih troškova rada u Hrvatskoj bila je izraženija nego u glavnim trgovinskim partnerima, na razini ukupnoga gospodarstva i na razini industrije. Pritom je smanjenje jediničnih troškova rada rezultat pada broja zaposlenih koji je bio snažniji od pada BDP-a.

Osim u Hrvatskoj, cjenovna konkurentnost poboljšala se u prvih devet mjeseci 2010. i u većini novih zemalja članica EU te u eurozoni, gdje je u odnosu na kraj prethodne godine ostvarena deprecijacija realnoga efektivnog tečaja deflacioniranog potrošačkim cijenama. Tome je najviše pridonijela nominalna deprecijacija nacionalnih valuta prema košarici valuta glavnih trgovinskih partnera. Poljska i Rumunjska izdvajaju se iz promatranih zemalja jer u njima nije zabilježena realna efektivna deprecijacija, no to ipak nije nepovoljno utjecalo na dinamiku njihova izvoza.

U skladu s ostvarenjima u prva tri tromjesečja mogla bi se i na razini cijele 2010. u Hrvatskoj ostvariti deprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog potrošačkim cijenama u odnosu na prethodnu godinu, pretežno zbog nominalne efektivne deprecijacije kune. U 2011. se očekuje nastavak deprecijacije realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog potrošačkim cijenama, ako se uzmu u obzir projekcije iz publikacije *Consensus Forecasts* glede kretanja tečajeva i cijena u glavnim trgovinskim partnerima.

Okvir 2. Unapređenje metodologije izračuna efektivnih tečajeva kune

U analizi efektivnih tečajeva prati se kretanje nominalnoga i realnog tečaja kune. Nominalni efektivni tečaj kune odražava kretanje vrijednosti domaće valute prema košarici odabranih valuta. Realni efektivni tečaj nominalni je efektivni tečaj prilagođen za odnos cijena i/ili troškova između Hrvatske i njezinih glavnih trgovinskih partnera te je jedan od pokazatelja konkurentnosti domaćega gospodarstva. Pritom valja imati na umu da konkurentnost ovisi i o brojnim drugim činiteljima. Neki su među njima kvaliteta izvoznih proizvoda, sposobnost prilagođavanja promjenama inozemne potražnje, ulaganja u tehnološko unapređivanje proizvodnih procesa itd.

Ova publikacija uključuje nove indekse nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune koji se od dosad objavljivanih efektivnih tečajeva razlikuju po načinu na koji se određuje relativna važnost (ponderi) pojedinih valuta odnosno zemalja uključenih u njihov izračun. Prema dosadašnjoj metodologiji ponderi koji su se pridruživali bilateralnim tečajevima, odnosno relativnim cijenama i troškovima, bili su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi ukupnoga deviznog priljeva i odljeva na tekućem računu devizne bilance platnog prometa s inozemstvom. U izračun indeksa efektivnih tečajeva tako su bili uključeni bilateralni tečajevi kune prema euru, američkom dolaru, švicarskome franku i funti sterlinga. Nasuprot tome, Međunarodni monetarni fond, Banka za međunarodne namire, Europska središnja banka te mnoge druge središnje banke pondere određuju na osnovi vanjskotrgovinskih odnosa pojedine zemlje s inozemstvom, a spomenuti način izvođenja sada preuzima i Hrvatska narodna banka.

Prema novoj metodologiji ponderi za izračun efektivnih tečajeva kune zasnivaju se na strukturi uvoza i izvoza robe prerađivačke industrije⁵. Pritom ponderi odražavaju izravnu uvoznu konkurenciju, izravnu izvoznu konkurenciju i izvoznu konkurenciju na trećim tržištima⁶. Izračun ukupnih pondera zasniva se stoga na

matrici vrlo detaljnih vanjskotrgovinskih podataka. U nastavku se pojašnjavaju formule koje se pritom primjenjuju.

Uvozni ponder (W_j^m) čini udio partnera i u uvozu zemlje j (Hrvatska) iz skupine odabranih partnera, odnosno:

$$(1) \quad W_j^m = \frac{M_j^i}{M_j}$$

Drugim riječima, uvoznim ponderom mjeri se relativna važnost pojedine zemlje iz koje Hrvatska uvozi. Izvozni ponder (W_j^x) zapravo je dvostruki ponder koji uzima u obzir izravnu izvoznu konkurenciju i konkurenciju na trećim tržištima. Ako se pretpostavi da postoji k inozemnih tržišta na kojima se zemlja j natječe sa h inozemnih proizvođača, dvostruko ponderirani izvozni ponder može se zapisati kao⁷:

$$(2) \quad W_j^x = \left(\frac{X_j^i}{X_j} \right) \cdot \left(\frac{Y}{Y + \sum_h X_h} \right) + \sum_{k \neq i} \left(\frac{X_j^k}{X_j} \right) \cdot \left(\frac{X_k^k}{Y_k + \sum_h X_h^k} \right)$$

gdje je X izvoz zemlje označene donjim indeksom u zemlju označenu gornjim indeksom, a Y vrijednost domaće proizvodnje proizvoda prerađivačke industrije namijenjenih domaćem tržištu.

- Proizvodi koji se prema Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji (SMTK) nalaze u sektorima 5 (kemijski proizvodi), 6 (proizvodi svrstani prema materijalu), 7 (strojevi i transportni uređaji) i 8 (razni gotovi proizvodi), a prehrambeni i energetske proizvodi te sirovine isključuju se.
- Više o izračunu pondera vidi u Turner, P. i Van't Dack, J. (1993.): *Measuring international price and cost competitiveness*, BIS Economic Paper No. 39; Klau, M. i Fung, S. (2006.): *The New BIS Effective Exchange Rate Indices*, BIS Quarterly Review, te Buldorini, L., Makrydakis, S. i Thimann, C. (2002.): *The effective exchange rates of the euro*, Occasional Paper Series, Europska središnja banka.
- Pretpostavka je da su zemlje koje ulaze u referentnu skupinu za izračun efektivnog tečaja jedini ponuđači na k stranih tržišta, a da izvoz i domaća proizvodnja prerađivačke industrije zemalja koje nisu uključene u referentnu skupinu ne konkuriraju zemljama uključenima u referentnu skupinu.

Uobičajena je praksa da se Y procjenjuje tako da se dodana vrijednost u prerađivačkoj industriji uveća za uvoz proizvoda prerađivačke industrije (kojim se nastoje aproksimirati ulazni činitelji u procesu proizvodnje, tzv. *inputi*, u prerađivačkoj industriji koji su uvezeni ili su ih proizvela poduzeća izvan prerađivačke industrije) i umanjiti za njihov izvoz. Prvi termin na desnoj strani izraza (2) mjeri izravnu konkurenciju između izvoznika iz zemlje j u zemlju i i domaćih proizvođača na tržištu i , a dobiva se kao bilateralni izvozni udio pomnožen s mjerom otvorenosti zemlje i (udjelom domaćih proizvođača zemlje i u ukupnoj ponudi proizvoda prerađivačkog sektora na domaćem tržištu zemlje i). Prema tome, ponder zemlje i u košarici za izračun efektivnog tečaja zemlje j bit će veći što je zemlja i važnije izvozno tržište za zemlju j i/ili što je zemlja i relativno manje otvorena, što znači da se veći dio ponude proizvoda prerađivačke industrije odnosi na domaće proizvođače zemlje i , pa su izvoznici iz zemlje j suočeni s jačom konkurencijom domaćih proizvođača u zemlji i . Drugi termin na desnoj strani izraza (2) mjeri konkurenciju na trećim tržištima. Ako je treće tržište k važno za izvoznike iz zemlje j i/ili ako izvoznici iz zemlje i imaju veliki udio u ukupnom izvozu usmjerenom na to tržište, zemlja i važan je konkurent zemlji j na trećim tržištima te bi stoga njezin ponder u košarici za izračun efektivnog tečaja zemlje j trebao biti veći nego što pokazuje izravna konkurencija.

Ponderiranjem opisanih uvoznih i dvostruko ponderiranih izvoznih pondera, pri čemu kao ponderi služe relativne veličine ukupnog uvoza i izvoza u ukupnoj trgovini zemlje j , dobiva se ukupni trgovinski ponder:

$$(3) \quad W_j = \left(\frac{M_j}{X_j + M_j} \right) \cdot W_j^m + \left(\frac{X_j}{X_j + M_j} \right) \cdot W_j^z$$

Izbor zemalja koje ulaze u košaricu određen je na osnovi nekoliko kriterija: udio pojedine zemlje partnera u ukupnoj vanjskoj trgovini Hrvatske proizvodima prerađivačke industrije veći

Tablica 4. Udio valuta odabranih zemalja u izračunu efektivnih tečajeva kune

Zemlja	Dodašnja metodologija	Predložena nova metodologija
Eurozona	77,64	72,23
Njemačka	-	22,50
Italija	-	21,37
Austrija	-	6,89
Slovenija	-	6,46
Francuska	-	6,41
Nizozemska	-	3,21
Belgija	-	2,77
Španjolska	-	2,62
SAD	20,64	7,64
Japan	-	4,05
Velika Britanija	0,88	3,85
Češka	-	2,85
Poljska	-	2,76
Madžarska	-	2,59
Švicarska	0,84	2,15
Švedska	-	1,88
Ukupno	100,00	100,00

Izvor: Izračuni HNB-a

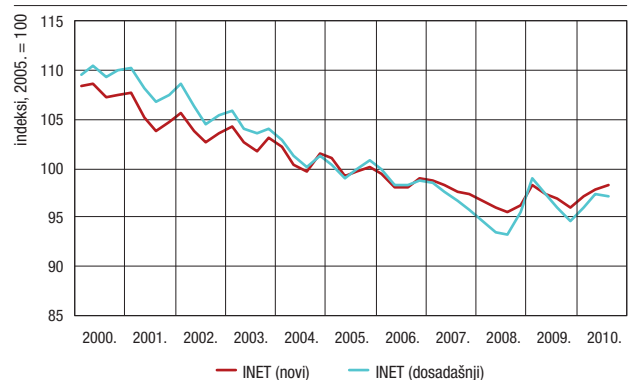
od 1,0%, kao i raspoloživost podataka o tečajevima, cijenama, troškovima te geografskoj strukturi trgovine proizvodima prerađivačke industrije⁸. Prema navedenim kriterijima skupinu zemalja za formiranje indeksa efektivnog tečaja kune čini 16 zemalja partnera, a to je iz područja eurozone osam zemalja (Austrija, Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Slovenija i Španjolska), iz EU, a izvan eurozone, pet zemalja (Češka, Mađarska, Poljska, Švedska i Velika Britanija) te izvan područja EU tri zemlje (SAD, Japan i Švicarska). Primjenom nove metodologije broj zemalja u košarici se povećao, što je djelomice posljedica dodavanja zemalja koje prije nisu bile obuhvaćene indeksom, a djelomice rezultat toga što se eurozona više ne promatra kao jedna cjelina. Ove zemlje čine prosječno 71,0% ukupne vanjske trgovine prerađivačkim proizvodima RH s inozemstvom.

U Tablici 4. prikazani su ponderi koji se primjenjuju u izračunu efektivnih tečajeva kune prema dosadašnjoj metodologiji i ponderi koji se primjenjuju u pokazateljima izračunatima prema novoj metodologiji. Može se primijetiti kako je primjenom nove metodologije smanjena relativna važnost SAD-a, odnosno američkog dolara. To je ujedno rezultiralo i manjom kolebljivošću pokazatelja efektivnih tečajeva (vidi slike 22. i 23.).

Valja spomenuti još nekoliko metodoloških pitanja povezanih s izračunom efektivnih tečajeva. Ponderi koji se primjenjuju mogu biti fiksni ili promjenjivi tijekom vremena (engl. *time varying weights*). Primjena promjenjivih pondera može se činiti prikladnijom zbog uvažavanja recentnih promjena u vanjskotrgovinskoj strukturi, ali pritom se pojavljuju određeni problemi, primjerice problem usporedivosti podataka izvedenih pomoću različitih pondera, dostupnost podataka potrebnih za izračun novih pondera, revizije podataka i sl. Zbog toga se u praksi često primjenjuju fiksni ponderi koji odražavaju prosječnu vanjskotrgovinsku strukturu u nekoliko godina te se povremeno ažuriraju. Serije efektivnih tečajeva kune izračunatih prema novoj metodologiji zasnivaju se na fiksnim ponderima zbog jednostavnosti i praktičnosti u izračunu, a određeni su na osnovi posljednjih dostupnih podataka o vanjskoj trgovini za razdoblje od 2007. do 2009.

U publikacijama HNB-a analizira se kretanje nekoliko indeksa realnih efektivnih tečajeva kune zasnovanih na različitim deflatorima. Kao deflatori uzimaju se potrošačke cijene (engl. *Consumer Price Index – CPI*), cijene industrijskih proizvoda pri

Slika 22. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune

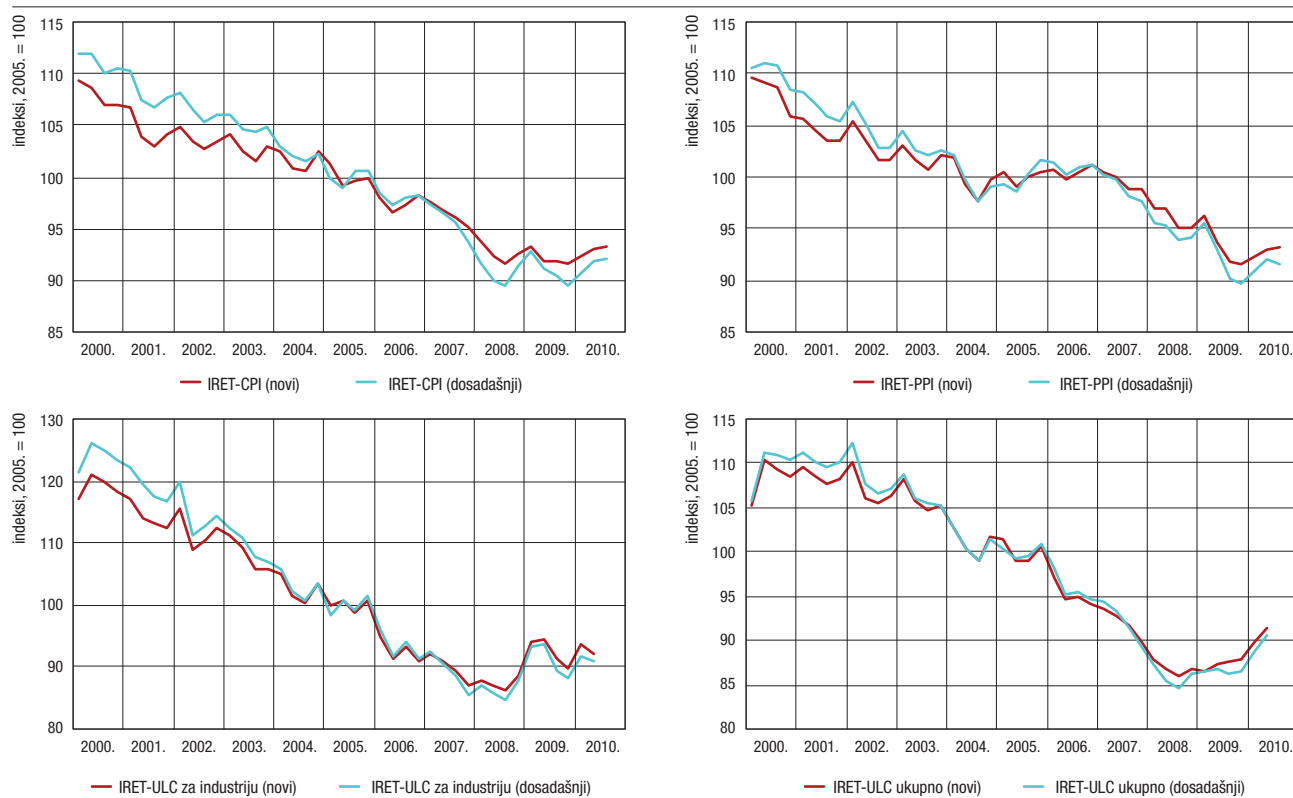

Napomena: Oznaka INET jest indeks nominalnoga efektivnog tečaja. Indeks izračunat prema dosadašnjoj metodologiji označen je kao dosadašnji, a indeks izračunat prema novoj metodologiji kao novi. Pad indeksa pokazatelj je nominalne efektivne aprecijacije kune.

Izvor: Izračuni HNB-a

⁸ Osim odabranih još neke zemlje zadovoljavaju kriterij sudjelovanja u robnoj razmjeni s udjelom većim od 1%, ali zasad nisu uključene u košaricu za izračun efektivnih tečajeva zbog nepotpune raspoloživosti podataka, primjerice Kina te Bosna i Hercegovina.

Slika 23. Indeksi realnih efektivnih tečajeva kune

Napomena: Oznaka IRET-CPI jest indeks realnoga efektivnog tečaja deflaciran potrošačkim cijenama, IRET-PPI indeks realnoga efektivnog tečaja deflaciran cijenama pri proizvođačima, IRET-ULC za industriju indeks realnoga efektivnog tečaja deflaciran jediničnim troškovima rada u industriji, a IRET-ULC ukupno indeks realnoga efektivnog tečaja deflaciran jediničnim troškovima rada u ukupnome gospodarstvu. Indeksi izračunati prema dosadašnjoj metodologiji označeni su kao dosadašnji, a indeksi izračunati prema novoj metodologiji kao novi. Pad indeksa pokazatelj je realne efektivne aprecijacije kune.

Izvor: Izračuni HNB-a

proizvođačima (engl. *Producer Price Index – PPI*) te jedinični troškovi rada (engl. *Unit Labour Costs – ULC*) u ukupnom gospodarstvu i zasebno u industriji. Iako se cijene pri proizvođačima i jedinični troškovi rada mogu smatrati primjerenijim deflatorima sa stajališta praćenja konkurentnosti, riječ je o mjerama koje često nisu međunarodno usklađene, nisu dostupne za veći broj zemalja u dužem razdoblju ili su raspoložive sa znatnim vremenskim odmakom. Nasuprot tome, uporaba indeksa potrošačkih cijena vrlo je praktična jer je metodologija njegova izračuna uvelike usklađena među zemljama, a i podaci su relativno brzo dostupni za veliki broj zemalja.

Slika 22. daje usporedni prikaz indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune, a Slika 23. usporedni prikaz realnih efektivnih tečajeva kune, i jedno i drugo izračunato primjenom dosadašnje i nove metodologije. Unatoč promjenama u strukturi valuta (zemalja), kretanje efektivnih tečajeva prema dosadašnjoj i novoj metodologiji relativno je slično. Novi su indeksi ipak nešto stabilniji i upućuju na donekle slabiju aprecijaciju kune u posljednjih deset godina. Primjenom nove metodologije poboljšava se procjena konkurentnosti hrvatske prerađivačke industrije na globalnim tržištima, kao i analiza kretanja i trendova glede vrijednosti

domaće valute prema košarici valuta glavnih trgovinskih partnera. S obzirom na to da bi nova metodologija ipak mogla podcijeniti učinak eventualne snažnije promjene tečaja kune prema američkom dolaru, radi preciznijeg praćenja mogućeg prijenosa vanjskih šokova na domaća kretanja u HNB-u će se nastaviti pratiti i indeksi izračunati prema dosadašnjoj metodologiji.

Središnja će banka po potrebi i nadalje poboljšavati metodologiju izračuna efektivnih tečajeva, poglavito što se tiče izračuna pondera. U tom smislu, ovisno o raspoloživosti ili poboljšanju kvalitete podataka s vremenom se može očekivati uključivanje dodatnih valuta u košaricu za izračun pondera i/ili izračun indeksa, koji će, ovisno o vrsti deflatora, uključivati veći broj zemalja, što se posebno odnosi na Kinu i zemlje u regiji. Osim toga, novi indeksi uključuju samo trgovinu prerađivačkim proizvodima, što olakšava izračun kao i usporedivost s indeksom koji izračunava primjerice BIS. Međutim, s obzirom na važnost izvoza usluga za hrvatsko gospodarstvo, ovo je još jedan od mogućih smjerova za daljnje unapređivanje, iako pritom postoji problem oskudnosti i upitne međunarodne usporedivosti podataka o transakcijama i cijenama u međunarodnoj razmjeni usluga.

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala

Uvjeti financiranja

Ukupno financiranje svih domaćih sektora, koje uključuje financiranje kod banaka i ostalih financijskih institucija u Hrvatskoj i inozemstvu te financiranje na tržištu kapitala, u 2009. i 2010. godini znatno se smanjilo u odnosu na razdoblje koje je prethodilo krizi. Takva kretanja započela su istodobno sa snažnim pogoršavanjem uvjeta financiranja na početku krize, a dodatno su potaknuta padom domaće potražnje i smanjenjem zaduživanja domaćih privatnih sektora te njihovim pojačanim oslanjanjem na vlastite zalihe likvidnosti. Blagi oporavak ukupnog financiranja domaćih sektora mogao bi nastupiti tek u 2011. godini kako gospodarska aktivnost postupno bude rasla, ali očekuje se da će zaduživanje i nadalje biti znatno slabijeg intenziteta nego prije krize.

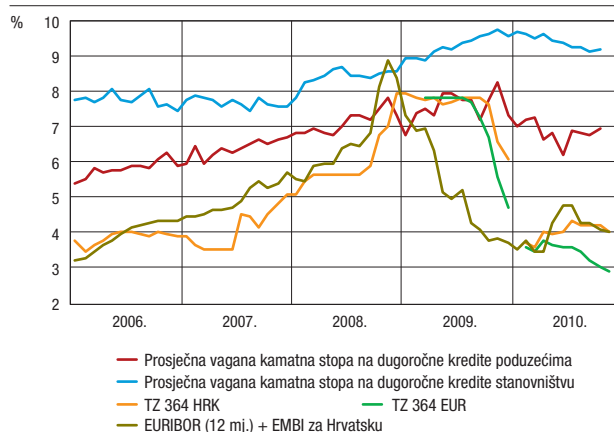
Prema podacima iz financijskih računa⁹ zaduživanje na osnovi kredita, koji su dominantan izvor financiranja domaćih sektora, tijekom krizne 2009. godine više se nego prepolovilo, a podjednako je oslabjelo i zaduživanje kod domaćih banaka i kod inozemnih vjerovnika. Međutim, od kraja 2009. primjetljivo je postupno zamjenjivanje inozemnih kreditnih obveza domaćima, što rezultira blagim oporavkom financiranja kod domaćih banaka te istodobnim kontinuiranim smanjivanjem duga prema inozemnim kreditorima. Takva kretanja potvrđuju i recentni podaci o domaćim i inozemnim kreditima, a slični će se trendovi vjerojatno nastaviti i u nadolazećem razdoblju.

Za razliku od kreditnog zaduživanja, izdavanje obveznica i emisija dionica inicijalnom javnom ponudom ni nadalje ne čine velik izvor financiranja korporativnog sektora. Usto, nizak promet na domaćem tržištu kapitala te velik pad vrijednosti dionica od početka krize samo su dodatno umanjili važnost domaćeg tržišta kapitala pri financiranju domaćih gospodarskih subjekata. Tijekom prvih jedanaest mjeseci 2010. vrijednost CROBEX-a nastavila je padati, odnosno smanjila se za 10,8%. U takvim uvjetima nije bilo ni novih izdanja korporativnih obveznica. Za razliku od privatnog sektora, javni se sektor više oslanjao na financiranje putem izdanja obveznica. Tako je država tijekom 2010. na domaćem tržištu izdala obveznica u ukupnim iznosima od 9,0 mlrd. kuna te 1,0 mlrd. EUR s valutnom klauzulom, a na inozemnom tržištu dolarskih obveznica u iznosu od 1,25 mlrd. USD. U 2011. godini izgledna su dodatna izdanja državnih

obveznica u skladu s velikim financijskim potrebama financiranja proračunskog manjka i refinanciranja obveza koje dospijevaju. Nasuprot tome, kod privatnog se sektora ni u 2011. godini ne očekuju znatnija izdanja obveznica ni dionica.

Kada je riječ o cijeni zaduživanja, troškovi dugoročnog zaduživanja domaćih sektora nisu se znatnije poboljšali u odnosu na visoke razine dosegnute na početku krize. Naime, unatoč iznimno povoljnoj likvidnosti domaćega bankovnog sustava i niskim kamatnim stopama na novčanom tržištu, u 2010. godini kamatne stope na dugoročne kredite banaka samo su blago smanjene. Povećana percepcija rizika i rast nenaplativih potraživanja banaka utjecali su na zadržavanje kamatnih stopa na visokim razinama. To posebice vrijedi za sektor stanovništva, dok je cijena dugoročnog zaduživanja domaćih poduzeća u 2010. ipak bila malo povoljnija nego u doba eskalacije krize. Povoljna likvidnost zasad je veći utjecaj imala na cijenu kratkoročnog zaduživanja države putem trezorskih zapisa, koja je započela padati krajem 2009. godine. Kamatne su stope na trezorske zapise (TZ 364 HRK i

Slika 24. Dugoročne kamatne stope i EMBI za Hrvatsku

Izvori: HNB; Bloomberg

Tablica 5. Financiranje domaćih sektora

u milijunima kuna i postocima

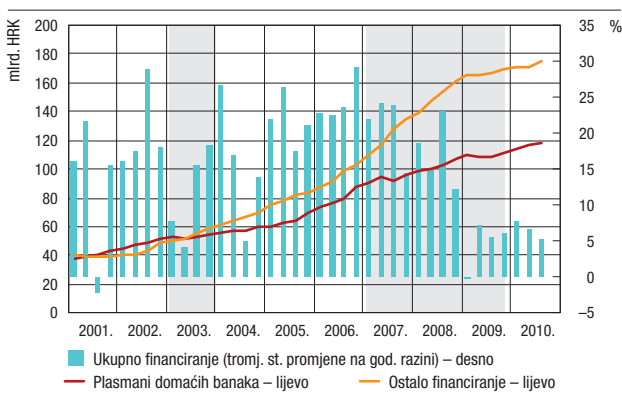
	Stanje obveza na kraju razdoblja			Apsolutna promjena u navedenom razdoblju			Udio u financiranju u navedenom razdoblju		
	2008.	2009.	1. pol. 2010.	2008.	2009.	1. pol. 2010.	2008.	2009.	1. pol. 2010.
Primljeni krediti	519.326	552.973	557.789	81.116	33.647	4.816	96,7	76,7	62,5
Od domaćih banaka	259.435	267.876	272.555	33.017	8.441	4.679	39,4	19,2	60,7
Od ostalih domaćih fin. posrednika	43.676	45.666	43.127	767	1.990	-2.538	0,9	4,5	-32,9
Iz inozemstva	216.215	239.431	242.106	47.332	23.216	2.675	56,4	52,9	34,7
Vrijednosnice osim dionica	93.412	103.586	106.467	2.745	10.175	2.881	3,3	23,2	37,4
Izdanja dionica	-	-	-	24	30	11	0,0	0,1	0,1
Ukupna promjena financiranja domaćih sektora				83.885	43.851	7.707	100,0	100,0	100,0

Napomena: Domaće sektore čine stanovništvo, opća država te nefinancijska i financijska poduzeća. Izdanja dionica odnose se na emisiju dionica inicijalnom javnom ponudom, evidentirano prema datumu rješenja Hanfe.

Izvori: HNB – Financijski računi; Hanfa

9 Financijske račune čini skup tablica koje prikazuju vrijednosti stanja financijske imovine i financijskih obveza na određeni dan po pojedinačnim institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Financijske račune za Republiku Hrvatsku sastavlja HNB i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Slika 25. Financiranje poduzeća prema izvorima

Napomena: Ostalo financiranje uključuje zaduživanje poduzeća kod domaćih društava za leasing i izravno zaduživanje kod HBOR-a te zaduživanje kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih poduzeća u inozemstvu. Osjenčana područja označuju razdoblja ograničavanja rasta plasmana obveznim upisom blagajničkih zapisa HNB-a. Stopa promjene ukupnog financiranja izračunata je iz sezonski prilagođenih vrijednosti.

Izvor: HNB

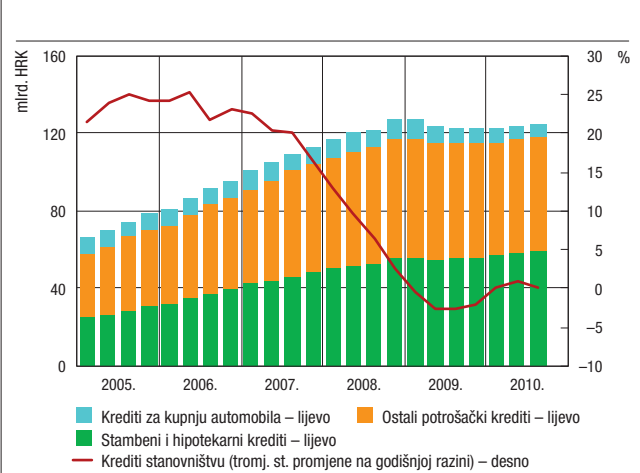
TZ 364 EUR) tijekom 2010. bile gotovo upola manje nego godinu prije.

Promatra li se po sektorima, korporativni sektor najveći je neto dužnik i prema domaćim i prema inozemnim kreditorima. Kreditiranje tog sektora prije krize imalo je snažan uzlazni trend, pri čemu je u razdobljima administrativnog ograničenja rasta domaćih plasmana dolazilo do djelomične supstitucije domaćih kredita inozemnima. Međutim, za vrijeme krize i domaći i strani kreditori znatno su smanjili svoju sklonost prema riziku, što je dovelo do snažnog pada ukupnog financiranja poduzeća tijekom 2009. Tome je pridonijelo i smanjenje potražnje poduzeća za kreditima povezano s padom investicijske aktivnosti i s pojačanim trošenjem postojećih zaliha financijskih sredstava. Na početku 2010. bilo je primjetljivo malo izraženije zaduživanje poduzeća, no tijekom godine ono se ponovo postupno usporavalo. Ni u 2011. godini ne očekuje se znatan skok ukupnog financiranja poduzeća s obzirom na to da će potrebe poduzeća za financiranjem biti i nadalje ograničene, posebice u kontekstu još uvijek slabog intenziviranja investicijskog ciklusa.

Slabljenje kreditne aktivnosti bilo je još izraženije kod sektora stanovništva. Tako je, nakon blagog smanjenja u 2009. godini, stanje ukupnih kredita odobrenih tom sektoru u prvih deset mjeseci 2010. godine ostalo gotovo nepromijenjenim. U strukturi kredita smanjili su se krediti za kupnju automobila i krediti po kreditnim karticama. S druge strane, stanje se stambenih kredita povećalo, ali to se u potpunosti može pripisati utjecaju promjene tečaja švicarskog franka u odnosu na kunu, s obzirom na to da je velik dio stambenih kredita indeksiran upravo uz tu valutu. Na opisana su kretanja, osim pada potrošnje, znatno utjecali i elementi na strani ponude kredita. Naime, kamatne stope na kredite stanovništvu i nadalje se zadržavaju na vrlo visokim razinama, koje kod kratkoročnih kredita prelaze 10%, a malo izrazitiji pad zabilježen je jedino kod kamatnih stopa na kredite za kupnju automobila, koje su u 2010. pale prosječno za oko dva postotna boda.

HNB je u 2010. spuštanjem stope obvezne pričuve bankama smanjio trošak financiranja i ujedno poboljšao likvidnost bankovnog sustava, ali i oslobodio sredstva potrebna za financiranje Vladina programa poticanja kreditne aktivnosti prema poduzećima (tzv. model A). Time je središnja banka nastojala potaknuti poslovne banke na smanjivanje troškova financiranja za krajnje korisnike, ali taj je učinak tijekom 2010. bio ograničen. HNB će i u nadolazećem razdoblju nastaviti podržavati visoku likvidnost

Slika 26. Krediti stanovništvu prema namjeni

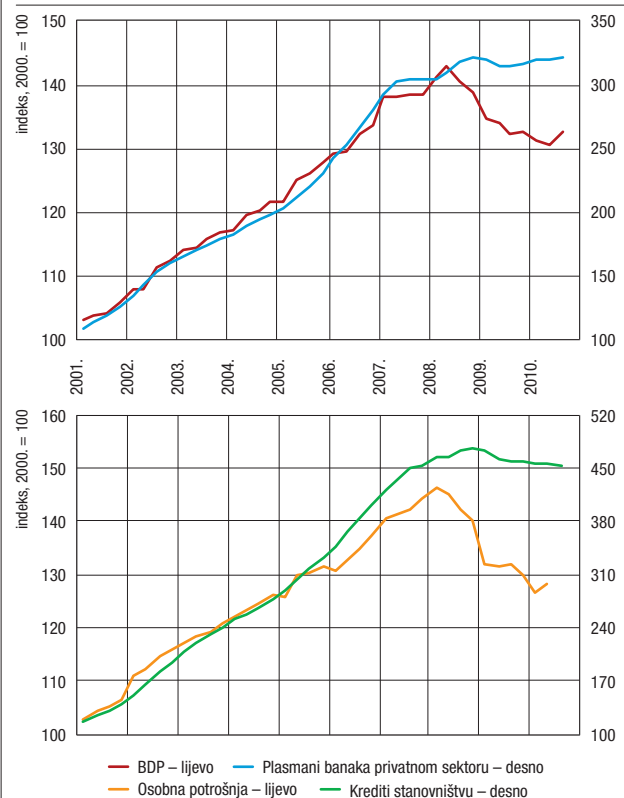
Napomena: Tromjesečne stope promjena kredita izračunate su iz sezonski prilagođenih vrijednosti iz kojih je isključen utjecaj tečajnih promjena.

Izvor: HNB

ako okolnosti na domaćem financijskom tržištu to budu omogućavale, što bi trebalo imati povoljan utjecaj na spuštanje kamatnih stopa u 2011. godini. To bi, zajedno s očekivanim porastom potražnje za kreditima, moglo pridonijeti oporavku kreditne aktivnosti. Očekivani rast plasmana banaka privatnom sektoru u 2011. godini tako bi mogao biti nešto brži nego godinu prije (isključujući li se utjecaj tečaja, on bi mogao iznositi 5,0% u odnosu na 3,5%, koliko se očekuje u 2010.).

Slika 27. Veza između kreditne aktivnosti banaka i kretanja u realnom sektoru

realne sezonski prilagođene vrijednosti

Napomena: Plasmani privatnom sektoru i kredite stanovništvu deflacionirani su indeksom potrošačkih cijena.

Izvor: HNB

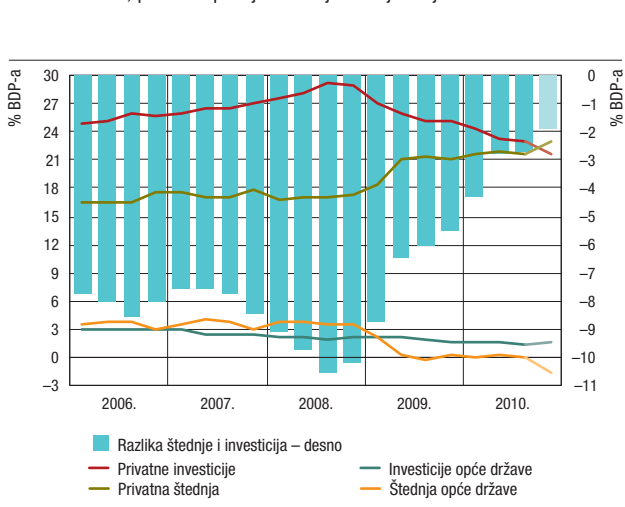
U uvjetima ograničenog pristupa inozemnim financijskim tržištima oporavak domaće kreditne aktivnosti nužan je za pokretanje oporavka ukupne gospodarske aktivnosti. Međutim, valja imati na umu da se tijekom krize jaz između kretanja kredita privatnom sektoru i kretanja realnog BDP-a produbio, pri čemu je kontrakcija kod realnih kretanja bila znatno snažnija nego kod kreditnih agregata, kao i to da je pad razine plasmana nastupio s vremenskim odmakom u odnosu na pad realnog BDP-a odnosno osobne potrošnje. Prema tome, za financiranje oporavka realne gospodarske aktivnosti u 2011. mogao bi biti dostatan i umjereniji rast kredita od onoga koji se ostvarivao u razdoblju prije krize, a i moguće je da njegov zamjetljiviji oporavak uslijedi s određenim vremenskim odmakom u odnosu na kretanja u realnom sektoru gospodarstva.

Rizici povezani s očekivanim rastom plasmana nalaze se u većoj mjeri na negativnoj strani, što je povezano s elementima na strani ponude kredita (porast loših potraživanja te, kao posljedica toga, slabija sklonost banaka preuzimanju novih rizika), kao i na strani potražnje za kreditima (negativni trendovi na tržištu rada, nedostatak investicijskih projekata poduzeća). Kada je riječ o iskorištavanju sredstava namijenjenih financiranju poduzeća po modelu A, posljednji rezultati aukcija i trend odobravanja sredstava u sklopu tog modela upućuju na to da se potpuno povlačenje dostupnih sredstava možda neće ostvariti. Tome pridonosi i manjak odgovarajućih instrumenata osiguranja koji se zahtijevaju od poduzeća pri realizaciji kreditnih linija u sklopu modela A. Naposljetku, moguće otežano zaduživanje države na inozemnom tržištu moglo bi rezultirati istiskivanjem privatnog sektora s domaćega kreditnog tržišta.

Inozemni tokovi kapitala

Prva tri tromjesečja 2010. godine bila su obilježena smanjenjem jaza između domaće štednje i investicija, što se ogledalo u kontrakciji manjka tekućeg računa platne bilance RH, a time i inozemnih priljeva kapitala. Sektorska analiza strukture spomenutog jaza pokazuje da je to ponajprije posljedica nastavka smanjenja jaza između štednje i investicija privatnog sektora¹⁰, koji je, u uvjetima smanjene dostupnosti kapitala, povećane nezivjesnosti i negativnih očekivanja o ekonomskim kretanjima u budućnosti, znatno smanjio svoje investicije i potrošnju, a blago

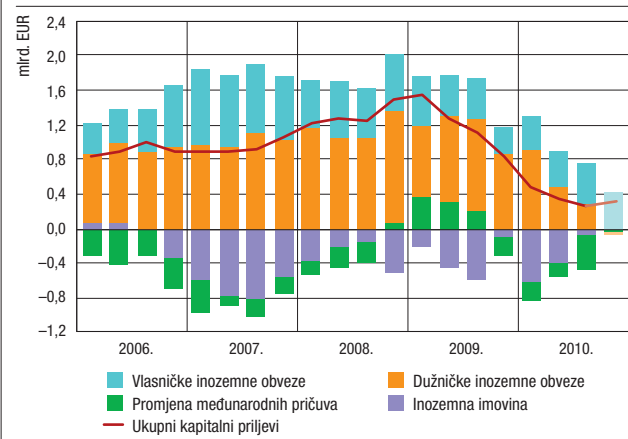
Slika 28. Odnos štednje i investicija
udio u BDP-u, pomični prosjek četiriju tromjesečja

Izvor: HNB

¹⁰ Privatni sektor obuhvaća sve sektore gospodarstva osim opće države. On, dakle, uključuje i dio javnog sektora, tj. javna poduzeća.

Slika 29. Financiranje manjka tekućeg računa platne bilance
pomični prosjek četiriju tromjesečja

Napomena: Negativna promjena inozemne aktive i međunarodnih pričuva znači njihov rast. Priljevi kapitala ne uključuju kružna izravna ulaganja.

Izvor: HNB

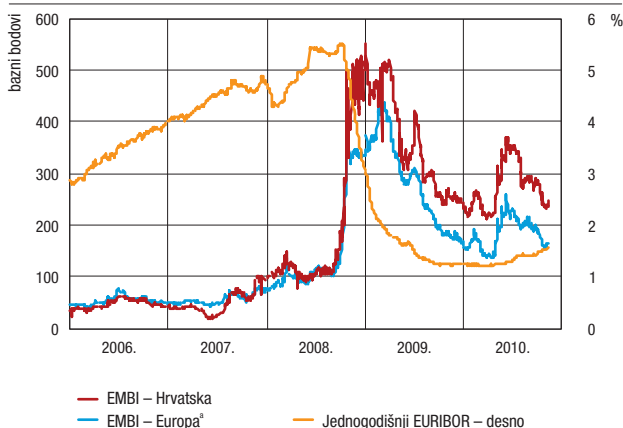
povećao štednju. Tijekom istog razdoblja jaz između štednje i investicija opće države nije se znatnije mijenjao u odnosu na prethodnu godinu. U posljednjem tromjesečju 2010. moglo bi se nastaviti smanjivanje spomenutog jaza privatnog sektora, a negativan jaz javnog sektora mogao bi se produbiti zbog snažnog rasta rashoda i posljedičnog smanjenja štednje.

Spomenutu kontrakciju manjka tekućeg računa platne bilance, koji se u trećem tromjesečju 2010. smanjio na manje od 3% BDP-a, pratio je i slabiji priljev kapitala iz inozemstva. Isključujući li se promjena međunarodnih pričuva, koje su se povećale za 0,6 mlrd. EUR, na kapitalnom i financijskom računu platne bilance tijekom prva tri tromjesečja zabilježen je vrlo blag neto priljev kapitala iz inozemstva (0,6 mlrd. EUR). Takva kretanja jasno odražavaju trenutačnu suzdržanost inozemnih investitora od financiranja investicijskih projekata kao i smanjene potrebe domaćega gospodarstva za financijskim sredstvima. Na tom će tragu vjerojatno biti i kretanja u posljednjem tromjesečju 2010., poglavito kada je riječ o zaduživanju, koje bi moglo potpuno izostati. Nedostatak inozemnih priljeva kapitala nadomjestit će malo izrazitije smanjenje međunarodnih pričuva, čime će se djelomično neutralizirati njihov rast ostvaren tijekom ljetnih mjeseci.

Cijena inozemnog zaduživanja domaćih subjekata u inozemstvu kontinuirano se smanjivala od druge polovine 2009. te se tijekom prve polovine 2010., zahvaljujući iznimno niskim kamatnim stopama na europskim i svjetskim financijskim tržištima, održala na relativno niskoj razini. Međutim, novi val nesigurnosti na financijskim tržištima, potaknut najprije grčkom dužničkom krizom, a potom i negativnim kretanjima u Irskoj koja su uzrokovala bojazan oko prelijevanja dužničke krize na druge zemlje eurozone, mogao bi negativno utjecati na percepciju rizika u sljedećem razdoblju te time poskupjeti novo zaduživanje u inozemstvu. Izvjesno je i to da će, ostvare li se u 2011. očekivanja glede gospodarskog oporavka u zemljama eurozone, uslijediti blagi porast referentnih kamatnih stopa na europskom tržištu, što bi također moglo, ako ne dođe do znatnijeg smanjenja premija rizika, nepovoljno djelovati na cijenu zaduživanja domaćih subjekata u inozemstvu.

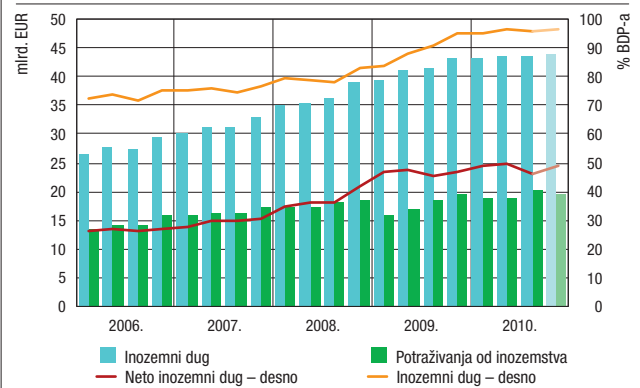
Zbog nepovoljnih okolnosti na domaćem i inozemnom tržištu priljev izravnih inozemnih ulaganja u RH u posljednjih nekoliko tromjesečja prosječno iznosi 0,4 mlrd. EUR, što je mnogo ispod razine ostvarenih u razdoblju prije gospodarske krize. Od navedenog iznosa ulaganja ostvarenih tijekom prva tri tromjesečja 2010. veći dio odnosio se na izravna vlasnička ulaganja, premda

Slika 30. Kretanje razlika prinosa na dug europskih tržišta u nastajanju i EURIBOR-a

² Poljska, Mađarska, Turska, Litva, Rumunjska, Hrvatska i Bugarska
Izvor: Bloomberg

Slika 31. Bruto i neto inozemni dug

Napomena: Potraživanja od inozemstva uključuju međunarodne pričuve te inozemnu aktivnu banaka i ostalih domaćih sektora na osnovi dužničkih instrumenata. Neto inozemni dug izračunat je kao razlika između inozemnog duga i potraživanja banaka od inozemstva. Svjetlije osjenčani stupci označuju projicirane vrijednosti.

Izvor: HNB

se dio ostvarenja odnosio na pretvaranje dijela duga prema vlasnički povezanim poduzećima (među ostalim i onoga povezanog s kružnim ulaganjima) u kapital. Ostatak su činile zadržane zarade, koje su se, u odnosu na prethodnu godinu, povećale zahvaljujući ostvarenoj dobiti u djelatnosti proizvodnje nafte, ali i smanjenju gubitaka u nebankarskoj financijskoj djelatnosti (društva za leasing). U kratkom roku ne bi trebalo očekivati znatnije poboljšanje investicijske klime kao niti veće promjene u konkurentnosti Hrvatske u smislu privlačenja stranih ulaganja. Upravo bi zbog toga inozemna izravna ulaganja u 2011. mogla samo neznatno nadmašiti ona iz prethodne godine. Osim rizika povezanih s priljevom novih ulaganja postoje i ozbiljni rizici povezani s mogućim povlačenjem većeg dijela tekuće ili akumulirane dobiti stranih vlasnika domaćih poduzeća ili banaka.

Što se, pak, tiče financiranja zaduživanjem u inozemstvu, domaći su se sektori tim izvorima tijekom prva tri tromjesečja 2010. koristili vrlo malo s obzirom na smanjene potrebe u uvjetima slabljenja gospodarske aktivnosti. Domaćim su bankama tako domaći izvori sredstava u prvih devet mjeseci 2010. omogućili čak i smanjenje duga prema inozemnim vjerovnicima, dok su se domaća trgovačka društva koristila inozemnim sredstvima samo onoliko koliko im je bilo dostatno za refinanciranje dospjelih obveza prema bankama i vlasnički povezanim poduzećima u inozemstvu. Jedino se država dodatno zadužila izdavanjem obveznice na američkom tržištu u srpnju u iznosu od 1,25 mlrd. USD.

Unatoč tome što su domaći sektori, sudeći po zabilježenim

neto transakcijama, u prva tri tromjesečja smanjili svoje obveze prema inozemstvu za 0,2 mlrd. EUR, njihov se bruto inozemni dug povećao za neznatno viši iznos, i to zbog nepovoljnog učinka međuvalutnih promjena. Uz takve promjene bruto inozemni dug na kraju rujna 2010. iznosio je 43,4 mlrd. EUR. Nasuprot tome, neto inozemni dug tijekom istog se razdoblja smanjio, s obzirom na to da je istodobno došlo i do znatnog rasta inozemne imovine domaćih sektora, posebice banaka, te međunarodnih prihva nakon turističke sezone.

Kako ni krajem 2010. ne bi trebalo doći do znatnijeg prirasta inozemnog duga, njegov bi se udio u BDP-u mogao zadržati na razini od 96% BDP-a. U 2011. se, unatoč očekivanom blagom oporavku gospodarstva, vrlo vjerojatno neće pokrenuti novi ciklus izrazitijega inozemnog zaduživanja, barem kada je riječ o poduzećima čiji bi dug mogao nastaviti rasti po vrlo niskoj stopi. Ipak, izvjesno je da bi potrebe središnje države mogle biti povećane zbog rastućega proračunskog manjka. Isto tako, nešto jaču kreditnu aktivnost u zemlji, pogotovo prema poduzećima, poslovne će banke vjerojatno poduprijeti nešto većim korištenjem inozemnih sredstava. Sveukupno bi se stopa rasta ukupnoga inozemnog duga mogla donekle ubrzati u odnosu na 2010., a osim nešto većih potreba domaćih sektora za inozemnim sredstvima, postoji i rizik negativnog utjecaja međuvalutnih promjena u slučaju da dođe do znatnijeg slabljenja eura prema drugim svjetskim valutama. Unatoč malo bržem rastu, ne predviđa se snažnije pogoršanje relativnog pokazatelja inozemne zaduženosti, zahvaljujući očekivanom rastu nominalnog BDP-a.

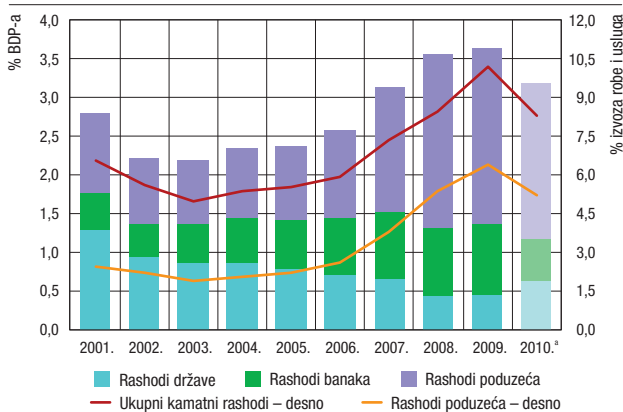
Okvir 3. Koliko troškovi inozemnog zaduživanja opterećuju domaće gospodarstvo

Visoka razina akumuliranoga inozemnog duga, u situaciji nezvjesnosti glede uvjeta i mogućnosti financiranja na međunarodnom tržištu, nameće pitanje koliko kamatni troškovi inozemnog zaduživanja opterećuju domaće gospodarstvo. Rashodi za kamate na osnovi inozemnog zaduživanja domaćih dužnika u apsolutnom su iznosu kontinuirano rasli sve do kraja 2008., a na vrhuncu krize dosegli su godišnju razinu od 1,7 mlrd. EUR (3,6% BDP-a, odnosno 8,5% izvoza robe i usluga). Nakon toga je, zahvaljujući postupnom smanjivanju kamatnih stopa na inozemnom tržištu i usporavanju rasta inozemnog duga, u 2009. uslijedio blag, a tijekom 2010. i malo izrazitiji pad kamatnih

rashoda. Takva kretanja u najvećoj mjeri odražavaju pad kamatnih rashoda domaćih banaka, čije je zaduživanje kod inozemnih banaka majki uglavnom određeno kretanjem referentnih kamatnih stopa na europskom tržištu. S druge strane, troškovi zaduživanja trgovačkih društava, koji u većoj mjeri ovise o percepciji rizika zemlje, znatno sporije padaju, a nepovoljan utjecaj rizika još je naglašeniji kod središnje države, čiji kamatni rashodi rastu.

Visoka razina kamatnih troškova posljedica je rasta inozemnog duga koji se u razdoblju prije gospodarske krize prosječno povećavao za približno 12% godišnje. Međutim, za cjelovitu je analizu činitelja povećanja kamatnih rashoda potrebno utvrditi i

Slika 32. Relativni pokazatelji troškova inozemnog zaduživanja

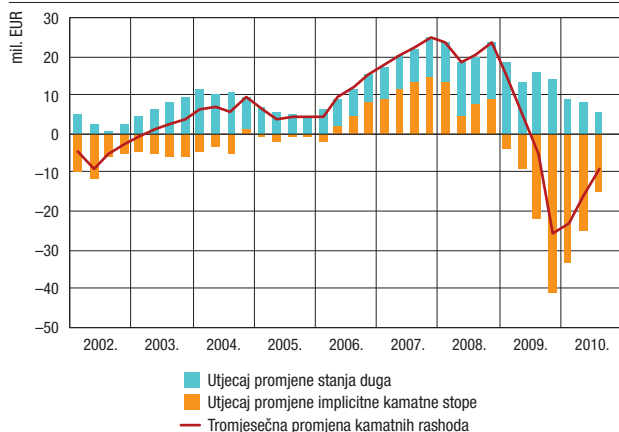
^a Ocjena HNB-a

Napomena: Pokazatelji troškova odnose se samo na kamate stečene na osnovi inozemnog zaduživanja, a otplate glavnice inozemnog duga nisu uključene.

Izvor: HNB

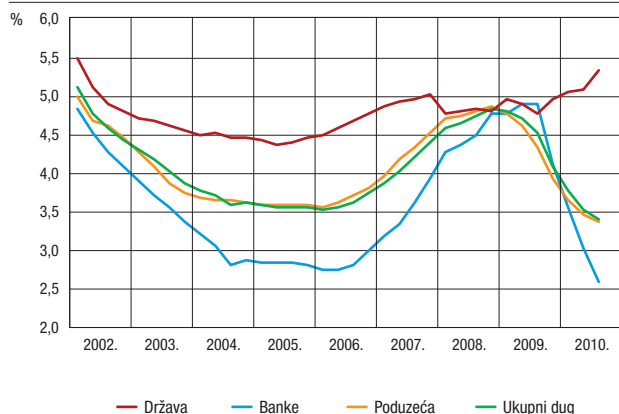
Slika 33. Doprinosi promjene razine duga i implicitnih kamatnih stopa rastu kamatnih rashoda

pomični prosjek četiriju tromjesečja

Izvor: HNB

Slika 34. Implicitne kamatne stope na inozemni dug domaćih sektora

Izvor: HNB

utjecaj promjene uvjeta financiranja, odnosno kamatnih stopa po kojima se domaći sektori zadužuju u inozemstvu. S obzirom na to da se u praksi obveze ugovaraju pod različitim uvjetima te se zasnivaju na različitim referentnim kamatnim stopama, vrlo ih je teško obrađivati, pa je za potrebe ove analize izračunat prosječni pokazatelj cijene zaduživanja kao omjer kamatnih rashoda u određenom razdoblju i stanja inozemnog duga na kraju prethodnog razdoblja (implicitna kamatna stopa¹¹).

Analizira li se zasebno učinak rasta duga i promjene implicitne kamatne stope na kretanje kamatnih rashoda tijekom proteklih godina, može se izvesti zaključak da je rast rashoda u većoj mjeri povezan s povećanjem duga, posebno tijekom intenzivnog zaduživanja u razdoblju od 2005. do 2008. Međutim, u to je doba dodatan negativan utjecaj dolazio i od porasta prosječne cijene zaduživanja. Tijekom 2009. i 2010. blagi rast inozemnog duga generirao je nove rashode, ali zahvaljujući smanjenju prosječne cijene duga, razina se ukupnih kamatnih rashoda smanjila.

Promatra li se kretanje implicitne kamatne stope prema pojedinim sektorima, uočljive su velike razlike, posebno tijekom gospodarske krize (Slika 34.). Prije negoli se te razlike analiziraju, potrebno je istaknuti da izračunata implicitna kamatna stopa pojedinih sektora ne odražava samo trenutačne uvjete financiranja (teret novougovorenog duga) nego podrazumijeva i teret plaćanja kamata na ukupni akumulirani inozemni dug. Upravo je to razlog zbog kojeg se implicitne kamatne stope sektora države uvelike razlikuju od drugih sektora. Naime, cjelokupni dug središnje države je dugoročan i ugovoren uglavnom s fiksnom kamatnom stopom, pa njezini kamatni troškovi ne prate aktualne uvjete na međunarodnom tržištu. To, međutim, nije slučaj kod banaka i poduzeća, koji se u većoj mjeri zadužuju s promjenjivom kamatnom stopom i na kraći rok. Zato tijekom kriznih 2009. i 2010. godine, kada su referentne kamatne stope bile na iznimno niskim razinama, a poduzeća i banke gotovo da i nisu imali novih zaduženja, već su samo reprogramirali dospjeli dug, njihove implicitne kamatne stope znatno su se smanjile. S druge strane, rastuća implicitna kamatna stopa kod države u tom razdoblju odražava visoke prinose, kojima se, u uvjetima visokog rizika, pokušavalo privući inozemne investitore na kupovanje novih izdanja državnih obveznica potrebnih za financiranje rastuće proračunskog manjka.

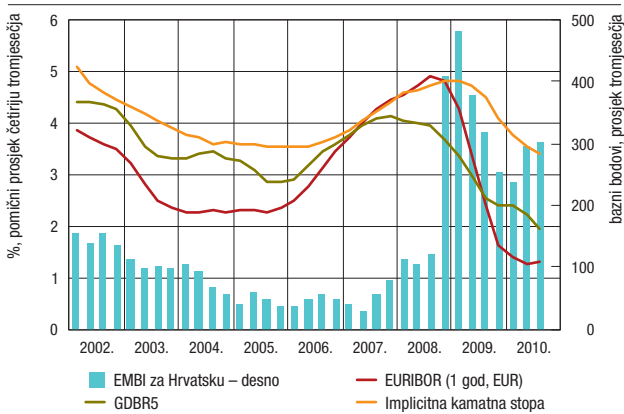
Kretanje implicitne kamatne stope domaćih sektora može se, dakle, dovesti u vezu s općim uvjetima financiranja na referentnom (europskom) tržištu, ali i s percepcijom rizika koji inozemni kreditori pripisuju hrvatskom gospodarstvu. Opće uvjete financiranja na europskom tržištu odražava EURIBOR, a jedan od pokazatelja premije rizika je EMBI¹². Na osnovi usporedbe tih dvaju pokazatelja s kretanjem implicitne kamatne stope može se zaključiti da je do 2006. cijena zaduživanja u inozemstvu bila pod istodobnim povoljnim utjecajem smanjenja kamatnih stopa na europskom tržištu i smanjenja premije rizika. Nakon toga uslijedio je postupni rast kamatnih stopa, potaknut rastom inflacije, sve do eskalacije krize, kada je ESB počeo provoditi ekspanzivnu monetarnu politiku koja je dovela do njihova snažnog pada. Međutim, turbulencije na financijskim tržištima istodobno su se odrazile na porast premije rizika, koja je dosegla svoj vrhunac krajem 2008. te je na prijelazu u 2009. dovela do porasta cijene zaduživanja hrvatskih ekonomskih subjekata. Kasnije se, kao posljedica pada referentnih kamatnih stopa i percepcije rizika, cijena zaduživanja počela postupno smanjivati.

Implicitne kamatne stope vrlo se vjerojatno neće dugoročno

¹¹ Implicitna kamatna stopa, = Kamatni rashodi_t/Stanje inozemnog duga_{t-1}

¹² EMBI (engl. *Emerging Market Bond Index*) jest razlika prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijenije zemlje.

Slika 35. Uvjeti financiranja na europskom tržištu

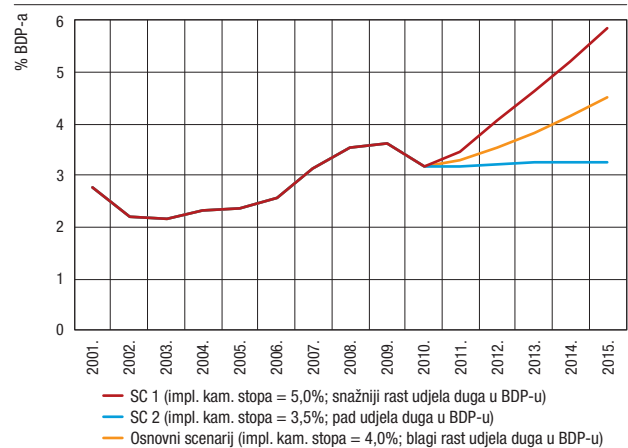
Napomena: GDBR5 (engl. *Generic German government bonds rate*) jest trošak petogodišnjeg zaduživanja njemačke države, koja se na financijskim tržištima percipira kao minimalno rizična.

Izvori: HNB; Bloomberg

održati na relativno niskim razinama koje su obilježile 2010. godinu. Općenito, na njihov bi porast mogao utjecati blagi porast EURIBORA povezan s očekivanim jačanjem gospodarskog oporavka eurozone, a u slučaju Hrvatske porast bi dodatno mogao biti potenciran eventualnim povećanjem premije rizika. Rast kamatnih stopa zasigurno će djelovati i na ubrzanje dinamike rasta kamatnih troškova domaćih subjekata. U tom kontekstu dodatno zabrinjava i nastavak trenda zaduživanja središnje države, koji se očekuje u sljedećem razdoblju.

Radi analize očekivanoga kretanja kamatnih troškova u sljedećem petogodišnjem razdoblju izvedeno je nekoliko scenarija (Slika 36.). Osnovni scenarij pretpostavlja nastavak postupnoga blagog pogoršanja relativnog pokazatelja inozemne zaduženosti

Slika 36. Buduće kretanje kamatnih rashoda na osnovi inozemnog duga

Izvor: HNB

(udio duga u BDP-u povećava se s 96%, koliko iznosi sada, na 102% do kraja 2015.) te blago pogoršanje uvjeta financiranja (implicitna kamatna stopa raste s 3,5% na prosječno 4,0%). S takvim se pretpostavkama može očekivati da će udio plaćanja kamata u BDP-u premašiti 4% BDP-a (osnovni scenarij). Pretpostavi li se znatnije pogoršanje inozemne zaduženosti, zbog rasta duga bržeg od rasta BDP-a, te veća razina implicitnih kamatnih stopa (5%), udio kamatnih rashoda u BDP-u mogao bi do 2015. dosegnuti 6% (scenarij 1). Jedino bi značajna prilagodba, u smislu bržeg rasta BDP-a od rasta inozemnog duga do kraja 2015., uz povoljne uvjete financiranja (scenarij 2), omogućila stabilizaciju udjela kamatnih rashoda u BDP-u na sadašnjoj razini.

8. Monetarna politika

Hrvatska narodna banka svoj osnovni cilj – održavanje stabilnosti cijena – ostvaruje ponajprije održavanjem stabilnosti tečaja kune prema euru, koji je osnovno nominalno sidro monetarne politike. Izbor takve tečajne politike odraz je uvjeta u kojima središnja banka djeluje, što se prije svega odnosi na otvorenost hrvatskoga gospodarstva i iznimno visok stupanj euroiziranosti. U takvim uvjetima kretanje nominalnog tečaja domaće valute snažno utječe na kretanje domaćih cijena, inflacijska očekivanja, financijsku stabilnost domaćega bankovnog sustava i gospodarsku aktivnost u cjelini.

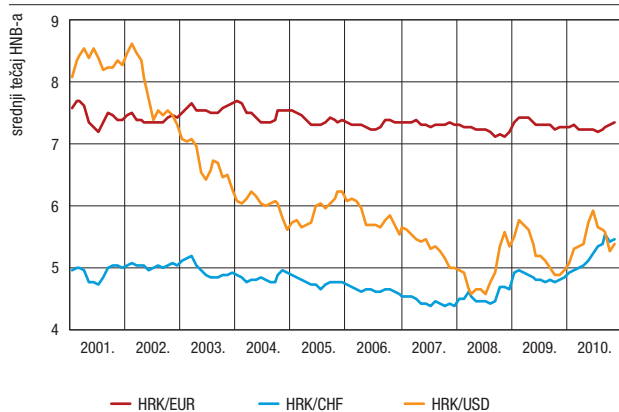
U kontekstu održavanja stabilnosti tečaja kune priljev kapitala iz inozemstva jedan je od ključnih činitelja koji određuju korištenje instrumenata monetarne politike. Premda je intenzitet priljeva tijekom 2010. godine bio znatno slabiji u odnosu na razdoblje prije svjetske financijske krize, središnja se banka i u spomenutom razdoblju koristila svojim temeljnim instrumentom provođenja monetarne politike – deviznim intervencijama. U prvih pet mjeseci ponuda i potražnja na deviznom tržištu bile su relativno uravnotežene, ali u lipnju aprecijacijski su pritisci na domaću valutu počeli jačati. Deviznim intervencijama u lipnju i srpnju HNB je od poslovnih banaka otkupio ukupno 363,7 mil. EUR i tako uspješno zaustavio jačanje tečaja domaće valute.

U nastavku 2010. godine deprecijacijski su pritisci bili izraženiji, što se posebice osjetilo tijekom četvrtog tromjesečja zbog pojačane potražnje za devizama bankovnog sektora (zbog otplate inozemnih obveza i isplate dobiti inozemnim vlasnicima) i poduzeća radi plaćanja uvoza. Središnja je banka ponovo intervenirala i dvjema deviznim intervencijama u studenome prodala ukupno 350,1 mil. EUR, pa su se deprecijacijski pritisci ublažili.

Kada je riječ o bilateralnim tečajevima kune prema drugim valutama, na čije kretanje HNB nema utjecaja, odnosno oni posredno odražavaju odnose među valutama na svjetskom deviznom tržištu, tijekom 2010. zabilježeno je slabljenje kune prema najvažnijim svjetskim valutama. Problemi povezani s održivošću javnog duga u pojedinim zemljama eurozone bili su razlog za snažne korekcije u odnosima eura i većine ostalih valuta na svjetskom deviznom tržištu. Pod utjecajem jačanja švicarskog franka prema euru od početka godine do kraja studenog 2010. tečaj kune prema švicarskom franku oslabio je za 14,5%, što je znatno povećalo teret otplate kredita dužnika čije su kreditne obveze indeksirane uz tu valutu¹³. Također, američki je dolar

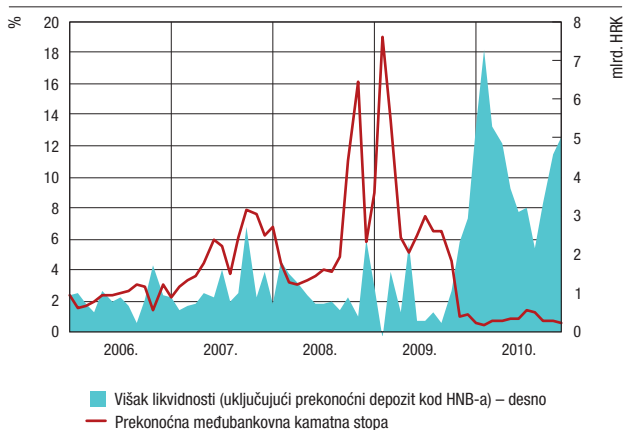
¹³ Više od 20% ukupnih kredita stanovništvu i oko 5% kredita poduzećima indeksirano je uz švicarski franak, a njihov je udio najveći kod kredita za kupnju automobila (oko 50%) i kod stambenih kredita (više od 40%).

Slika 37. Nominalni tečajevi HRK/EUR, HRK/USD i HRK/CHF

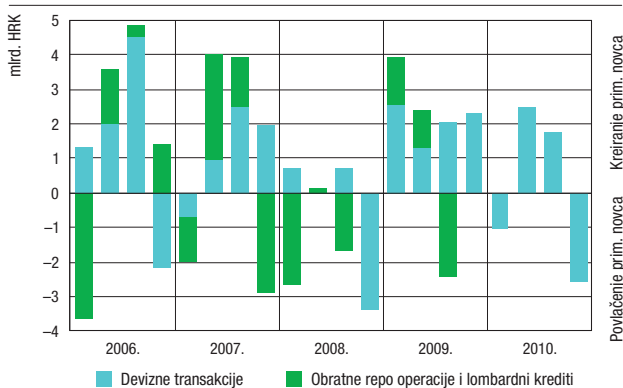
Izvor: HNB

Slika 38. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Izvor: HNB

Slika 39. Tokovi formiranja primarnog novca (M0)

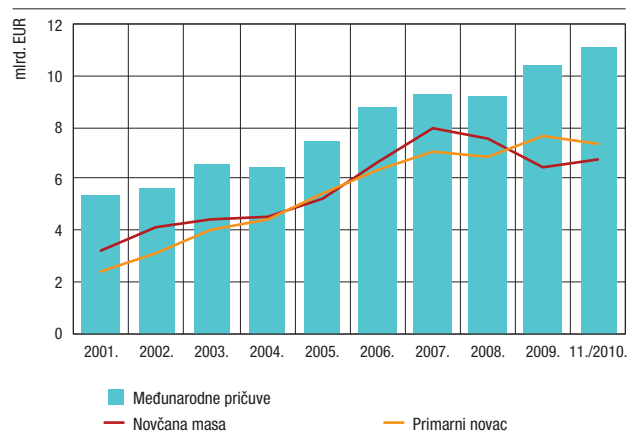
Napomena: U devizne transakcije ubrajaju se kupoprodaje deviza HNB-a s poslovnim bankama, MF-om i ugovori o razmjeni (engl. swap), pri čemu pozitivne vrijednosti odražavaju kupnju deviza. Posljednji dostupni podaci odnose se na kraj studenoga 2010.

Izvor: HNB

ojačao u odnosu na euro, pa je, u skladu s tim, kuna u prvih jedanaest mjeseci ove godine oslabjela u odnosu na američki dolar za 10,5%.

U 2011. godini očekuje se da će tečaj domaće valute prema euru nastaviti biti stabilan, praćen uobičajenim sezonskim oscilacijama, a tu će stabilnost tečaja središnja banka, po potrebi, podržavati deviznim intervencijama. Aprecijacijske pritiske mogli bi prouzročiti očekivani priljevi deviza s osnove inozemnog zaduživanja države, a tijekom ljeta i sezonska potražnja za kunama. S druge strane, pritiske na slabljenje domaće valute mogli bi potaknuti potražnja za eurima radi otplate inozemnog duga i potencijalni odljevi sredstava zbog potpune liberalizacije kapitalnih tokova s inozemstvom koja stupa na snagu početkom 2011. godine¹⁴. Pritom je važno napomenuti kako je središnja banka, osim deviznih intervencija, spremna koristiti se i drugim instrumentima monetarne politike kako bi očuvala stabilnost tečaja domaće valute, što se poglavito odnosi na mogućnost promjene

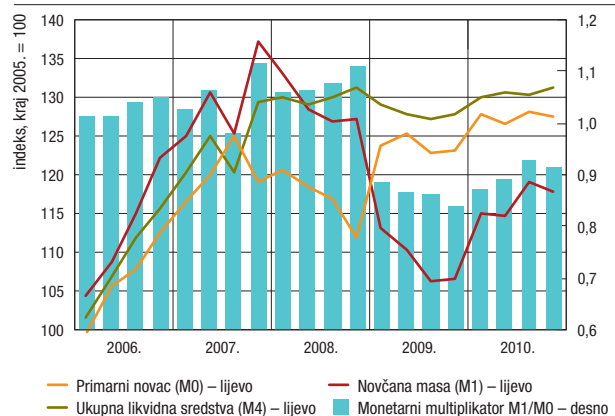
Slika 40. Međunarodne pričuve HNB-a i monetarni agregati

Izvor: HNB

Slika 41. Monetarni agregati i monetarni multiplikator

indeks kretanja realnih sezonski prilagođenih vrijednosti, deflacioniranih indeksom potrošačkih cijena

Napomena: Posljednji dostupni podaci odnose se na stanje monetarnih agregata na kraju listopada 2010.

Izvor: HNB

14 Od 1. siječnja 2011. u potpunosti se liberaliziraju kapitalni tokovi s inozemstvom, što znači da se omogućuje otvaranje računa domaćih pravnih i fizičkih osoba u inozemstvu.

stope obvezne pričuve.

U 2011. godini središnja će banka nastojati upravljati ponudom novca na sličan način kao i u 2010. godini. To znači da bi se višak kunske likvidnosti trebao zadržati na visokoj razini, a kreiranje i povlačenje primarnog novca trebalo bi se odvijati ponajprije zahvaljujući deviznim transakcijama. Naime, HNB je u 2010. godini podržavao visoku primarnu likvidnost bankovnog sustava da bi potaknuo oporavak kreditne aktivnosti poslovnih banaka. Takva politika HNB-a nije imala negativnih učinaka na kretanje tečaja kune prema euru, a djelomice je pridonijela padu i stabilizaciji kamatnih stopa na novčanom tržištu te padu kratkoročnih kamatnih stopa na kunske kredite poduzećima. Nastavljajući s takvom politikom, središnja će banka, koliko tržišni uvjeti i kretanje tečaja budu dopuštali, nastojati dodatno potaknuti kreditnu aktivnost banaka da bi poduprla gospodarski oporavak.

Ukupne devizne transakcije središnje banke s poslovnim bankama i središnjom državom te prirast deviznih depozita države kod HNB-a u najvećoj su mjeri utjecali na blagi rast bruto međunarodnih pričuva RH tijekom 2010. godine. U 2011. godini međunarodne bi se pričuve mogle blago smanjiti, i to ponajprije zbog planiranog povlačenja deviznih sredstava države deponiranih na računu kod HNB-a koji će se upotrijebiti za otplatu

inozemnih obveza. No, i zajedno s očekivanim odljevom te mogućom kupnjom i prodajom deviza, razina međunarodnih pričuva ostat će visoka te će nadmašivati razinu primarnog novca i novčane mase.

Većina je monetarnih agregata tijekom 2010. rasla, i to unatoč činjenici da je u spomenutoj godini ostvaren pad ukupne gospodarske aktivnosti, a oporavak kreditiranja privatnog sektora bio je umjeren i isključivo usmjeren u sektor poduzeća. Najznatniji oporavak ostvaren je kod novčane mase (M1), ali valja napomenuti da je novčana masa tijekom 2009. godine imala snažnu kontrakciju. Što se tiče štednih i oročenih depozita, u uvjetima nepovoljnih gospodarskih prilika i blagog pada pasivnih kamatnih stopa banaka, njihov se rast nastavio usporavati i isključivo se odnosio na devizne depozite, a kunski su se depoziti nastavili smanjivati. Time se i stupanj euroizacije domaćega bankovnog sustava dodatno povećao.

Za 2011. godinu izgledan je nešto snažniji rast novčane mase te štednih i oročenih depozita. Tako očekivani rast ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 2011. iznosi 6,9%, što je za dva postotna boda više od ocijenjenog rasta u 2010. godini. U skladu s rizicima za ostvarenje predviđene kreditne aktivnosti banaka, rizici za rast monetarnih agregata također su ponajviše negativno usmjereni.

9. Javne financije

U 2009. godini manjak opće države zamjetljivo se pogoršao te se javni dug na godišnjoj razini najviše povećao u cijelom desetljeću, a slična su se kretanja nastavila i u prvih devet mjeseci 2010. Silazna putanja gospodarske aktivnosti i nepovoljna kretanja na tržištu rada rezultirali su znatno manjim prihodima u odnosu na iznose planirane proračunom, i to unatoč činjenici da se tijekom godine primjenjivala viša osnovna stopa PDV-a i poseban porez na plaće, mirovine i druge primitke. Iako se državni proračun za 2010. već na početku godine pokazao financijski neodrživim bez pribjegavanja značajnim i skupim novim zaduživanjima na financijskim tržištima, Vlada je rebalansom proračuna rashode dodatno povećala. To znači da će tijekom 2010. biti ostvarena visoka razina manjka te da će se porast javnoga duga nastaviti. Takva će se kretanja vjerojatno zabilježiti i u 2011., s obzirom na to da je državnim proračunom za 2011. predviđeno zadržavanje rashoda na razini iz 2010., dok će se prihodi vjerojatno još smanjiti.

Prihodi, rashodi i transakcije u nefinancijskoj imovini opće države

Prema preliminarnim podacima Ministarstva financija prihodi opće države u prvih su devet mjeseci 2010. bili za 2,3% manji nego u istom razdoblju prethodne godine, a na razini cijele godine pad će vjerojatno biti i snažniji. U razdoblju od siječnja do rujna ponajviše su se smanjili prihodi od socijalnih doprinosa i izravnih poreza. Snažan pad mase bruto plaća, koji je u većoj mjeri posljedica smanjenja zaposlenih nego pada prosječne bruto plaće, u promatranom je razdoblju imao izrazito negativan utjecaj na prihode od socijalnih doprinosa i poreza na dohodak. Do kraja godine nepovoljna dinamika socijalnih doprinosa vjerojatno će se usporiti, zbog pozitivnih učinaka usporavanja negativnih kretanja na tržištu rada. S druge strane, zakonske izmjene u sustavu poreza na dohodak intenzivirat će pad prihoda od tog poreza, s obzirom na to da bi prema procjeni MF-a spomenute izmjene u 2010. mogle rezultirati smanjenjem prihoda

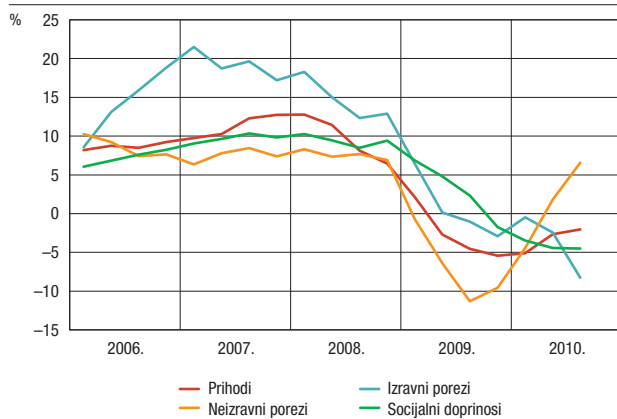
od poreza na dohodak za 0,8 mlrd. kuna. Nadalje, prihodi od poreza na dobit mogli bi na godišnjoj razini zadržati negativnu stopu promjene ostvarenu u prvih devet mjeseci, kada su u odnosu na isto razdoblje 2009. smanjeni za trećinu. Naime, tekuća obveza po ovom porezu plaća se na osnovi dobiti iz prethodne godine, a prema podacima za prvih devet mjeseci obračunati mjesečni predujmovi poduzetnika za 2010.¹⁵ godinu mnogo su manji nego godinu dana prije.

Kod neizravnih poreza kretanja su malo povoljnija, što je rezultat izmjena u sustavu PDV-a i naplate poreznog duga po trošarinama na naftne derivate (uključene su i naknade za ceste) iz prošlih razdoblja. Na razini cijele 2010. kod prihoda od PDV-a očekuje se blagi porast jer bi nestanak povoljnoga baznog učinka od rujna djelomice mogao nadomjestiti očekivani oporavak osobne potrošnje i uvoza. Osim toga, u 2010. očekuje se rast prihoda od trošarina, koji, međutim, nije odraz jačanja agregatne potražnje, već ponajprije spomenute naplate poreznog duga, a djelomice i povećanja trošarina na cigarete i bezolovni benzin.

U 2011. godini prihodi opće države vjerojatno će se nastaviti smanjivati. Naime, iako se prognozira blagi oporavak gospodarske aktivnosti, što bi trebalo imati pozitivan utjecaj na prihode (posebice prihode od PDV-a i trošarina), niz će činitelja djelovati u suprotnom smjeru. U 2011. neće se više naplaćivati poseban porez, koji je u 2010. državi donio oko 1,9 mlrd. kuna. Osim toga, smanjit će se prihodi od poreza na dohodak (unatoč očekivanom smanjenju povrata po godišnjim prijavama poreza na dohodak zbog ukidanja većine poreznih olakšica od srpnja 2010.), što ponajprije odražava utjecaj izmjena poreznih razreda i stopa poreza na dohodak u 2010. Nadalje, povećanje prihoda od trošarina na duhanske preradevine i bezolovni benzin te pozitivan utjecaj očekivanog rasta realne osobne potrošnje i uvoza

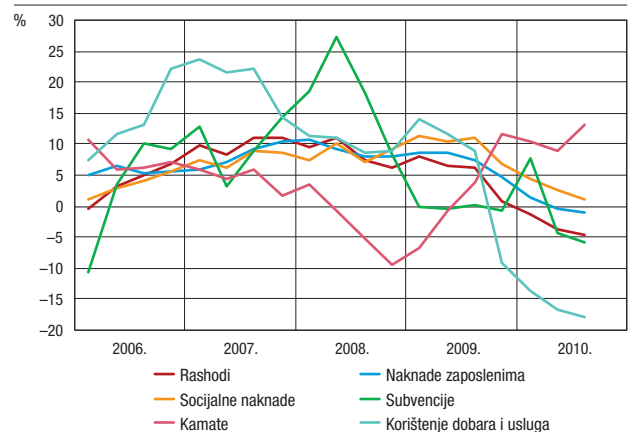
15 Prijava poreza na dobit podnosi se Poreznoj upravi najkasnije četiri mjeseca po isteku razdoblja za koje se utvrđuje porez na dobit (obično prethodna kalendarska godina).

Slika 42. Prihodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene pomičnih zbrojeva četiriju tromjesečja

Napomena: Prihodi uključuju primitke od prodaje nefinancijske imovine. Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.
Izvori: MF; izračun HNB-a

Slika 43. Rashodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene pomičnih zbrojeva četiriju tromjesečja

Napomena: Rashodi uključuju izdatke za nabavu nefinancijske imovine. Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.
Izvori: MF; izračun HNB-a

neće biti dovoljni da ponište negativan utjecaj baznog razdoblja (u 2010. naplaćen je dug na osnovi trošarina na naftne derivate i naknada za ceste), pa će se ukupni prihodi od trošarina vjerojatno smanjiti. Također, raspoloživi podaci o bruto dobiti poduzetnika u prvih devet mjeseci 2010. upućuju na to da će se smanjiti i prihodi od poreza na dobit.

Rashodi opće države u razdoblju od siječnja do rujna 2010. smanjeni su za 1,0%. Ipak, u skladu s podacima iz rebalansa državnog proračuna i izmijenjenih financijskih planova izvanproračunskih korisnika, očekuje se da će na razini cijele 2010. godine biti zabilježeno njihovo blago povećanje. Pad rashoda ostvaren u prvih devet mjeseci uvelike odražava uštede na korištenju dobara i usluga, a smanjenje je zabilježeno i kod većine drugih rashodnih stavki osim socijalnih naknada i kamata. Pritom se pad rashoda za zaposlene može povezati sa smanjenjem osnove za izračun plaća zaposlenika u javnim i državnim službama. Uzroke smanjenja rashoda za subvencije i tzv. ostale rashode vrlo je teško objasniti, s obzirom na visoku razinu agregiranosti podataka koje objavljuje MF. Najviše sredstava iz proračuna u promatranom je razdoblju utrošeno na socijalne naknade, koje se gotovo u potpunosti odnose na rashode za mirovine, zdravstvo, dječji doplatka, naknade za nezaposlene te rodiljne naknade. Posebno zabrinjava rastući jaz između sredstava koja se prikupljaju naplatom socijalnih doprinosa za mirovinsko osiguranje i sredstava potrebnih za isplatu svih vrsta mirovina, a koji bi se bez većih izmjena u mirovinskom sustavu mogao dodatno produbiti u budućnosti. Naime, tijekom 2009. i prvih devet mjeseci 2010. godine zamjetljivo se smanjio broj zaposlenih, a povratak na razinu prije krize vjerojatno će uslijediti tek nakon dužeg vremenskog odmaka. Istodobno se broj prijevremenih umirovljenika znatno povećao, što se djelomice može povezati s rješavanjem viška radnika u situaciji pada gospodarske aktivnosti, a djelomice najavljenim zakonskim promjenama koje se odnose na prijevremeno umirovljenje.

Državne su investicije¹⁶ u prvih devet mjeseci 2010. smanjene gotovo za četvrtinu. Takva su kretanja ponajprije rezultat smanjene nabave opreme, slabijeg ulaganja u cestovnu

infrastrukturu, ali i nabave zemljišta, što je vjerojatno povezano s produljenjem rokova izgradnje pojedinih cestovnih pravaca. Kako se u posljednjem tromjesečju očekuje intenziviranje državnih investicija, na razini cijele 2010. mogao bi biti ostvaren njihov blagi rast.

U skladu s državnim proračunom, financijskim planovima izvanproračunskih fondova te Smjernicama ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2011. – 2013. u 2011. predviđena je stagnacija rashoda opće države na ovogodišnjoj razini. Prema navedenim izvorima može se zaključiti¹⁷ da će na povećanje rashoda najviše utjecati očekivani rast rashoda za kamate. S druge strane, u apsolutnom iznosu najviše se planiraju smanjiti izdaci za socijalne naknade, pri čemu je pad ovih rashoda u najvećoj mjeri posljedica smanjenja rashoda za zdravstvo. Osim toga, na dinamiku socijalnih naknada uvelike će utjecati i izostanak indeksacije mirovina u 2011., ali i niže mirovine ostvarene po posebnim propisima¹⁸. Nadalje, pad rashoda planira se i kod pomoći, subvencija te ostalih rashoda. Rashodi za zaposlene trebali bi u 2011. stagnirati, unatoč očekivanom rastu plaća za minulni rad te rastu plaća u obrazovanju i znanosti određenom još 2006. godine. Zadržavanje tih rashoda na razini iz 2010. Vlada je objasnila početkom provedbe smanjenja broja zaposlenih u tijelima državne uprave. Kapitalne investicije na razini opće države vjerojatno će se vidljivo povećati, zbog porasta ulaganja Hrvatskih voda.

Manjak i dug konsolidirane opće države

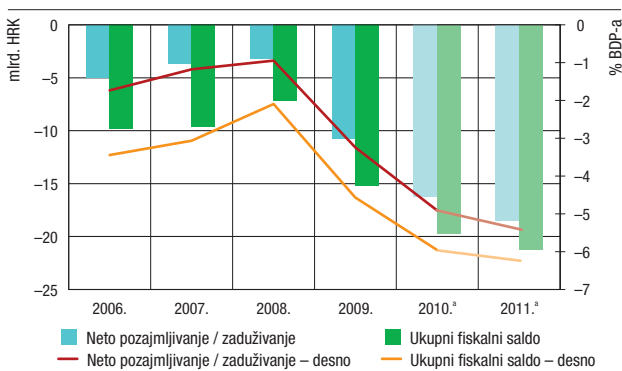
S obzirom na to da MF pri redovitom mjesečnom izvješćivanju primjenjuje metodologiju GFS 2001, središnja se banka u svojoj analizi fiskalnog salda usredotočuje na kategorije kojima se koristi spomenuta metodologija, a to su neto pozajmljivanje/zaduživanje i ukupni fiskalni saldo. Pritom valja istaknuti da metodologija GFS 2001 nije jedinstvena, već se u Hrvatskoj, ovisno o namjeni i krajnjem korisniku, primjenjuju različite metodologije u prikazivanju fiskalnog salda, a koje su izvor brojnih, često velikih razlika u kvantifikacijama manjka (vidi Okvir 4. Mjere fiskalnog salda za Hrvatsku).

¹⁶ Prema metodologiji GFS 2001, koju primjenjuje MF, investicije se iskazuju u okviru transakcija u nefinancijskoj imovini.

¹⁷ Valja napomenuti da su državni proračun, financijski planovi izvanproračunskih korisnika te Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2011. – 2013. prikazani prema nacionalnom računskom planu. Pritom se kategorije rashoda prikazane prema nacionalnom računskom planu razlikuju od kategorija rashoda iskazanih prema metodologiji GFS 2001, prema kojoj se analiziraju kretanja u javnim financijama. Kako podaci prema metodologiji GFS 2001 za 2011. nisu izravno dostupni, oni su procijenjeni na osnovi nacionalnoga računskog plana.

¹⁸ Od srpnja 2010. na snazi je Zakon o smanjenju mirovina ostvarenih prema posebnim propisima. Te su mirovine, uz neke iznimke, smanjene za 10%.

Slika 44. Saldo konsolidirane opće države

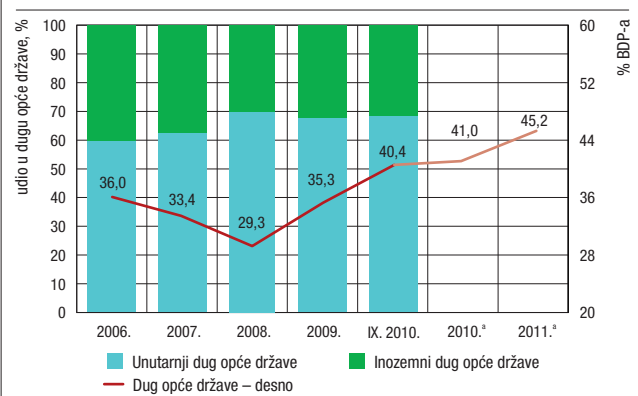

* Projekcija HNB-a

Napomena: Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države. Svi podaci korišteni u izračunu salda prikazani su na gotovinskom načelu osim podataka za HAC i HC. Ukupni fiskalni saldo uključuje isplate vezane uz povrat duga umirovljenicima.

Izvori: MF; izračun HNB-a

Slika 45. Dug konsolidirane opće države

* Projekcija HNB-a

Napomena: Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države. Za izračun omjera duga opće države i BDP-a na kraju rujna 2010. upotrijebljen je ocijenjeni nominalni BDP za 2010.

Izvor: HNB

Neto zaduživanje (engl. *net borrowing*) u prvih je devet mjeseci 2010. iznosilo 9,1 mlrd. kuna i nešto je veće od neto zaduživanja u istome razdoblju lani. Valja istaknuti da ukupan iznos financijskih sredstava koji država mora pribaviti zaduživanjem i/ili prodajom imovine iskazuje kategorija ukupnoga fiskalnog salda (engl. *overall fiscal balance*). U Hrvatskoj je ova mjera fiskalnog manjka redovito viša od neto zaduživanja, ponajviše zbog protestiranih jamstava koje je izdala država (to se odnosi poglavito na otplate kredita brodogradilišta, koji su osigurani državnim jamstvima), ali i dokapitalizacije nekih državnih poduzeća i institucija¹⁹. U razdoblju od siječnja do rujna 2010. ukupni fiskalni manjak iznosio je 10,1 mlrd. kuna i bio je u potpunosti ostvaren na razini državnog proračuna. Pritom je država svoje potrebe za financiranjem manjka i refinanciranjem obveza u znatnom iznosu osigurala i na domaćem i na inozemnom financijskom tržištu. Osim toga, u promatranom razdoblju korištena su i sredstva depozita države kod HNB-a, prikupljena izdanjem američke obveznice potkraj 2009. godine.

Osim projiciranoga kretanja prihoda i rashoda do kraja 2010. očekivana protestirana jamstva, ponajprije izdana brodogradilištima, te planirani izdaci za dionice također će imati znatan utjecaj na kretanje manjka. U skladu s tim, ukupni fiskalni manjak opće države u 2010. godini mogao bi dosegnuti 19,7 mlrd. kuna ili 6,0% ocijenjenog BDP-a (u tom se iznosu 0,8 mlrd. kuna ili

0,2% BDP-a odnosi na ovogodišnju isplatnu ratu povrata duga umirovljenicima). Sredstva potrebna za financiranje manjka i refinanciranje obveza (bez obveza na osnovi trezorskih zapisa) u posljednjem tromjesečju 2010. država je u znatnoj mjeri osigurala već u srpnju ponovnim zaduživanjem na inozemnom tržištu kapitala. Osim toga, krajem studenoga država je na domaćem tržištu kapitala plasirala kunsku obveznicu nominalnog iznosa 4 mlrd. kuna. Očekuje se stoga da će javni dug na kraju 2010. iznositi oko 41,0% BDP-a.

U 2011. manjak opće države mogao bi iznositi 21,2 mlrd. kuna, odnosno 6,2% projiciranog BDP-a, pri čemu bi u odnosu na 2010. manjak trebao rasti na svim razinama opće države. Rizik ostvarivanja projiciranih vrijednosti poglavito se odnosi na pitanje u kojoj će se mjeri vrhunac političkog ciklusa odraziti na dinamiku rashoda. Pritom bi povećanje rashoda mogle ponajprije generirati lokalne jedinice vlasti, s obzirom na to da bi porast rashoda središnje države trebao biti ograničen donesenim zaključkom o zadržavanju ukupnih rashoda državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika u 2011. na razini iz 2010. godine. Bez obzira na te rizike, sasvim je sigurno da će se nastaviti rast javnog duga, koji bi na kraju 2011. mogao premašiti 45% projiciranoga nominalnog BDP-a. Pritom valja naglasiti da projekcija stanja duga ne uključuje moguće preuzimanje obveza brodogradilišta za koje jamči država.

Okvir 4. Mjere fiskalnog salda za Hrvatsku

Statistički podaci nastoje se iskazivati na osnovi jedinstvene međunarodne statističke metodologije kako bi ih se moglo suvislo uspoređivati. Na području državnih financija danas se najčešće primjenjuje statistička metodologija Međunarodnoga monetarnog fonda nazvana Statistika državnih financija iz 2001. godine (engl. *Government Finance Statistics* ili, skraćeno, GFS 2001), a neke zemlje, pa i sam MMF, u nekim se situacijama još koriste starom metodologijom MMF-a iz 1986. godine, poznatom kao

GFS 1986. Europska unija razvila je vlastiti statistički standard nazvan Europski sustav računa (engl. *European System of Accounts* ili, skraćeno, ESA 95). Statističke metodologije ESA 95 i GFS 2001 u osnovi su identične. Ipak, ESA 95 preciznije određuje evidentiranje nekih specifičnih transakcija, radi postizanja što bolje usporedivosti statističkih podataka država članica EU.

GFS 2001 definira više mogućih mjera fiskalnog salda. Kako bi se što je moguće više približio načelima nacionalnog računovodstva, kao osnovnu mjeru fiskalnog salda GFS 2001 navodi kategoriju neto pozajmljivanje/zaduživanje, koja se izračunava tako da se od prihoda oduzmu rashodi i neto nabava nefinancijske imovine. Za analitičke potrebe rabe se i druge mjere fiskalnog salda. Primjerice, šira mjera fiskalnog salda je tzv. ukupni fiskalni saldo, koji pokazuje ukupan iznos sredstava koja država

¹⁹ Najveća je razlika između neto zaduživanja i ukupnoga fiskalnog salda zabilježena u 2009. godini, kada je država platila oko 2,0 mlrd. kuna kamata i glavnica po kreditima odobrenim brodogradilištima s državnim jamstvom. Budući da se protestirana jamstva mogu u određenim okolnostima bilježiti u okviru danih zajmova, te se transakcije nisu odrazile na neto zaduživanje, ali su utjecale na ukupni fiskalni manjak.

Tablica 6. Izračun ukupnoga fiskalnog salda

1. Prihodi
2. Rashodi
3. Neto operativni saldo (1–2)
4. Nabava nefinancijske imovine
5. Prodaja nefinancijske imovine
6. Promjena nefinancijske imovine (4–5)
7. Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (–) (3–6)
8. Prodaja nefinancijske imovine
9. Neto zajmovi
10. Izdaci za dionice i ostale udjele
11. Izdaci za vrijednosne papire osim dionica
12. Ostala potraživanja: Izdaci
13. Povrat duga umirovljenicima
14. Promjena dospjelih neplaćenih obveza
15. Ukupni fiskalni saldo (7–8–9–10–11–12–13–14)

Izvor: HNB

mora osigurati prodajom financijske i nefinancijske imovine i/ili zaduživanjem. Ukupni fiskalni saldo izračunava se tako da se u ukupne rashode uključe i izdaci za dionice i ostale vrijednosne papire te izdaci za neto dane zajmove, dok se, s druge strane, ukupni prihodi umanjuju za prihode od prodaje nefinancijske imovine.

Ministarstvo financija, kao matična institucija za vođenje statistike i izvješćivanje o fiskalnim rezultatima pojedinih razina državne vlasti, od 2004. godine fiskalne podatke iskazuje u skladu s metodologijom GFS 2001, a u svojim redovitim publikacijama (mjesečno i godišnje izvješće) za mjeru fiskalnog salda uzima neto pozajmljivanje/zaduživanje. S obzirom na to da se kod mjesečnih i tromjesečnih podataka ne primjenjuje obračunsko načelo, kao što nalaže metodologija GFS 2001, na godišnjoj se razini podaci korigiraju za promjenu dospjelih neplaćenih obveza (engl. *arrears*)²⁰. Osim spomenute mjere fiskalnog salda godišnje fiskalne podatke MF izrađuje i u skladu s metodologijom ESA 95²¹ za potrebe izvješćivanja Eurostata i Europske komisije. Glavna razlika podataka iskazanih na osnovi metodologije ESA 95 u odnosu na neto pozajmljivanje/zaduživanje koje se pojavljuje u redovitim publikacijama MF-a jest u tome da su u izračun manjka uključena protestirana jamstva i povrat duga umirovljenicima. Zanimljivo je da se i MMF u redovitom izvješću o konzultacijama

u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a koristi metodologijom ESA 95, ali povrat duga umirovljenicima iskazuje odvojeno.

HNB ocjenjuje da je ukupni fiskalni saldo mjera koja najbolje ocrta stvarne financijske potrebe države jer je riječ o iznosu sredstava koji će država morati osigurati zaduživanjem i/ili prodajom nefinancijske i financijske imovine, a što je od ključnog značenja za provođenje monetarne politike. Stoga se upravo tom mjerom služi pri izradi HNB-ovih projekcija salda konsolidirane opće države i njegova financiranja. Ta se mjera dodatno korigira uključivanjem izdataka za isplatu duga umirovljenicima, u skladu s pravilima Eurostata, a na godišnjoj razini, ako postoje podaci, i za promjenu dospjelih neplaćenih obveza državnog proračuna i lokalne države. Izračun salda kakav primjenjuje HNB prikazan je u Tablici 6. Valja napomenuti da navedeni izračun ukupnog salda nije u potpunosti u skladu s metodologijom GFS 2001. Naime, redovita prodaja nefinancijske imovine, što je u Hrvatskoj slučaj s prodajom državnih i vojnih stanova, trebala bi biti uključena u prihode. Međutim, zbog nedovoljne dezagregiranosti dostupnih podataka, HNB iz ukupnog salda isključuje sve prihode od prodaje nefinancijske imovine.

Naglašena razlika između neto pozajmljivanja/zaduživanja i ukupnoga fiskalnog salda kojim se koristi HNB rezultira iz kategorija koje se prema metodologiji ESA 95 nedvosmisleno uključuju u fiskalni saldo (protestirana državna jamstava za kredite većinom odobrene brodogradilištima²² i isplata duga umirovljenicima).

Tablica 7. Saldo konsolidirane opće države

u postotku BDP-a

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ministarstvo financija					
GFS 2001 metodologija					
Neto pozajmljivanje/ zaduživanje (Net lending/ borrowing)	-2,7	-1,7	-1,2	-0,9	-3,2
ESA 95 metodologija					
Neto pozajmljivanje/ zaduživanje (Net lending/ borrowing)	-4,0	-3,0	-2,5	-1,4	-4,1
Hrvatska narodna banka					
GFS 2001 metodologija					
Ukupni fiskalni saldo (Overall fiscal balance)	-3,5	-3,4	-3,1	-2,1	-4,6

Napomena: Od 2008. godine HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države. Svi podaci korišteni u izračunu salda prikazani su na gotovinskom načelu osim podataka za HAC i HC.

Izvori: MF; HNB; Eurostat

10. Modeli korišteni za izradu ocijenjenih i/ili projiciranih veličina

Za izradu ocijenjenih i/ili projiciranih veličina pojedinih makroekonomskih varijabli Hrvatska narodna banka koristi se nizom ekonomskih i ekonometrijskih modela. Korišteni modeli rezultat su rada istraživača HNB-a koji te modele kontinuirano razvijaju i unapređuju kako bi što bolje odgovarali potrebama središnje banke. Ocjene i projekcije izvedene

na osnovi spomenutih modela, zajedno sa stručnom prosudbom (engl. *expert judgement*) istraživača Banke, čine podlogu za izradu stručnih publikacija. Nastavak teksta donosi kratak pregled korištenih modela. U sljedećim brojevima pojedini korišteni modeli bit će detaljnije opisani kako bi se (stručna) javnost što bolje upoznala s njihovim obilježjima, prednostima i ograničenjima.

20 Trenutačno su jedino podaci za Hrvatske ceste (HC) dostupni na gotovinskom i obračunskom načelu.

21 Ovako iskazani podaci mogu se pronaći i u Vladinu dokumentu *Prepristupni ekonomski program*.

22 Prema GFS 2001 plaćanja glavnice i kamata na osnovi protestiranih državnih jamstava mogu se bilježiti kao dani zajmovi odnosno povećanje financijske imovine (tj. ne uključuju se u rashode) tako dugo dok postoji realna vjerojatnost da će se država moći naplatiti od originalnog dužnika. MF drži da će sva plaćanja na osnovi protestiranih jamstava biti naplaćena, pa ih ne uključuje u rashode.

Modeli za izradu projekcija polaze od činjenice da na malo i otvoreno gospodarstvo, poput hrvatskoga, snažno utječu kretanja u okružju²³. Treba istaknuti da se izrade projekcije djelomice zasnivaju na pretpostavkama o inozemnim kretanjima koje se preuzimaju iz projekcija Međunarodnoga monetarnog fonda, Europske komisije, *Consensus Economics*²⁴ i drugih izvora. Riječ je poglavito o cijenama sirovina (sirove nafte i hrane), kamatnih stopa i ostalih varijabli ključnih za ocjenu gospodarskog rasta u EU i svijetu.

Svi modeli ocijenjeni su na osnovi dostupnih vremenskih serija podataka za Hrvatsku, koje su kratke i podložne strukturnim promjenama. Poseban je problem ulazak u recesiju 2008. godine, kada se veze između makroekonomskih varijabli znatno mijenjaju u odnosu na razdoblje prije ekspanzije krize. Takve okolnosti nalažu stalnu modifikaciju postojećih modela kako bi oni bili što pouzdaniji i učinkovitiji.

Korišteni modeli mogu se grubo podijeliti na modele za izradu kratkoročnih projekcija, za nekoliko tromjesečja unaprijed, i modele za izradu srednjoročnih projekcija. Modeli za izradu kratkoročnih projekcija često su ateoretski te se oslanjaju na statističke pravilnosti u kretanju pojedinih varijabli. Za razliku od njih, modeli za izradu srednjoročnih projekcija najčešće se zasnivaju na ekonomskoj teoriji, što osigurava konzistentne projekcije većeg broja makroekonomskih veličina.

U skupini modela za izradu kratkoročnih projekcija po svojoj se složenosti izdvaja sustav modela za projekciju kretanja potrošačkih cijena. Prvu vrstu modela za prognoziranje inflacije čine SARIMA (sezonski ARIMA) modeli koji se rabe za prognoziranje ukupnog agregata potrošačkih cijena, odnosno prognoziranje pojedinih komponenata potrošačkih cijena i njihovo naknadno agregiranje²⁵. Kako bi se uključile pretpostavke o kretanju u okružju, jednostavni SARIMA model proširuje se s nekoliko vanjskih egzogenih varijabli – svjetskim cijenama nafte i hrane. Osim opisanih univarijantnih modela, rabe se i multivarijantni VAR modeli, pomoću kojih se simultano modelira interakcija više varijabli. Osim jednostavnih VAR modela, rabe se i VAR modeli s tzv. restrikcijama blok-egzogenosti, koji su pogodni za opisivanje maloga otvorenoga gospodarstva poput hrvatskog, pri čemu nametnute restrikcije onemogućuju da domaće varijable utječu na strane varijable. Kako bi se iskoristile dodatne informacije sadržane u velikom broju serija, a koje se zbog kratkoće ne mogu izravno uključiti u modele, primjenjuju se faktorski VAR modeli (FAVAR). Kod tih modela u prvom se koraku

metodom glavnih komponenti iz velike grupe dostupnih indikatora inflacije procjenjuje malen broj faktora koji se zatim rabe za prognoziranje uključivanjem u VAR model. Konačna prognoza inflacije dobiva se kombinacijom svih navedenih modela u jedinstvenu prognozu inflacije, koristeći se jednostavnom aritmetičkom sredinom.

Posebna pozornost posvećuje se ocjeni vrijednosti varijabli u sadašnjem vremenu, koje službena statistika još nije objavila (tzv. *nowcasting*). To se posebno odnosi na BDP, koji se objavljuje dva mjeseca nakon završetka tromjesečja na koje se odnosi. Koristeći se ranije raspoloživim informacijama o serijama (najčešće serijama veće frekvencije), koje su snažno korelirane sa serijom koja se ocjenjuje, moguće je unaprijed proizvesti ocjenu kasnije dostupne serije. U HNB-u se primjenjuju tzv. mostni (engl. *bridge*) modeli i faktorski modeli za sadašnju ocjenu hrvatskoga bruto domaćeg proizvoda na osnovi visokofrekventnih podataka koji su dostupni prije objave BDP-a.

Za izradu srednjoročnih projekcija (projekcijski horizont duži od šest mjeseci) primjenjuju se modeli koji na osnovi ekonomske teorije povezuju kretanje različitih ekonomskih varijabli, čime se osigurava konzistentnost projekcije. U tu se svrhu primjenjuje više vrsta strukturnih ekonomskih modela. Najjednostavniji SVAR modeli uključuju manji broj glavnih serija: glavne inozemne (strana inflacija i strana potražnja) i domaće varijable (domaća inflacija, rast kredita, domaća potražnja).

Najsloženiji model koji je razvijen i koji se primjenjuje u HNB-u je dinamički stohastički model opće ravnoteže (engl. *dynamic stochastic general equilibrium model* ili, skraćeno, DSGE model), koji je po svojoj strukturi prilagođen hrvatskom gospodarstvu²⁶. DSGE model je ponajprije zamišljen kao alat za analizu drugih scenarija na osnovi različitih pretpostavki, te se osim za izradu srednjoročne projekcije primjenjuje i za analizu mogućih utjecaja vanjskih i domaćih šokova na hrvatsko gospodarstvo. Stoga uključuje mnoge sektore i nudi mogućnost ocjene brojnih šokova kako bi se njime moglo služiti za analizu što šireg skupa scenarija. Zbog svoje složenosti model nije ocijenjen, već je kalibriran.

Rezultati različitih modela dobiveni na osnovi pretpostavki o kretanjima u okružju uspoređuju se i kombiniraju te čine podlogu za izradu ocijenjenih i/ili projiciranih veličina. Dobivene projekcije najčešće su u obliku jediničnih projekcija (engl. *point estimate forecast*), a za BDP i inflaciju izrađena je šira distribucija vjerojatnosti projekcije u obliku lepezastog dijagrama²⁷.

23 Znatna utjecaj vanjskih varijabli na hrvatsko gospodarstvo ustanovljen je u većem broju istraživanja, vidi npr. Krznar, I. i Kunovac, D. (2010). "Utjecaj vanjskih šokova na domaću inflaciju i BDP", Istraživanja I-28, Hrvatska narodna banka, studeni 2010.

24 *Consensus Economics* prikuplja projekcije pojedinih ekonomskih varijabli za velik broj zemalja koje izrađuju brojne profesionalne institucije (investicijske banke, ekonomski instituti, međunarodne organizacije i sl.) te izvodi i objavljuje njihov prosjek u publikaciji *Consensus Forecasts*.

25 SARIMA modeli opisani su u radu Pufnik, A. i Kunovac, D. (2008.), "Kratkoročno prognoziranje inflacije u Hrvatskoj korištenjem sezonskih ARIMA procesa", Istraživanja I-18, Hrvatska narodna banka, listopad 2008.

26 Detaljnije o modelu vidi Bokan, N., Grgurić, L., Krznar, I. i Lang, M. (2010.), "Utjecaj financijske krize i reakcija monetarne politike u Hrvatskoj", Istraživanja I-25, Hrvatska narodna banka, veljača 2010.

27 Više o tome vidi u Okviru 1. Prikaz rizika projekcije pomoću lepezastih dijagrama.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnja banka, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor

republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste te Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalna država, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva, koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	prosinac	40.390,8	38.817,1	39.855,4	154.647,0	131.343,2	149.168,3	9,38	4,34	3,87	-0,02	1,84	1,94
2006.	prosinac	46.331,2	48.521,0	49.141,7	182.458,6	154.844,1	183.379,5	3,17	4,75	4,07	1,57	3,38	2,99
2007.	prosinac	51.923,9	57.878,3	58.663,4	215.822,1	166.375,5	210.828,4	3,73	6,71	6,62	3,95	3,54	2,65
2008.	prosinac	49.743,0	55.222,3	56.044,6	225.018,5	183.279,1	232.982,1	-9,89	8,17	8,49	3,17	5,68	1,96
2009.	studenj	53.699,8	45.748,0	46.255,6	223.600,6	179.711,1	231.436,6	-1,37	2,44	2,43	1,11	-1,95	1,56
	prosinac	56.141,9	47.181,7	47.760,5	223.094,6	178.083,2	231.661,9	4,55	3,13	3,25	-0,23	-0,91	0,10
2010.	siječanj	57.770,5	48.084,2	48.541,3	223.486,8	181.640,3	233.047,7	2,90	1,91	1,63	0,18	2,00	0,60
	veljača	57.234,3	48.701,2	49.190,9	223.347,0	184.078,9	232.731,5	-0,93	1,28	1,34	-0,06	1,34	-0,14
	ožujak	54.694,4	47.726,2	48.329,4	222.043,1	184.290,7	233.913,8	-4,44	-2,00	-1,75	-0,58	0,12	0,51
	travanj	54.076,0	48.982,2	49.554,8	222.055,0	184.328,8	234.764,5	-1,13	2,63	2,54	0,01	0,02	0,36
	svibanj	54.796,4	47.986,9	48.636,6	222.569,0	185.391,6	236.038,1	1,33	-2,03	-1,85	0,23	0,58	0,54
	lipanj	55.858,3	49.715,7	50.349,9	224.581,4	187.596,3	238.071,7	1,94	3,60	3,52	0,90	1,19	0,86
	srpanj	54.794,4	50.749,5	51.454,6	226.952,6	177.911,9	239.486,1	-1,90	2,08	2,19	1,06	-5,16	0,59
	kolovoz	54.707,7	51.234,6	51.991,4	231.585,1	177.141,4	240.991,2	-0,16	0,96	1,04	2,04	-0,43	0,63
	rujan	55.881,8	51.734,5	52.434,1	232.683,0	178.595,2	240.940,3	2,15	0,98	0,85	0,47	0,82	-0,02
	listopad	56.243,4	50.695,8	51.496,0	232.440,6	178.850,5	241.289,2	0,65	-2,01	-1,79	-0,10	0,14	0,14

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati • U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1,

štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva (neto)	23.303,8	27.614,5	49.446,5	41.739,4	45.011,4	37.752,4	36.985,1	54.087,8	53.590,0
2. Plasmani	168.427,7	200.328,9	226.076,1	254.569,8	253.523,6	262.293,5	267.864,4	259.872,8	260.708,1
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	19.259,4	16.949,4	15.247,7	21.587,7	21.861,7	28.379,8	29.792,7	18.932,5	19.418,8
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	147.414,3	181.031,9	207.398,7	231.472,7	229.870,2	231.979,9	235.919,6	238.027,5	238.244,5
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	592,2	1.029,5	1.640,0	441,9	681,7	733,1	795,1	976,3	1.074,1
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	1.161,8	1.318,1	1.789,7	1.067,4	1.109,9	1.200,8	1.357,0	1.936,4	1.970,7
Ukupno (1+2)	191.731,5	227.943,3	275.522,6	296.309,2	298.534,9	300.045,9	304.849,6	313.960,6	314.298,1
PASIVA									
1. Novčana masa	38.817,1	48.521,0	57.878,3	55.222,3	47.181,7	47.726,2	49.715,7	51.734,5	50.695,8
2. Štedni i oročeni depoziti	27.992,1	44.836,8	53.644,9	50.070,3	39.139,4	35.504,6	36.896,0	35.946,0	35.412,0
3. Devizni depoziti	86.760,8	88.256,7	103.090,1	117.194,8	135.410,6	137.324,5	136.457,8	143.793,2	145.166,4
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.077,0	844,1	1.208,8	2.531,1	1.362,8	1.487,7	1.511,8	1.209,3	1.166,4
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.092,3	2.504,5	2.280,9	3.094,2	2.598,3	2.451,4	2.774,9	2.584,4	2.771,4
6. Ostalo (neto)	34.992,2	42.980,2	57.419,6	68.196,5	72.842,0	75.551,5	77.493,3	78.693,2	79.086,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	191.731,5	227.943,3	275.522,6	296.309,2	298.534,9	300.045,9	304.849,6	313.960,6	314.298,1

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija • Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita

ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	-
2005.	prosinac	36	1	10	6	8	5	6	3	2	1	-
2006.	prosinac	35	2	6	5	10	4	8	3	2	1	-
2007.	prosinac	35	2	5	2	12	5	9	2	1	1	-
2008.	prosinac	36	2	7	1	11	6	9	2	1	1	-
2009.	studen	36	3	5	3	10	7	8	2	1	1	-
	prosinac	36	3	5	3	10	7	8	2	1	1	-
2010.	siječanj	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	veljača	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	ožujak	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	travanj	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	svibanj	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	lipanj	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	srpanj	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	kolovoz	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	rujan	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-
	listopad	36	3	5	2	11	7	8	2	1	1	-

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive • U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj

bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji, a do veljače 2005. godine i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

PU tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Kapitalski računi	5.357,4	5.408,8	6.664,5	9.562,4	11.151,3	11.749,0	12.343,9	11.836,0	12.023,6
7. Ostalo (neto)	-498,2	-515,8	-665,6	-707,1	-735,9	-736,9	-744,5	-792,4	-808,6
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	59.153,0	68.064,6	72.425,1	66.885,8	75.828,3	72.669,5	74.146,7	81.362,8	81.313,2

^a Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB-a za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora središnja država u ostale domaće sektore.

^b Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze na osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke • U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se u okviru te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa, te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama. Do travnja 2001. godine u kunske kredite državnim proračunu bili su svrstavani kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna, dok je stavka Devizni kredit državnim proračunu bila protustavka obvezi prema Međunarodnome monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti su: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka. Od travnja 2005. godine obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namiru (do polovine 1994.) te neurednosti banaka pri izdavanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenim od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri reklasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama

Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namiru banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te preko-noćni depoziti banaka. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namiru stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuće obračunate kamate, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na posebne račune HNB-a, a od kolovoza 2004. do listopada 2008. godine i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

D. Banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Pričuve banaka kod središnje banke	41.775,2	48.384,7	50.178,9	40.705,6	45.902,1	44.631,9	44.457,7	44.498,8	45.281,0
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	28.283,1	31.814,1	35.929,1	32.700,5	40.860,4	39.921,3	39.809,8	39.881,2	40.534,5
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	13.492,1	16.570,6	14.249,8	8.005,1	5.041,7	4.710,7	4.647,8	4.617,6	4.746,4
2. Inozemna aktiva	35.572,5	39.621,2	46.438,5	50.246,6	49.577,0	44.828,0	45.322,3	48.887,7	46.036,7
3. Potraživanja od središnje države	28.877,2	27.936,8	28.971,5	37.801,1	44.249,5	47.952,1	49.202,8	48.445,6	48.097,7
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	147.340,9	180.967,8	207.330,7	231.408,6	229.866,1	231.975,9	235.915,6	238.023,6	238.240,6
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.767,2	1.892,0	2.140,8	2.077,4	2.074,2	2.123,4	2.213,5	2.219,1	2.216,6
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	67.017,9	83.386,5	92.265,1	102.779,8	104.898,1	107.129,1	109.606,4	110.970,9	111.368,9
4.3. Potraživanja od stanovništva	78.555,7	95.689,3	112.924,9	126.551,4	122.893,7	122.723,4	124.095,7	124.833,6	124.655,1
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	592,2	1.029,5	1.640,0	441,9	681,7	733,1	795,1	976,3	1.074,1
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	1.161,8	1.318,1	1.789,7	1.067,4	1.109,9	1.200,8	1.357,0	1.936,4	1.970,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	255.319,8	299.258,1	336.349,4	361.671,2	371.386,3	371.321,8	377.050,6	382.768,5	380.700,8
PASIVA									
1. Depozitni novac	26.653,3	33.911,7	41.870,8	38.171,2	31.899,6	32.951,0	33.667,4	35.733,7	34.994,1
2. Štedni i oročeni depoziti	27.992,1	44.836,8	53.644,9	50.070,3	39.139,4	35.504,6	36.896,0	35.946,0	35.412,0
3. Devizni depoziti	86.760,8	88.256,7	103.090,1	117.194,8	135.410,6	137.324,5	136.457,8	143.793,2	145.166,4
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.077,0	844,1	1.208,8	2.531,1	1.362,8	1.487,7	1.511,8	1.209,3	1.166,4
5. Inozemna pasiva	67.112,3	76.076,0	65.152,6	75.296,1	80.365,3	79.719,4	82.457,8	76.137,6	73.734,8
6. Depoziti središnje države	9.287,0	10.800,4	13.525,8	16.007,5	18.219,3	17.384,2	17.432,5	19.756,7	19.638,4
7. Krediti primljeni od središnje banke	4.215,6	3.911,4	4.178,3	14,0	13,5	13,2	13,0	12,8	12,9
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.036,4	2.447,6	2.252,3	3.038,4	2.548,4	2.395,6	2.720,7	2.529,6	2.711,8
9. Kapitalski računi	32.665,7	40.805,1	53.178,9	60.317,4	66.306,4	67.930,5	68.728,5	70.546,0	69.874,0
10. Ostalo (neto)	-2.480,4	-2.631,7	-1.753,2	-969,7	-3.879,1	-3.389,0	-2.834,8	-2.896,3	-2.010,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	255.319,8	299.258,1	336.349,4	361.671,2	371.386,3	371.321,8	377.050,6	382.768,5	380.700,8

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka • U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju

obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske

pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke po skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost izvedenih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12 • Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna aktiva	35.457,9	39.454,5	45.837,2	49.705,1	49.230,3	44.511,3	44.729,9	48.396,6	45.487,4
1.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	27.228,5	30.404,1	37.824,9	38.038,3	34.186,6	30.564,2	31.315,6	34.136,4	32.827,3
Efektivni strani novac	1.136,1	1.232,1	1.245,5	1.973,2	1.772,6	1.599,7	2.049,3	1.804,9	1.594,7
Tekući računi	860,2	870,1	1.305,2	2.109,8	1.338,7	1.368,0	1.486,0	1.569,1	1.386,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	20.874,6	23.509,4	31.726,1	31.444,5	29.254,5	25.651,5	26.175,1	29.168,7	27.905,6
Vrijednosni papiri	4.197,0	4.441,5	3.210,4	2.307,1	1.629,0	1.720,6	1.423,0	1.411,0	1.770,2
Kreditni	152,9	339,2	195,9	166,3	117,6	188,5	113,5	114,9	101,9
Dionice stranih banaka	7,8	11,8	141,9	37,4	74,2	35,9	68,7	67,9	68,5
1.2. Potraživanja od stranaca	8.229,4	9.050,4	8.012,3	11.666,8	15.043,7	13.947,1	13.414,4	14.260,2	12.660,1
Potraživanja od stranih država	7.735,7	8.217,0	6.696,1	9.976,8	13.477,2	12.361,2	11.846,2	12.675,0	11.067,1
Potraživanja od stranih osoba	493,1	798,1	1.295,2	1.613,5	1.534,5	1.564,0	1.527,7	1.561,8	1.569,9
Vrijednosni papiri	68,0	141,5	180,9	235,1	205,4	230,0	207,4	154,7	155,6
Kreditni	425,2	656,6	1.114,3	1.378,4	1.329,1	1.334,0	1.320,3	1.407,1	1.414,3
Dionice stranih osoba	0,5	35,3	20,9	76,5	32,0	21,9	40,5	23,4	23,0
2. Kunska inozemna aktiva	114,6	166,7	601,3	541,5	346,7	316,7	592,4	491,1	549,3
2.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	71,3	96,9	408,1	144,1	86,3	83,5	351,2	246,7	305,9
2.2. Potraživanja od stranaca	43,4	69,8	193,3	397,4	260,3	233,3	241,2	244,3	243,4
U tome: Kreditni	42,6	69,2	192,7	396,8	260,0	233,0	240,9	244,0	243,1
Ukupno (1+2)	35.572,5	39.621,2	46.438,5	50.246,6	49.577,0	44.828,0	45.322,3	48.887,7	46.036,7

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka • U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske

inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	20.532,7	22.703,0	24.081,8	24.901,6	24.461,9	27.442,5	28.396,1	26.731,3	26.507,6
1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	17.352,6	18.361,2	19.057,3	19.899,5	19.230,6	20.409,9	21.434,5	19.864,7	19.589,0
Vrijednosni papiri	16.037,7	14.546,7	16.099,8	16.969,0	16.305,4	17.456,7	17.064,4	16.509,9	16.721,0
U tome: Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	20,6	8,3	6,4	6,1	5,2	5,2	5,4	5,3	5,2
Kredit	1.314,9	3.814,5	2.957,5	2.930,4	2.925,1	2.953,3	4.370,1	3.354,9	2.868,0
1.2. Potraživanja od republičkih fondova	3.180,1	4.341,9	5.024,5	5.002,1	5.231,3	7.032,6	6.961,6	6.866,6	6.918,6
Vrijednosni papiri	–	–	–	6,1	–	–	–	–	–
Kredit	3.180,1	4.341,9	5.024,5	4.996,1	5.231,3	7.032,6	6.961,6	6.866,6	6.918,6
2. Devizna potraživanja	8.344,5	5.233,8	4.889,7	12.899,5	19.787,7	20.509,6	20.806,7	21.714,4	21.590,2
2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	7.241,0	4.624,4	4.388,6	9.843,6	14.793,1	14.650,5	14.794,5	14.938,1	14.770,9
Vrijednosni papiri	1.248,1	429,0	268,4	300,7	234,7	196,3	255,7	209,7	168,7
Kredit	5.992,8	4.195,4	4.120,1	9.542,9	14.558,4	14.454,1	14.538,8	14.728,4	14.602,2
2.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.103,5	609,4	501,2	3.055,9	4.994,6	5.859,1	6.012,2	6.776,2	6.819,2
Vrijednosni papiri	144,2	109,2	82,1	50,9	52,0	96,7	94,3	97,0	97,5
Kredit	959,3	500,2	419,1	3.005,1	4.942,6	5.762,4	5.917,9	6.679,3	6.721,7
Ukupno (1+2)	28.877,2	27.936,8	28.971,5	37.801,1	44.249,5	47.952,1	49.202,8	48.445,6	48.097,7

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države. U kuskim potraživanjima od Republike Hrvatske

stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	133.603,5	166.755,1	194.476,7	216.530,8	211.273,4	212.404,8	215.614,1	217.461,4	217.723,2
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.329,9	1.980,7	2.147,4	2.674,5	2.040,2	1.956,6	1.989,4	1.896,1	1.874,5
1.2. Obveznice	361,6	1.088,8	1.366,0	1.341,4	1.691,0	1.741,2	1.675,8	1.708,2	1.695,5
1.3. Kredit	128.882,3	161.694,2	188.462,5	210.424,0	205.279,3	206.439,3	209.668,7	211.359,8	211.651,0
1.4. Dionice	2.029,6	1.991,4	2.500,8	2.090,8	2.262,9	2.267,7	2.280,3	2.497,3	2.502,2
2. Devizna potraživanja	13.737,4	14.212,8	12.854,0	14.877,8	18.592,7	19.571,1	20.301,5	20.562,2	20.517,4
2.1. Vrijednosni papiri	307,6	221,1	249,2	109,3	441,1	228,1	212,4	89,7	68,4
2.2. Kredit	13.429,8	13.991,6	12.604,9	14.768,5	18.151,7	19.343,0	20.089,1	20.472,5	20.449,0
Ukupno (1+2)	147.340,9	180.967,8	207.330,7	231.408,6	229.866,1	231.975,9	235.915,6	238.023,6	238.240,6

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim

instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.				
						III.	VI.	IX.	X.	
KUNSKI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	4.495,0	8.156,4	7.982,0	7.926,5	8.156,4	9.985,9	11.331,7	10.221,4	9.786,6	
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	1.314,9	3.814,5	2.957,5	2.930,4	2.925,1	2.953,3	4.370,1	3.354,9	2.868,0	
1.2. Krediti republičkim fondovima	3.180,1	4.341,9	5.024,5	4.996,1	5.231,3	7.032,6	6.961,6	6.866,6	6.918,6	
2. Krediti lokalnoj državi	1.613,9	1.720,3	1.867,5	1.786,9	1.795,4	1.862,0	1.957,4	1.973,5	1.970,6	
3. Krediti trgovačkim društvima	49.105,9	64.666,3	74.001,7	82.431,7	80.913,1	82.172,7	83.964,2	84.888,8	85.358,5	
4. Krediti stanovništvu	78.162,4	95.307,6	112.593,3	126.205,3	122.570,8	122.404,6	123.747,1	124.497,5	124.321,9	
U tome: Stambeni krediti	27.571,1	36.927,3	45.218,6	52.305,5	52.949,4	53.596,5	55.084,6	55.786,3	55.397,6	
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	46,5	304,4	213,6	36,1	236,5	196,2	237,6	355,2	366,8	
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	591,8	854,4	947,6	741,4	689,0	825,9	797,4	1.450,5	1.472,1	
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	134.015,6	171.009,4	197.605,7	219.128,0	214.361,3	217.447,3	222.035,4	223.386,9	223.276,5	
DEVIZNI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	6.952,1	4.695,6	4.539,2	12.548,0	19.501,0	20.216,5	20.456,7	21.407,7	21.323,9	
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	5.992,8	4.195,4	4.120,1	9.542,9	14.558,4	14.454,1	14.538,8	14.728,4	14.602,2	
1.2. Krediti republičkim fondovima	959,3	500,2	419,1	3.005,1	4.942,6	5.762,4	5.917,9	6.679,3	6.721,7	
2. Krediti lokalnoj državi	63,0	11,3	8,7	5,5	3,0	1,7	1,7	0,4	0,4	
3. Krediti trgovačkim društvima	12.973,5	13.598,5	12.264,5	14.416,8	17.825,7	19.022,5	19.738,8	20.135,9	20.115,3	
4. Krediti stanovništvu	393,3	381,8	331,6	346,1	323,0	318,8	348,6	336,1	333,2	
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	19,9	68,1	74,0	1,2	31,0	10,7	2,5	10,6	-	
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	512,3	360,5	668,0	143,5	269,4	223,3	411,3	336,9	339,1	
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	20.914,1	19.115,9	17.886,0	27.461,1	37.953,0	39.793,6	40.959,7	42.227,7	42.111,9	
UKUPNO (A+B)	154.929,7	190.125,3	215.491,7	246.589,1	252.314,3	257.240,9	262.995,2	265.614,6	265.388,4	

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti

obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Lokalna država	1.688,7	1.803,8	2.689,4	2.441,1	1.377,7	1.063,6	922,9	1.192,5	1.226,4
2. Trgovačka društva	13.344,2	16.668,6	19.599,3	16.896,1	14.893,1	16.180,1	16.076,1	18.158,4	17.980,3
3. Stanovništvo	10.728,3	14.257,8	17.896,7	17.620,1	14.218,6	14.260,3	14.940,2	15.163,1	14.863,4
4. Ostale bankarske institucije	322,1	485,1	481,1	293,6	517,1	443,6	524,5	327,5	176,0
5. Nebankarske financijske institucije	571,3	697,6	1.205,2	921,1	893,4	1.003,7	1.204,0	892,4	748,2
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-1,3	-1,2	-0,9	-0,7	-0,3	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	26.653,3	33.911,7	41.870,8	38.171,2	31.899,6	32.951,0	33.667,4	35.733,7	34.994,1

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka • U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih

institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	2.493,6	2.905,6	3.086,1	2.770,3	2.523,1	2.490,9	2.592,3	2.508,6	2.475,3
1.1. Lokalna država	2,7	2,8	2,5	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
1.2. Trgovačka društva	101,6	110,3	154,7	108,8	203,7	226,4	180,3	266,6	303,9
1.3. Stanovništvo	2.388,3	2.792,4	2.929,0	2.657,7	2.268,9	2.247,6	2.400,0	2.221,1	2.162,3
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	–	5,0	8,5	–	–	–
1.5. Nebankarske financijske institucije	1,0	0,0	–	3,7	45,5	8,2	11,9	20,9	9,0
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	25.498,4	41.931,3	50.558,8	47.300,1	36.616,3	33.013,8	34.303,7	33.437,4	32.936,7
2.1. Lokalna država	508,7	491,8	549,5	726,0	498,8	850,4	881,7	856,4	856,6
2.2. Trgovačka društva	8.222,5	14.715,4	18.414,8	16.268,0	11.559,0	9.328,5	8.690,8	9.449,9	9.093,3
2.3. Stanovništvo	13.254,9	20.755,0	20.479,1	22.721,6	16.910,7	17.199,9	17.439,1	17.190,8	17.203,1
2.4. Ostale bankarske institucije	931,9	2.697,9	6.386,5	2.563,4	3.039,8	2.266,0	3.495,7	2.618,5	2.298,9
2.5. Nebankarske financijske institucije	2.580,4	3.271,3	4.728,9	5.021,1	4.608,1	3.369,0	3.796,4	3.321,8	3.484,9
Ukupno (1+2)	27.992,1	44.836,8	53.644,9	50.070,3	39.139,4	35.504,6	36.896,0	35.946,0	35.412,0

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	22.641,0	22.698,6	22.845,0	21.262,2	20.781,0	20.942,3	21.588,6	23.768,0	23.127,4
1.1. Lokalna država	11,9	30,8	27,5	22,1	25,5	13,1	23,7	10,6	12,7
1.2. Trgovačka društva	4.408,3	4.589,7	5.543,6	5.132,0	5.053,6	5.299,6	5.338,0	6.112,2	5.931,3
1.3. Stanovništvo	17.933,6	17.609,9	16.720,8	15.682,8	15.148,7	15.086,5	15.665,1	17.052,0	16.547,0
1.4. Ostale bankarske institucije	116,0	276,7	251,7	121,4	150,4	170,9	171,9	141,5	176,7
1.5. Nebankarske financijske institucije	171,3	191,4	301,5	303,9	402,9	372,2	389,9	451,7	459,7
2. Oročeni depoziti	64.119,7	65.558,1	80.245,1	95.932,6	114.629,6	116.382,2	114.869,2	120.025,2	122.039,0
2.1. Lokalna država	3,2	1,9	2,1	2,3	2,5	6,3	12,4	13,7	11,6
2.2. Trgovačka društva	8.154,2	7.086,2	10.391,9	11.215,5	13.516,9	13.117,6	12.010,1	14.316,9	14.698,8
2.3. Stanovništvo	55.036,1	57.210,8	66.465,7	80.419,6	95.598,0	97.008,2	97.053,0	99.995,7	101.327,7
2.4. Ostale bankarske institucije	242,0	366,2	1.038,6	808,2	663,0	659,6	788,9	1.111,3	1.310,4
2.5. Nebankarske financijske institucije	684,2	892,9	2.346,8	3.487,0	4.849,1	5.590,5	5.004,8	4.587,7	4.690,5
Ukupno (1+2)	86.760,8	88.256,7	103.090,1	117.194,8	135.410,6	137.324,5	136.457,8	143.793,2	145.166,4

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	0,8	0,8	0,8	0,8	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	164,9	340,9	632,0	609,5	765,3	988,8	998,0	997,4	998,2
3. Primljeni krediti	912,1	502,5	576,0	1.920,8	596,7	499,0	513,8	211,8	168,2
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	40,8	0,0	152,9	3,5	4,6	4,0	3,2	2,7	2,6
3.3. Ostale bankarske institucije	828,1	492,8	266,4	1.719,2	551,8	495,0	510,7	199,9	165,6
3.4. Nebankarske financijske institucije	43,2	9,6	156,6	198,0	40,4	–	–	9,2	–
Ukupno (1+2+3)	1.077,0	844,1	1.208,8	2.531,1	1.362,8	1.487,7	1.511,8	1.209,3	1.166,4

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca • U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna pasiva	52.073,3	55.114,3	48.461,3	54.726,8	60.046,7	60.080,9	61.479,8	56.236,5	53.590,1
1.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	45.747,7	48.561,3	41.483,1	47.878,5	51.702,3	50.992,2	52.207,1	46.517,2	43.822,2
Tekući računi	156,3	195,0	258,8	176,6	221,0	271,2	328,9	265,6	230,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	12.523,1	12.174,1	10.562,9	14.016,4	21.945,8	20.669,6	21.057,3	19.095,1	18.390,7
Kredit	29.775,6	32.903,9	27.373,0	30.408,3	29.535,4	30.051,5	30.820,9	27.156,5	25.201,4
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	1.167,4	820,7	405,9	1.585,1	2.000,7	2.001,4	2.011,2	2.028,2	2.030,6
Obveznice	3.292,6	3.288,3	3.288,4	3.277,1	–	–	–	–	–
1.2. Obveze prema strancima	6.325,6	6.553,0	6.978,2	6.848,4	8.344,4	9.088,6	9.272,6	9.719,4	9.767,9
Štedni i oročeni depoziti	5.846,3	6.192,4	6.729,9	6.719,0	8.336,3	9.070,2	9.254,7	9.701,8	9.750,8
Depoziti po viđenju	1.172,9	1.635,8	1.537,2	1.374,5	1.267,8	1.410,2	1.383,3	1.532,6	1.458,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4.673,4	4.556,7	5.192,7	5.344,6	7.068,6	7.660,0	7.871,4	8.169,2	8.292,3
Kredit	479,3	360,5	248,3	129,3	8,0	18,4	17,9	17,6	17,2
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	–	–	–	–	–	10,9	10,8	10,9	11,0
2. Kunska inozemna pasiva	15.039,1	20.961,8	16.691,3	20.569,2	20.318,6	19.638,5	20.978,0	19.901,0	20.144,7
2.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	14.099,6	20.087,0	16.093,8	20.061,0	19.943,0	19.270,1	20.591,6	19.529,6	19.766,0
Depozitni novac	179,6	1.438,1	519,0	898,1	359,1	273,7	384,6	344,1	496,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	6.979,5	11.198,8	11.423,7	15.014,2	14.654,3	12.952,7	14.111,2	13.094,3	13.195,8
Kredit	6.940,5	7.450,2	4.151,2	4.148,8	4.929,6	6.043,7	6.095,8	6.091,2	6.073,6
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	405,7	404,0	0,4	–	749,2	773,8	836,9	832,2	814,7
2.2. Obveze prema strancima	939,5	874,8	597,5	508,2	375,7	368,4	386,4	371,5	378,8
Depozitni novac	180,3	170,1	253,2	257,0	222,8	220,9	235,6	231,1	241,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	755,2	703,3	340,6	245,7	144,4	139,0	142,2	131,9	128,8
Kredit	4,0	1,4	3,7	5,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	4,0	1,4	3,7	5,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Ukupno (1+2)	67.112,3	76.076,0	65.152,6	75.296,1	80.365,3	79.719,4	82.457,8	76.137,6	73.734,8

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka • U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunski depoziti	7.596,1	9.030,0	11.535,0	14.185,1	15.124,1	15.681,5	15.946,1	16.529,2	16.700,9
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	605,0	497,5	666,4	429,5	356,6	449,9	539,6	757,5	824,7
Depozitni novac	458,1	366,2	454,9	176,7	189,3	155,4	184,7	173,7	164,6
Štedni depoziti	1,8	2,1	1,2	1,1	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	144,0	128,1	209,3	251,6	166,7	294,0	354,3	583,3	659,5
Kredit	1,0	1,0	1,0	-	-	-	-	-	-
1.2. Depoziti republičkih fondova	6.991,1	8.532,6	10.868,6	13.755,5	14.767,5	15.231,5	15.406,5	15.771,7	15.876,3
Depozitni novac	580,2	254,6	330,1	645,6	389,5	448,1	449,5	526,0	635,7
Štedni depoziti	1,9	14,6	2,4	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	251,7	496,7	413,6	385,8	410,8	649,4	414,8	372,8	523,4
Kredit	6.157,3	7.766,7	10.122,4	12.724,1	13.966,9	14.133,9	14.542,2	14.872,9	14.717,2
2. Devizni depoziti	1.690,9	1.770,4	1.990,8	1.822,5	3.095,2	1.702,8	1.486,4	3.227,5	2.937,5
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	906,2	811,7	759,4	1.122,5	1.088,3	1.024,7	1.219,3	1.481,4	1.471,4
Štedni depoziti	340,6	264,8	527,4	666,8	716,8	459,3	514,2	851,4	828,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	38,7	275,0	49,7	330,0	309,4	532,4	669,0	629,9	642,5
Refinancirani krediti	527,0	271,9	182,3	125,7	62,2	33,0	36,1	0,2	0,2
2.2. Depoziti republičkih fondova	784,7	958,6	1.231,4	699,9	2.006,9	678,0	267,1	1.746,0	1.466,1
Štedni depoziti	139,4	93,4	85,7	107,1	106,6	54,6	102,3	219,9	102,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	25,8	356,2	153,8	519,6	256,4	260,5	92,8	1.159,1	1.070,5
Kredit	619,6	509,0	991,8	73,2	1.643,9	363,0	71,9	367,0	293,6
Ukupno (1+2)	9.287,0	10.800,4	13.525,8	16.007,5	18.219,3	17.384,2	17.432,5	19.756,7	19.638,4

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka • U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti

Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

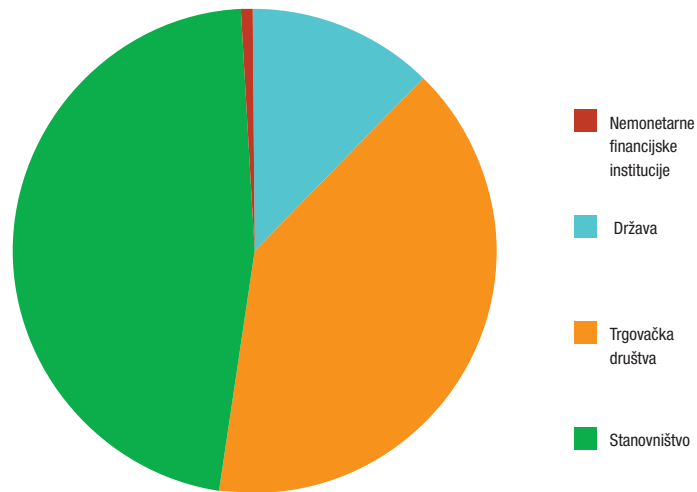
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Ograničeni depoziti	2.036,4	2.447,6	2.252,3	3.038,4	2.548,4	2.395,6	2.720,7	2.529,6	2.711,8
1.1. Kunski depoziti	1.277,1	1.427,0	1.322,8	1.478,8	1.366,0	1.403,2	1.398,5	1.398,2	1.408,6
1.2. Devizni depoziti	759,3	1.020,5	929,5	1.559,6	1.182,5	992,3	1.322,2	1.131,4	1.303,1
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2)	2.036,4	2.447,6	2.252,3	3.038,4	2.548,4	2.395,6	2.720,7	2.529,6	2.711,8

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

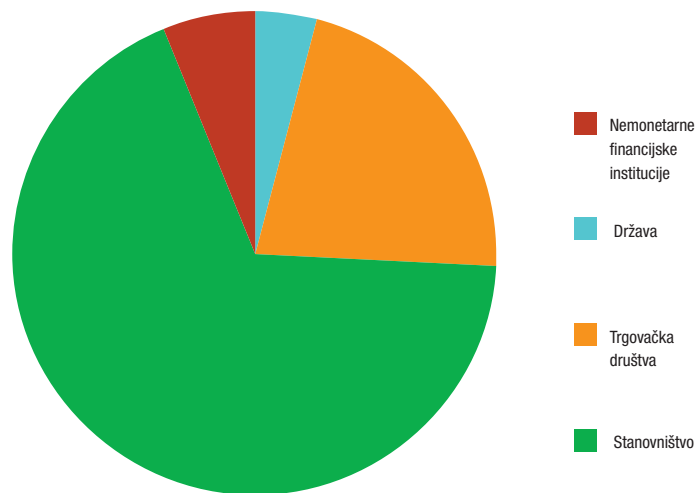
Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Slika D1.

**Distribucija kredita banaka
po institucionalnim sektorima**

listopad 2010.

Slika D2.

**Distribucija depozita kod banaka
po institucionalnim sektorima**

listopad 2010.

Napomena:

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije.
Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Pričuve kod središnje banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	4.274,3	4.674,8	4.036,5	3.395,5	3.137,9	3.096,3	3.079,4	3.162,9	3.204,4
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	575,5	1.296,0	2.220,4	2.857,9	2.979,1	2.951,6	2.927,5	2.963,1	2.970,0
U tome: Potraživanja od stanovništva	575,5	1.296,0	2.220,4	2.857,9	2.979,1	2.951,6	2.927,5	2.963,1	2.970,0
4. Potraživanja od banaka	994,4	181,4	133,6	533,7	294,8	201,8	156,8	163,7	161,6
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2+3+4+5)	5.844,2	6.152,3	6.390,5	6.787,1	6.411,7	6.249,7	6.163,7	6.289,7	6.336,1
PASIVA									
1. Oročeni depoziti	5.514,7	5.803,6	6.037,9	6.297,6	5.711,8	5.485,2	5.346,3	5.454,6	5.492,6
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,3	61,7	40,1	91,5	230,8	265,6	294,7	292,1	298,9
3. Kapitalski računi	258,0	244,7	303,0	390,6	478,1	498,5	500,7	502,8	506,4
4. Ostalo (neto)	61,1	42,2	9,6	7,4	-8,9	0,5	21,9	40,1	38,3
Ukupno (1+2+3+4)	5.844,2	6.152,3	6.390,5	6.787,1	6.411,7	6.249,7	6.163,7	6.289,7	6.336,1

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica • U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama, a do rujna 2003. godine i kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003.

godine, račune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dospelje nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1996.	prosinac	6,50	–	11,00	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	–	9,50	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	–	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	–	13,00	19,00	–	14,00	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	–	12,00	18,00	–	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	–	10,00	–	–	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^c	–	–	8,50 ^c	15,00	15,00
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2007.	prosinac	9,00 ^d	4,06	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2008.	prosinac	9,00	6,00	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
2009.	studenj	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
2010.	siječanj	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	veljača	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	ožujak	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	travanj	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	svibanj	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	lipanj	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	srpanj	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	kolovoz	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	rujan	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	listopad	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00

^a Vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu. ^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^c Od 14. prosinca 2005. ^d Od 31. prosinca 2007.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke • U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plašmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 do rujna 1994. godine odnose se

na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se za razdoblje do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na upisane obvezne blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeca ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospijeca					Kamatne stope na prekonoćne depozite kod HNB-a
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1996.	prosinac	5,50	-	-	8,00	9,50	-	-	-	-	-	-	-
1997.	prosinac	4,50	-	-	8,00	9,00	10,00	-	-	-	-	-	-
1998.	prosinac	5,90	-	-	9,50	10,50	11,00	-	4,60	3,12	3,08	-	-
1999.	prosinac	5,90	-	-	10,50	11,55	12,50	-	4,83	3,56	-	-	-
2000.	prosinac	4,50	-	-	6,65	7,00	7,70	-	5,51	4,83	-	-	-
2001.	prosinac	2,00	-	-	3,36	4,26	4,85	-	2,62	3,06	-	-	-
2002.	prosinac	1,75	-	-	2,08	-	-	2,30	2,68	-	-	-	-
2003.	prosinac	1,25	0,50	-	-	-	-	1,75	1,48	-	-	-	-
2004.	prosinac	1,25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2005.	prosinac	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
2006.	prosinac	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
2007.	prosinac	0,75	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
2008.	prosinac	0,75	0,25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
2009.	studenj	0,75	0,25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	prosinac	0,75	0,25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
2010.	siječanj	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	veljača	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	ožujak	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	travanj	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	svibanj	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	lipanj	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	srpanj	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	kolovoz	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	rujan	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50
	listopad	0,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima.

postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke •

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevnog stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga klirinškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne

kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospijeca od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonoćni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka • U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunsku imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4 = 5 + 6	5	6	7	8	9	10	11
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	prosinac	14,87	41.474,4	29.179,7	12.294,7	461,9	20.425,8	8.807,0	0,52	0,81
2009.	studenj	14,00	40.416,4	33.739,3	6.677,1	136,8	23.617,5	4.857,6	0,52	0,16
	prosinac	14,00	40.423,5	33.693,7	6.729,8	30,9	23.585,6	4.898,0	0,52	–
2010.	siječanj	14,00	40.448,1	33.667,2	6.780,9	–	23.567,0	4.937,3	0,52	–
	veljača	13,32	38.605,2	32.102,4	6.502,8	–	22.471,7	4.747,4	0,52	–
	ožujak	13,00	37.874,7	31.468,5	6.406,3	–	22.027,9	4.681,7	0,52	–
	travanj	13,00	37.779,3	31.362,6	6.416,7	–	21.953,8	4.692,1	0,52	–
	svibanj	13,00	37.765,9	31.349,9	6.416,0	–	21.944,9	4.689,1	0,52	–
	lipanj	13,00	37.970,3	31.515,2	6.455,1	–	22.060,6	4.712,6	0,52	–
	srpanj	13,00	38.106,9	31.647,5	6.459,4	–	22.153,3	4.715,9	0,52	–
	kolovoz	13,00	38.335,3	31.863,5	6.471,9	–	22.304,4	4.724,1	0,52	–
	rujan	13,00	38.527,9	31.992,5	6.535,5	–	22.394,7	4.740,9	0,52	–
	listopad	13,00	38.700,5	32.137,0	6.563,5	–	22.495,9	4.737,4	0,52	–

dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvenu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuvene u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuvene, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuvene, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuvene u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuvene u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijanja do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od

deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvenu do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. do veljače 2009. posebnu obveznu pričuvenu na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu pričuvenu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvenu (od kolovoza 2004. do listopada 2008.).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne pričuvene u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuvene, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuvene koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuvene kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuvene je fiksiran i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	–	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	–	–	4.581,7
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	–	–	4.163,3
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	–	–	–	5.993,7
2007.	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	–	–	4.449,4
2008.	prosinac	1.168,7	28.101,4	1,03	289,1	–	–	6.171,2
2009.	studenj	320,1	24.082,1	0,33	–	–	–	5.101,7
	prosinac	880,0	24.885,6	0,91	–	–	–	4.776,6
2010.	siječanj	784,1	24.541,5	0,82	–	–	–	4.710,5
	veljača	519,6	23.949,6	0,55	–	–	–	5.225,8
	ožujak	555,7	23.023,3	0,59	–	–	–	5.116,9
	travanj	445,3	23.604,0	0,48	–	–	–	5.533,6
	svibanj	387,1	25.201,0	0,42	–	–	–	5.430,2
	lipanj	469,6	25.994,3	0,50	–	–	–	5.737,2
	srpanj	404,0	27.045,2	0,43	–	–	–	6.119,9
	kolovoz	378,8	29.727,3	0,40	–	–	–	5.748,8
	rujan	389,5	31.279,0	0,41	–	–	–	5.840,4
	listopad	374,0	31.209,0	0,39	–	–	–	6.453,4

pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunkskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti, uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. do listopada 2008.). Od studenoga 2009. Hrvatska narodna banka na sredstva izdvojena deviznog dijela obvezne pričuve ne plaća naknadu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka • U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazuju se slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru i u blagajni (do listopada 2008.), a od studenoga 2008. kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru u razdoblju održavanja kuskog dijela obvezne pričuve i minimalno potrebnog prosjeka na računu za namiru prema obračunu kuskog dijela obvezne pričuve.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u

stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope u trgovanju depozitnim novcem među bankama		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule									
		Na prekonočne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjeak	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjeak	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjeak	Trgovačkim društvima	Stanov- ništvu	
							Ukupni prosjeak	Okvirni	Ostali				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,03	1,59	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	prosinac	6,54	6,36	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	prosinac	4,87	4,74	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16	
2005.	prosinac	3,08	3,91	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35	
2006.	prosinac	3,14	2,52	9,07	9,37	6,75	11,84	13,21	4,67	7,53	5,86	9,44	
2007.	prosinac	6,23	7,33	9,32	9,74	7,39	12,34	13,19	4,95	7,50	6,66	8,01	
2008.	prosinac	5,77	6,77	10,71	10,89	8,98	12,33	12,97	4,96	9,05	8,10	10,35	
2009.	studen	1,09	2,18	11,60	11,65	9,85	12,73	13,24	4,09	10,66	9,25	11,28	
	prosinac	1,20	1,50	11,12	11,22	9,29	12,68	13,24	4,89	9,77	8,27	11,33	
2010.	siječanj	0,62	1,08	10,97	10,99	8,31	12,69	13,20	4,11	10,56	7,55	11,38	
	veljača	0,55	0,88	10,86	10,96	8,32	12,70	13,19	4,26	9,32	6,36	11,28	
	ožujak	0,77	1,02	10,20	10,27	7,24	12,60	13,16	4,02	9,37	7,10	11,03	
	travanj	0,77	1,41	10,28	10,31	7,24	12,64	13,16	4,00	9,87	7,19	10,79	
	svibanj	0,85	1,42	10,59	10,74	7,76	12,64	13,17	4,50	9,03	6,41	10,72	
	lipanj	0,94	1,40	10,35	10,52	7,57	12,65	13,15	3,92	8,51	6,03	10,77	
	srpanj	1,45	2,20	10,31	10,50	7,29	12,65	13,19	4,44	8,54	6,31	10,98	
	kolovoz	1,31	1,71	10,36	10,47	7,17	12,73	13,19	3,83	8,89	6,34	11,35	
	rujan	0,79	1,30	10,19	10,29	7,05	12,66	13,17	4,78	8,93	6,59	11,09	
	listopad	0,71	1,16	10,23	10,29	6,78	12,51	13,03	4,25	9,43	6,44	11,26	
Relativna važnost ^a		-	-	76,86	71,83	27,89	43,94	41,36	2,58	5,03	1,91	3,12	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u stupcima 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, među ostalim, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazivale su se kamatne stope na međubankovnom novčanom tržištu, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine do kolovoza 2002. godine iskazivale su se kamatne stope na novčanom tržištu izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonočnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonočnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a.

U Biltenu broj 157 izvršena je revizija podataka iz stupaca 3 i 4 za razdoblje od rujna 2002. nadalje. Od rujna 2002. iskazuju se kamatne stope na prekonočne kredite i na ostale kredite

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite			Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite		
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu					
								Ukupni prosjek				Stambeni	Ostali
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
2005.	prosinac	6,18	6,52	6,34	7,91	6,07	5,18	6,98	4,95	8,10	5,29	5,28	5,30
2006.	prosinac	6,30	6,56	6,29	8,33	6,22	6,21	6,22	4,75	7,57	5,65	6,19	5,34
2007.	prosinac	6,73	6,86	6,86	6,84	6,66	6,51	6,80	5,12	8,24	6,79	6,59	7,10
2008.	prosinac	7,73	8,20	8,18	8,65	7,43	6,92	7,89	6,08	9,02	7,08	7,17	6,83
2009.	studen	8,34	8,22	8,16	9,06	8,44	7,08	9,24	6,50	10,07	8,55	7,48	8,90
	prosinac	8,28	8,48	8,41	10,23	8,11	7,31	9,02	6,45	9,96	6,98	7,35	6,49
2010.	siječanj	8,36	8,25	8,19	9,71	8,46	7,68	8,96	6,41	10,03	6,72	7,37	6,40
	veljača	8,24	8,26	8,15	9,75	8,23	7,49	8,96	6,39	9,89	6,94	7,33	6,55
	ožujak	8,45	8,72	8,68	9,32	8,28	7,67	8,82	6,41	9,77	6,95	7,42	6,50
	travanj	8,17	8,29	8,09	10,02	8,09	7,07	8,87	6,37	9,85	6,23	6,87	5,68
	svibanj	7,91	7,85	7,77	8,93	7,95	7,05	8,73	6,43	9,84	6,81	7,15	6,43
	lipanj	7,93	8,45	8,53	7,77	7,65	6,82	8,65	6,46	9,66	5,77	6,97	5,62
	srpanj	8,01	8,13	7,94	9,65	7,97	7,28	8,53	6,38	9,42	6,70	6,81	6,57
	kolovoz	7,94	8,08	8,14	7,67	7,87	7,03	8,45	6,30	9,28	7,22	7,63	6,80
	rujan	8,14	8,60	8,56	9,23	7,94	7,02	8,45	6,33	9,05	6,86	7,93	6,12
	listopad	8,05	8,05	7,90	9,82	8,04	7,14	8,45	6,15	9,09	6,78	6,69	6,90
	Relativna važnost ^a	19,67	6,65	6,12	0,53	13,02	4,02	9,00	1,98	7,03	3,47	2,06	1,41

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih izravnim trgovanjem depozitnim novcem među bankama

U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunati na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno nje-maćkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, ne-profitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecem na zahtjev.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49
2006.	prosinac	1,91	0,56	2,98	2,94	4,10	2,69	4,32	4,98	3,11
2007.	prosinac	2,67	0,49	5,42	5,34	4,47	5,48	6,28	5,45	6,45
2008.	prosinac	2,92	0,43	5,65	5,60	5,34	5,64	6,58	5,88	6,85
2009.	studenj	2,36	0,43	2,69	2,72	5,04	2,34	2,53	6,28	2,10
	prosinac	2,22	0,43	2,52	2,49	4,89	2,04	2,76	6,12	2,07
2010.	siječanj	2,17	0,43	2,70	2,70	4,95	1,95	2,64	6,23	1,99
	veljača	1,91	0,40	2,64	2,95	4,65	1,74	1,79	5,63	1,27
	ožujak	1,80	0,40	2,07	2,10	4,44	1,18	1,95	5,42	1,37
	travanj	1,76	0,36	2,15	2,25	4,35	1,44	1,81	5,52	1,34
	svibanj	1,78	0,36	2,19	2,25	4,22	1,37	2,00	5,38	1,53
	lipanj	1,72	0,35	1,94	1,91	4,12	1,22	2,07	5,34	1,59
	srpanj	1,73	0,36	2,04	1,93	4,06	1,31	2,44	5,19	2,05
	kolovoz	1,68	0,36	1,79	1,71	3,93	1,32	2,20	5,10	1,91
	rujan	1,64	0,37	1,76	1,72	3,92	1,23	1,92	4,90	1,60
	listopad	1,64	0,40	1,95	1,94	3,85	1,30	1,96	4,81	1,54
Relativna važnost ^a		47,01	31,75	12,77	10,06	2,55	7,51	2,71	0,34	2,37

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima prikazane u stupcima 12, 13 i 14 odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne

klauzule primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
						Stanovništva		Trgovačkih društava		
						EUR	USD	EUR	USD	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
2005.	prosinac	3,99	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76
2006.	prosinac	3,67	3,30	4,07	2,94	0,25	0,23	0,17	0,32	0,44
2007.	prosinac	3,98	3,76	4,35	3,44	0,25	0,22	0,15	0,36	0,43
2008.	prosinac	4,09	4,05	4,42	3,97	0,21	0,20	0,15	0,26	0,13
2009.	studenj	3,39	3,16	4,08	3,99	0,18	0,21	0,15	0,11	0,08
	prosinac	3,01	3,12	3,31	3,98	0,18	0,22	0,16	0,10	0,07
2010.	siječanj	3,50	3,07	3,33	3,88	0,19	0,22	0,16	0,11	0,07
	veljača	3,40	2,78	4,39	3,71	0,18	0,22	0,16	0,10	0,07
	ožujak	3,52	2,73	2,63	3,57	0,18	0,21	0,16	0,09	0,07
	travanj	3,63	2,99	5,46	3,51	0,17	0,20	0,16	0,09	0,09
	svibanj	3,21	2,78	2,54	3,37	0,17	0,20	0,16	0,09	0,07
	lipanj	3,32	2,79	3,82	3,26	0,18	0,22	0,16	0,10	0,08
	srpanj	3,57	3,02	4,06	3,26	0,19	0,21	0,16	0,11	0,08
	kolovoz	2,68	2,84	3,85	3,20	0,20	0,21	0,17	0,23	0,06
	rujan	3,38	2,57	3,89	3,13	0,20	0,19	0,17	0,27	0,06
	listopad	2,66 ^b	2,47	3,19	3,13	0,23	0,24	0,17	0,25	0,07
Relativna važnost ^a		0,57	0,55	0,01	52,42	20,78	13,98	1,65	4,75	0,40

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici). ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 46,76 posto odnosi se na trgovačka društva.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi

redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom stanovništva i trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnosile su se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										Ukupni prosjek
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Na dugoročne depozite					
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Stanovništva		Trgovačkih društava		
		EUR		USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64
2004.	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65
2005.	prosinac	3,07	2,94	2,99	1,76	2,63	4,34	3,69	4,25	0,48	4,39	-
2006.	prosinac	3,82	3,76	3,16	2,05	4,24	5,84	4,25	4,47	2,26	4,79	4,61
2007.	prosinac	4,32	4,25	3,47	2,60	5,10	5,33	4,80	4,83	3,84	5,13	2,19
2008.	prosinac	4,15	3,95	4,33	2,69	4,13	1,84	5,51	5,57	3,58	5,52	2,38
2009.	studenj	3,58	3,40	4,25	2,70	2,73	2,15	5,28	5,37	3,86	5,19	1,50
	prosinac	3,58	3,40	4,33	2,73	2,64	1,77	5,13	5,43	3,86	2,85	0,13
2010.	siječanj	3,65	3,47	4,22	2,68	2,78	1,47	5,30	5,39	3,78	4,75	0,79
	veljača	3,31	3,10	4,04	2,75	2,36	1,28	5,14	5,25	3,73	3,90	2,76
	ožujak	3,17	2,91	3,78	2,72	2,42	0,97	5,12	5,20	3,71	4,47	2,00
	travanj	3,17	2,92	3,73	2,75	2,26	1,55	5,01	5,07	3,93	3,48	1,10
	svibanj	3,03	2,84	3,63	2,73	2,07	1,45	4,62	4,73	3,82	2,18	3,00
	lipanj	3,00	2,83	3,48	2,75	2,33	1,57	4,61	4,68	3,65	3,30	-
	srpanj	2,98	2,75	3,50	2,64	2,11	1,32	4,65	4,74	3,78	2,71	1,22
	kolovoz	2,94	2,68	3,48	2,62	1,96	1,35	4,59	4,69	3,74	1,11	-
	rujan	2,82	2,62	3,47	2,64	1,94	1,08	4,40	4,46	3,61	2,70	2,45
	listopad	2,33	2,14	3,36	2,55	1,47	1,13	4,16	4,23	3,62	3,68	3,42
Relativna važnost ^a		31,65	28,67	10,34	0,63	15,09	2,61	2,98	2,59	0,13	0,26	0,00

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

klauzulom (stupac 3) od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite prikazana u stupcu 6 odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene devizne depozite, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac

7) jesu stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) jesu iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja
u milijunima eura, tekući tečaj

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
						III.	VI.	IX.	X.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	8.443,5	14.442,7	26.365,0	33.058,3	19.939,9	1.571,5	1.369,4	2.088,6	1.952,4
2. Fizičke osobe	4.931,8	6.262,7	6.151,3	4.755,3	4.920,3	382,7	436,4	441,6	393,6
2.1. Domaće fizičke osobe	4.662,6	5.909,4	3.184,0	4.252,9	4.389,6	346,6	364,2	374,0	345,2
2.2. Strane fizičke osobe	269,2	353,2	326,3	502,4	530,7	36,1	72,2	67,6	48,4
3. Domaće banke	9.069,9	14.380,1	20.141,3	20.017,6	10.964,5	807,0	962,9	846,2	1.056,5
4. Strane banke	2.602,3	5.056,8	5.194,1	7.342,5	5.681,9	389,2	565,8	444,2	464,1
5. Hrvatska narodna banka	–	125,5	–	420,6	1.899,4	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.106,0	40.439,5	57.851,7	65.594,2	43.405,9	3.150,4	3.334,5	3.820,6	3.866,6
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	13.022,3	17.515,0	28.564,1	35.448,8	21.707,2	1.528,0	1.519,4	2.239,1	1.930,0
2. Fizičke osobe	2.722,5	4.109,1	3.712,5	4.366,4	3.205,5	160,1	108,6	136,3	119,5
2.1. Domaće fizičke osobe	2.693,9	4.056,4	2.071,3	4.335,2	3.186,0	159,3	107,3	134,7	118,5
2.2. Strane fizičke osobe	28,6	52,6	40,0	31,2	19,5	0,8	1,3	1,6	1,0
3. Domaće banke	9.069,9	14.380,1	20.141,3	20.017,6	10.964,5	807,0	962,9	846,2	1.056,5
4. Strane banke	1.407,1	3.526,1	4.072,6	6.615,7	5.281,5	346,9	410,3	424,7	410,5
5. Hrvatska narodna banka	670,8	1.329,5	839,0	409,1	2.224,2	–	125,6	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	26.892,7	40.859,7	57.329,5	66.857,5	43.382,7	2.842,1	3.126,7	3.646,2	3.516,5
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)									
1. Pravne osobe	–4.578,8	–3.072,3	–2.199,1	–2.390,5	–1.767,3	43,5	–149,9	–150,5	22,4
2. Fizičke osobe	2.209,3	2.153,6	2.438,9	388,9	1.714,8	222,6	327,8	305,3	274,1
2.1. Domaće fizičke osobe	1.968,7	1.853,0	1.112,7	–82,2	1.203,6	187,3	256,9	239,3	226,7
2.2. Strane fizičke osobe	240,6	300,6	286,3	471,1	511,2	35,3	70,9	66,0	47,4
3. Strane banke	1.195,2	1.530,7	1.121,4	726,8	400,4	42,3	155,6	19,6	53,6
4. Hrvatska narodna banka	–670,8	–1.204,0	–839,0	11,5	–324,8	–	–125,6	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	–1.845,2	–592,1	522,2	–1.263,3	23,2	308,4	207,9	174,4	350,1
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke									
Kupnja stranih sredstava plaćanja	–	3,1	5,1	265,4	664,6	2,4	1,7	5,7	2,7
Prodaja stranih sredstava plaćanja	167,6	441,3	176,7	83,7	98,3	108,0	19,6	–	–

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja • Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika

(pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica^{a,b}
u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-1.975,6	-2.726,2	-3.236,1	-4.337,8	-2.477,0	-1.393,3	-182,1	1.848,8
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-3.159,5	-3.833,6	-4.279,1	-5.408,3	-3.513,3	-1.646,0	-469,3	1.572,8
1.1. Prihodi	15.990,2	17.882,6	19.600,2	21.256,5	16.938,8	3.014,2	4.646,5	6.983,8
1.2. Rashodi	-19.149,7	-21.716,2	-23.879,3	-26.664,8	-20.452,1	-4.660,3	-5.115,8	-5.411,0
2. Roba i usluge (3+4)	-2.200,2	-2.641,6	-3.166,6	-3.835,9	-1.711,3	-1.159,7	-82,1	2.104,1
2.1. Prihodi	15.272,9	16.990,4	18.307,2	19.904,6	16.157,1	2.821,2	4.385,8	6.761,2
2.2. Rashodi	-17.473,2	-19.632,0	-21.473,8	-23.740,5	-17.868,4	-3.980,9	-4.468,0	-4.657,0
3. Roba	-7.518,0	-8.344,2	-9.434,0	-10.793,8	-7.386,9	-1.283,3	-1.496,4	-1.717,1
3.1. Prihodi	7.220,3	8.463,6	9.192,5	9.814,0	7.703,2	2.033,3	2.325,8	2.230,9
3.2. Rashodi	-14.738,3	-16.807,8	-18.626,5	-20.607,8	-15.090,1	-3.316,6	-3.822,2	-3.948,1
4. Usluge	5.317,7	5.702,7	6.267,4	6.957,9	5.675,6	123,6	1.414,2	3.821,3
4.1. Prihodi	8.052,6	8.526,8	9.114,7	10.090,6	8.453,9	787,9	2.060,0	4.530,2
4.2. Rashodi	-2.734,9	-2.824,2	-2.847,3	-3.132,7	-2.778,3	-664,3	-645,8	-708,9
5. Dohodak	-959,2	-1.192,1	-1.112,5	-1.572,4	-1.802,0	-486,4	-387,1	-531,3
5.1. Prihodi	717,3	892,2	1.293,0	1.351,9	781,7	193,0	260,6	222,7
5.2. Rashodi	-1.676,5	-2.084,3	-2.405,5	-2.924,3	-2.583,8	-679,4	-647,8	-754,0
6. Tekući transferi	1.183,8	1.107,4	1.043,0	1.070,5	1.036,3	252,7	287,2	276,0
6.1. Prihodi	1.628,4	1.639,5	1.576,1	1.684,4	1.607,8	394,6	450,3	409,8
6.2. Rashodi	-444,6	-532,1	-533,1	-613,9	-571,5	-141,9	-163,1	-133,7
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	3.008,7	3.699,1	4.140,5	5.943,1	3.304,8	910,4	-45,6	-845,7
B1. Kapitalne transakcije	53,8	-134,9	28,5	14,9	42,7	12,6	13,3	13,1
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	3.776,8	5.246,2	4.833,7	5.597,8	4.158,5	380,3	62,7	161,5
1. Izravna ulaganja	1.276,1	2.561,5	3.467,8	3.236,2	1.209,9	533,2	-49,3	388,6
1.1. U inozemstvo	-191,8	-206,8	-211,2	-972,8	-918,7	-66,9	-165,3	-64,8
1.2. U Hrvatsku	1.467,9	2.768,3	3.679,0	4.209,0	2.128,6	600,1	116,0	453,4
2. Portfeljna ulaganja	-1.187,9	-529,6	6,2	-630,3	186,2	-646,0	-4,6	999,9
2.1. Sredstva	-581,3	-459,8	-404,7	-279,0	-793,4	-101,4	43,2	-71,5
2.2. Obveze	-606,6	-69,8	410,9	-351,3	979,6	-544,6	-47,8	1.071,4
3. Financijski derivati	-88,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-61,1	-72,4	-32,2
4. Ostala ulaganja	3.777,0	3.214,3	1.359,7	2.991,9	2.762,4	554,2	188,9	-1.194,8
4.1. Sredstva	982,2	-692,3	-1.653,3	-1.620,9	759,9	679,0	-42,3	-481,7
4.2. Obveze	2.794,7	3.906,6	3.012,9	4.612,8	2.002,6	-124,8	231,2	-713,0
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-821,8	-1.412,2	-721,6	330,4	-896,4	517,5	-121,5	-1.020,4
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.033,1	-972,9	-904,4	-1.605,3	-827,8	482,9	227,7	-1.003,1

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci
Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca • Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi

Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U svatru slučaj koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama, pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge
u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^b
Roba	-7.518,0	-8.344,2	-9.434,0	-10.793,8	-7.386,9	-1.283,3	-1.496,4	-1.717,1
1. Prihodi	7.220,3	8.463,6	9.192,5	9.814,0	7.703,2	2.033,3	2.325,8	2.230,9
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	7.069,4	8.251,6	9.001,6	9.585,1	7.529,4	2.000,2	2.280,1	2.158,3
1.2. Prilagodbe za obuhvat	150,9	212,0	191,0	228,9	173,8	33,1	45,7	72,6
2. Rashodi	-14.738,3	-16.807,8	-18.626,5	-20.607,8	-15.090,1	-3.316,6	-3.822,2	-3.948,1
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-14.949,5	-17.104,7	-18.826,6	-20.817,1	-15.220,1	-3.338,0	-3.849,6	-3.955,8
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-346,4	-341,1	-370,4	-421,4	-331,1	-79,8	-89,2	-112,2
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	557,6	638,0	570,4	630,8	461,2	101,1	116,6	119,9
Usluge	5.317,7	5.702,7	6.267,4	6.957,9	5.675,6	123,6	1.414,2	3.821,3
1. Prijevoz	376,1	474,2	542,1	508,5	255,0	37,1	87,5	125,7
1.1. Prihodi	880,3	1.037,5	1.165,4	1.209,4	752,0	145,8	219,3	261,9
1.2. Rashodi	-504,2	-563,2	-623,3	-700,9	-497,1	-108,7	-131,8	-136,2
2. Putovanja – turizam	5.394,9	5.708,7	6.035,2	6.694,0	5.655,8	188,1	1.317,3	3.678,0
2.1. Prihodi	5.998,9	6.293,3	6.752,6	7.459,4	6.379,7	324,7	1.476,3	3.851,9
2.1.1. Poslovni razlozi	504,0	388,4	389,2	386,4	255,7	39,0	80,9	72,8
2.1.2. Osobni razlozi	5.494,9	5.904,9	6.363,4	7.073,1	6.124,0	285,7	1.395,4	3.779,0
2.2. Rashodi	-604,1	-584,6	-717,3	-765,5	-724,0	-136,6	-159,0	-173,9
2.2.1. Poslovni razlozi	-267,4	-229,5	-266,9	-261,3	-240,8	-39,1	-55,4	-40,0
2.2.2. Osobni razlozi	-336,7	-355,1	-450,4	-504,2	-483,1	-97,6	-103,6	-133,9
3. Ostale usluge	-453,3	-480,3	-310,0	-244,6	-235,1	-101,5	9,4	17,6
3.1. Prihodi	1.173,4	1.196,0	1.196,8	1.421,8	1.322,2	317,4	364,4	416,4
3.2. Rashodi	-1.626,6	-1.676,3	-1.506,7	-1.666,4	-1.557,3	-419,0	-355,0	-398,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovo je provela istovrsnu anketu krajem 2006. godine (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te iznosi 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obračuna za prvo tromjesečje 2007. godine. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika

u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999.

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr.	2.tr. ^a	3.tr. ^b
Dohodak	-959,2	-1.192,1	-1.112,5	-1.572,4	-1.802,0	-486,4	-387,1	-531,3
1. Naknade zaposlenima	259,7	373,2	494,2	564,1	586,5	142,7	155,1	158,4
1.1. Prihodi	289,2	404,3	527,8	599,7	624,2	151,0	164,4	167,8
1.2. Rashodi	-29,5	-31,1	-33,6	-35,5	-37,6	-8,3	-9,3	-9,4
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-739,0	-1.011,1	-921,6	-1.139,4	-1.150,8	-362,0	-265,2	-407,9
2.1. Prihodi	112,7	80,2	174,5	194,6	-58,6	6,2	65,1	21,2
Od čega: Zadržana dobit	63,8	63,5	123,3	118,6	-97,4	-0,4	26,4	8,3
2.2. Rashodi	-851,8	-1.091,3	-1.096,1	-1.334,0	-1.092,3	-368,1	-330,3	-429,1
Od čega: Zadržana dobit	-570,5	-721,0	-483,3	-508,5	-321,0	-170,7	-10,4	-364,2
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-217,6	-175,9	-162,9	-145,8	-160,5	-67,9	-70,1	-76,7
3.1. Prihodi	46,2	57,4	74,5	74,6	64,9	7,7	7,8	7,4
3.2. Rashodi	-263,8	-233,3	-237,4	-220,4	-225,4	-75,7	-77,9	-84,1
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-262,3	-378,2	-522,2	-851,3	-1.077,2	-199,2	-207,0	-205,1
4.1. Prihodi	269,1	350,3	516,2	483,0	151,3	28,1	23,3	26,3
4.2. Rashodi	-531,4	-728,6	-1.038,4	-1.334,3	-1.228,5	-227,3	-230,3	-231,5
Tekući transferi	1.183,8	1.107,4	1.043,0	1.070,5	1.036,3	252,7	287,2	276,0
1. Država	9,7	-8,6	-16,7	-20,0	-30,0	-19,5	-9,8	-9,3
1.1. Prihodi	219,6	255,7	260,2	342,6	309,0	63,0	93,1	71,3
1.2. Rashodi	-209,9	-264,4	-276,8	-362,7	-339,0	-82,5	-102,9	-80,6
2. Ostali sektori	1.174,1	1.116,0	1.059,6	1.090,5	1.066,3	272,3	297,0	285,3
2.1. Prihodi	1.408,8	1.383,8	1.316,0	1.341,7	1.298,8	331,6	357,1	338,5
2.2. Rashodi	-234,6	-267,7	-256,3	-251,2	-232,5	-59,4	-60,1	-53,1

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku o broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Od prvog tromjesečja 2009. godine statističko praćenje zadržane dobiti usklađeno je s međunarodnim standardima, a svodi se na evidentiranje zadržane dobiti na tromjesečnoj osnovi, u razdoblju u kojem je dobit ostvarena. Prije toga zadržana dobit bila je evidentirana u mjesecu u kojem je donesena odluka o raspodjeli dobiti za prethodnu poslovnu godinu te se tako temeljila na dobiti ostvarenoj prethodne godine. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamata za kreditne odnose između

vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospjeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine.

Tekući transferi prikazuju se odvojeno za sektor država i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor država obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništvo. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja^{a,b}

u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
Izravna ulaganja	1.276,1	2.561,5	3.467,8	3.236,2	1.209,9	533,2	-49,3	388,6
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-191,8	-206,8	-211,2	-972,8	-918,7	-66,9	-165,3	-64,8
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-121,0	-210,5	-265,3	-1.078,5	-912,5	-58,8	-139,6	-79,8
1.1.1. Sredstva	-122,2	-210,5	-268,4	-1.078,5	-1.009,9	-59,3	-139,6	-79,8
1.1.2. Obveze	1,3	0,0	3,1	0,0	97,4	0,4	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	-70,9	3,7	54,1	105,7	-6,2	-8,1	-25,8	15,0
1.2.1. Sredstva	-59,8	-13,9	20,3	106,8	-42,5	-27,0	-28,0	9,4
1.2.2. Obveze	-11,1	17,6	33,9	-1,1	36,3	19,0	2,2	5,7
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.467,9	2.768,3	3.679,0	4.209,0	2.128,6	600,1	116,0	453,4
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.363,5	2.468,6	2.671,6	2.696,1	1.078,5	462,0	529,4	502,1
2.1.1. Sredstva	0,0	-0,1	0,0	-6,9	-96,6	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	1.363,5	2.468,7	2.671,6	2.702,9	1.175,1	462,0	529,4	502,1
2.2. Ostala ulaganja	104,4	299,7	1.007,4	1.512,9	1.050,1	138,2	-413,4	-48,7
2.2.1. Sredstva	0,0	12,4	20,3	-26,4	-32,1	-16,4	-37,2	10,6
2.2.2. Obveze	104,4	287,3	987,2	1.539,3	1.082,2	154,5	-376,1	-59,3
Portfeljna ulaganja	-1.187,9	-529,6	6,2	-630,3	186,2	-646,0	-4,6	999,9
1. Sredstva	-581,3	-459,8	-404,7	-279,0	-793,4	-101,4	43,2	-71,5
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-193,0	-320,5	-844,2	147,8	-107,0	-247,8	-137,0	5,1
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-193,0	-323,1	-844,2	147,8	-107,0	-247,8	-137,0	5,1
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-388,2	-139,3	439,4	-426,8	-686,4	146,4	180,2	-76,5
1.2.1. Obveznice	-407,8	118,2	329,7	-326,0	-345,0	237,2	7,5	111,7
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-371,4	161,9	267,8	-226,5	-52,5	228,2	-80,8	110,1
1.2.1.3. Ostali sektori	-36,3	-43,7	61,9	-99,5	-292,5	9,0	88,2	1,6
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	19,5	-257,4	109,7	-100,8	-341,4	-90,8	172,7	-188,3
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	19,5	-257,4	109,7	-100,9	-341,4	-91,2	170,8	-189,9
1.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,4	1,9	1,6
2. Obveze	-606,6	-69,8	410,9	-351,3	979,6	-544,6	-47,8	1.071,4
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	89,2	325,7	315,9	-87,1	15,2	-7,2	-7,3	51,8
2.1.1. Banke	-12,8	28,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	102,0	297,7	315,9	-87,1	15,2	-7,2	-7,3	51,8
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-695,8	-395,6	95,1	-264,2	964,4	-537,4	-40,5	1.019,6
2.2.1. Obveznice	-695,8	-395,6	95,1	-264,3	964,4	-537,4	-40,5	1.019,6
2.2.1.1. Država	-705,9	-463,7	-276,4	-208,0	998,8	-528,4	-26,0	1.016,7
2.2.1.2. Banke	3,2	1,2	1,0	-1,6	-446,5	0,0	0,0	0,0
2.2.1.3. Ostali sektori	6,9	66,9	370,5	-54,7	412,1	-9,0	-14,5	2,9
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovu dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun uključuju se i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što

su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja^a
u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	3.777,0	3.214,3	1.359,7	2.991,9	2.762,4	554,2	188,9	-1.194,8
1. Sredstva	982,2	-692,3	-1.653,3	-1.620,9	759,9	679,0	-42,3	-481,7
1.1. Trgovinski krediti	-134,8	-33,3	-99,4	-126,5	150,4	46,3	17,0	-14,1
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	-134,8	-33,3	-99,4	-126,5	150,4	46,3	17,0	-14,1
1.1.2.1. Dugoročni krediti	10,4	-4,9	-63,5	26,7	58,0	7,6	7,3	8,1
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	-145,3	-28,4	-35,9	-153,2	92,4	38,7	9,7	-22,2
1.2. Krediti	-116,8	-153,1	-4,5	-107,5	41,5	-7,4	-17,9	-17,6
1.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	-28,5	-80,4	-32,6	-66,7	20,5	0,8	-9,5	-11,6
1.2.2.1. Dugoročni krediti	-20,5	-58,9	-25,4	-26,8	-28,7	5,0	-8,4	-4,0
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-8,0	-21,5	-7,3	-39,9	49,2	-4,2	-1,1	-7,6
1.2.3. Ostali sektori	-88,3	-72,7	28,1	-40,8	21,0	-8,3	-8,4	-6,0
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-89,2	-73,0	28,1	-37,6	20,9	-6,5	2,5	9,3
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	1,0	0,3	0,0	-3,2	0,1	-1,8	-10,9	-15,3
1.3. Gotovina i depoziti	1.233,8	-505,9	-1.549,4	-1.386,8	567,9	640,2	-41,4	-450,0
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Banke	1.313,7	-462,1	-1.317,1	-136,4	426,5	521,1	-127,4	-431,4
1.3.3. Ostali sektori	-79,8	-43,8	-232,3	-1.250,5	141,4	119,0	86,0	-18,6
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	2.794,7	3.906,6	3.012,9	4.612,8	2.002,6	-124,8	231,2	-713,0
2.1. Trgovinski krediti	15,1	18,5	313,5	32,0	-143,7	-214,7	162,1	141,3
2.1.1. Država	0,4	-0,7	-0,6	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.1. Dugoročni krediti	0,4	-0,7	-0,6	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	14,7	19,2	314,2	32,5	-143,7	-214,7	162,1	141,3
2.1.2.1. Dugoročni krediti	27,4	-3,7	165,0	34,9	-58,0	0,3	-19,2	47,8
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	-12,7	22,9	149,2	-2,4	-85,7	-215,0	181,3	93,6
2.2. Krediti	2.405,7	3.059,2	2.890,3	3.703,9	969,3	411,5	-153,5	-434,8
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	97,2	165,0	161,0	96,7	-7,4	198,0	-35,4	-11,6
2.2.2.1. Dugoročni krediti	97,2	165,0	161,0	65,0	24,3	198,0	-35,4	-11,6
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	342,0	477,8	523,5	330,1	306,0	232,7	37,3	33,0
2.2.2.1.2. Otplate	-244,8	-312,8	-362,5	-265,2	-281,7	-34,8	-72,7	-44,6
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	31,7	-31,7	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	826,0	541,2	-1.065,0	115,2	-166,5	219,0	30,9	-654,3
2.2.3.1. Dugoročni krediti	281,1	419,5	-630,8	-276,1	158,1	-58,6	102,8	-341,3
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.236,1	2.833,6	1.216,2	609,4	1.219,2	73,7	267,3	119,1
2.2.3.1.2. Otplate	-955,0	-2.414,1	-1.847,0	-885,4	-1.061,1	-132,3	-164,5	-460,4
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	544,9	121,7	-434,2	391,3	-324,6	277,6	-71,9	-313,1
2.2.4. Ostali sektori	1.482,6	2.353,0	3.794,4	3.492,0	1.143,2	-5,5	-149,1	231,1
2.2.4.1. Dugoročni krediti	1.428,1	2.264,1	3.184,9	3.175,7	866,9	-27,7	-163,6	182,8
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	2.934,5	4.266,4	5.960,8	6.700,9	4.804,5	947,8	1.076,3	1.068,0
2.2.4.1.2. Otplate	-1.506,4	-2.002,3	-2.775,9	-3.525,2	-3.937,5	-975,5	-1.239,9	-885,2

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr.	2.tr. ^b	3.tr. ^c
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	54,5	88,9	609,5	316,2	276,2	22,3	14,6	48,3
2.3. Gotovina i depoziti	371,1	826,2	-193,6	875,7	1.175,0	-321,9	222,4	-419,8
2.3.1. Država	0,1	0,1	-0,1	-0,1	-1,2	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Banke	371,1	826,0	-193,6	867,1	1.197,2	-321,9	222,4	-419,8
2.3.3. Ostali sektori	-0,1	0,1	0,1	8,7	-21,1	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obveze	2,8	2,7	2,7	1,3	2,0	0,3	0,3	0,3

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kad su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provedenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine Direkcija za statistiku HNB-a pokrenula je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidenata. Obveznici izvješćivanja su javni bilježnici koji u okviru svojega redovnog posla saznaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih rezidenata u inozemstvu prikupljaju se u okviru sustava platnog prometa s inozemstvom. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove. Počevši od 2009. godine, za nadopunu ovih pozicija upotrebljava se i statistika o trgovini vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima koju dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima. Tim podacima nadopunjuju se portfeljna ulaganja u onim dijelovima koji nisu potpuno pokriveni postojećim istraživanjima. Podaci za godine od 2006. do 2009. također su revidirani.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna

plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za nje ga obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospijecom dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore država i banke je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci za četvrto tromjesečje 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose i na učinak promjene valuta država članica EMU u euro. Podaci za četvrto tromjesečje 2008. upotpunjeni su procjenom povlačenja valute i depozita iz financijskog sustava prouzročenih strahom od učinka svjetske financijske krize.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u američke dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica^a

u milijunima kuna

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-14.828,7	-20.131,5	-23.874,5	-31.687,6	-18.292,2	-10.153,3	-1.390,4	13.215,9
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-23.586,8	-28.240,5	-31.525,4	-39.163,3	-25.897,0	-11.993,8	-3.410,0	11.394,1
1.1. Prihodi	117.994,9	130.752,9	143.640,4	153.418,7	124.241,6	21.947,6	33.668,5	50.594,0
1.2. Rashodi	-141.581,7	-158.993,5	-175.165,8	-192.582,0	-150.138,7	-33.941,4	-37.078,5	-39.200,0
2. Roba i usluge (3+4)	-16.508,1	-19.535,2	-23.342,4	-27.771,7	-12.651,8	-8.445,3	-596,5	15.232,3
2.1. Prihodi	112.693,7	124.216,9	134.156,6	143.655,7	118.500,3	20.545,3	31.781,0	48.976,0
2.2. Rashodi	-129.201,8	-143.752,1	-157.499,0	-171.427,5	-131.152,1	-28.990,6	-32.377,5	-33.743,6
3. Roba	-55.568,1	-61.083,9	-69.218,6	-77.984,3	-54.248,2	-9.351,9	-10.848,3	-12.443,3
3.1. Prihodi	53.397,7	61.988,6	67.424,8	70.856,8	56.546,0	14.806,8	16.856,4	16.171,4
3.2. Rashodi	-108.965,8	-123.072,5	-136.643,4	-148.841,1	-110.794,2	-24.158,7	-27.704,7	-28.614,7
4. Usluge	39.060,0	41.548,7	45.876,2	50.212,6	41.596,4	906,6	10.251,8	27.675,6
4.1. Prihodi	59.296,0	62.228,3	66.731,8	72.798,9	61.954,3	5.738,5	14.924,6	32.804,6
4.2. Rashodi	-20.236,0	-20.679,6	-20.855,6	-22.586,3	-20.357,9	-4.831,9	-4.672,8	-5.128,9
5. Dohodak	-7.078,7	-8.705,3	-8.183,0	-11.391,6	-13.245,2	-3.548,5	-2.813,5	-3.838,3
5.1. Prihodi	5.301,2	6.536,0	9.483,7	9.762,9	5.741,4	1.402,3	1.887,5	1.618,1
5.2. Rashodi	-12.379,9	-15.241,4	-17.666,8	-21.154,5	-18.986,6	-4.950,8	-4.701,0	-5.456,3
6. Tekući transferi	8.758,1	8.109,0	7.650,9	7.475,7	7.604,9	1.840,5	2.019,5	1.821,8
6.1. Prihodi	12.047,2	12.005,6	11.562,1	12.159,5	11.797,8	2.874,0	3.170,4	2.750,4
6.2. Rashodi	-3.289,1	-3.896,5	-3.911,1	-4.683,7	-4.192,9	-1.033,4	-1.150,9	-928,5
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	22.046,3	27.135,5	30.264,9	42.591,1	24.392,8	6.910,2	-59,3	-5.674,8
B1. Kapitalne transakcije	396,8	-981,8	209,1	108,2	314,2	92,0	96,0	93,6
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	27.725,0	38.430,7	35.370,8	40.174,7	30.589,8	3.042,3	723,8	1.580,3
1. Izravna ulaganja	9.093,0	18.762,5	25.485,8	22.967,0	8.912,4	3.889,2	-360,1	2.818,3
1.1. U inozemstvo	-1.415,4	-1.515,1	-1.552,6	-7.000,3	-6.729,4	-486,4	-1.198,0	-471,4
1.2. U Hrvatsku	10.508,5	20.277,5	27.038,4	29.967,4	15.641,8	4.375,6	837,9	3.289,7
2. Portfeljna ulaganja	-8.785,7	-3.916,8	37,3	-4.456,0	1.288,2	-4.706,1	-27,5	7.209,0
2.1. Sredstva	-4.267,9	-3.391,6	-2.984,9	-1.952,8	-5.768,2	-728,8	318,9	-520,3
2.2. Obveze	-4.517,8	-525,3	3.022,2	-2.503,2	7.056,4	-3.977,3	-346,4	7.729,3
3. Financijski derivati	-659,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-445,5	-524,5	-233,5
4. Ostala ulaganja	28.077,0	23.585,1	9.847,7	21.663,7	20.389,2	4.304,6	1.635,9	-8.213,5
4.1. Sredstva	7.421,4	-5.121,6	-12.078,3	-11.587,5	5.681,4	4.949,7	-302,2	-3.499,0
4.2. Obveze	20.655,6	28.706,7	21.926,0	33.251,1	14.707,8	-645,1	1.938,1	-4.714,5
B3. Međunarodne pričuve	-6.075,4	-10.313,4	-5.315,0	2.308,3	-6.511,2	3.775,9	-879,1	-7.348,6
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-7.217,6	-7.004,0	-6.390,4	-10.903,6	-6.100,6	3.243,1	1.449,7	-7.541,1

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a
na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i de- poziti	Obveznice i zadužnice	
1996.	prosinac	1.867,7	101,3	0,0	–	1.766,3	1.627,6	138,7	1.549,2
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	–	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0
2007.	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9
2008.	prosinac	9.120,9	0,7	0,2	–	9.120,0	2.001,8	7.118,2	4.644,5
2009.	prosinac	10.375,8	331,7	0,2	–	10.043,9	2.641,4	7.402,6	4.293,9
2010.	siječanj	10.394,0	336,8	0,2	–	10.057,0	2.648,0	7.409,0	3.597,4
	veljača	10.081,5	345,2	0,2	–	9.736,1	2.762,1	6.974,0	3.649,9
	ožujak	10.008,1	342,5	0,2	–	9.665,5	2.717,3	6.948,1	3.801,9
	travanj	10.015,0	346,7	0,2	–	9.668,1	2.724,0	6.944,0	3.709,9
	svibanj	10.176,6	365,3	0,2	–	9.811,1	3.016,3	6.794,8	3.807,3
	lipanj	10.305,2	368,3	0,2	–	9.936,7	3.110,6	6.826,1	3.977,6
	srpanj	11.325,0	352,8	0,2	–	10.972,0	4.160,1	6.811,9	4.008,5
	kolovoz	11.428,4	360,3	0,2	–	11.068,0	3.981,8	7.086,1	4.015,6
	rujan	11.154,4	347,5	0,2	–	10.806,7	3.635,8	7.170,9	4.271,6
	listopad	11.076,9	345,3	0,2	–	10.731,4	3.708,7	7.022,7	3.978,5
	studen ^b	11.044,2	351,2	0,2	–	10.692,9	3.656,1	7.036,7	3.790,3

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a. ^b Preliminarni podaci

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka • Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava

vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

		2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
		XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)		-899,7	-650,5	-521,1	-1.084,1	-989,3	-1.181,2	-1.215,3	-1.222,1	-1.258,8
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze		-2.273,1	-2.734,9	-2.607,4	-1.896,1	-1.351,6	-1.467,1	-1.474,5	-1.477,0	-1.491,5
a) Izdane garancije s dospijanjem od 1 godine		-443,8	-478,9	-662,1	-803,2	-661,5	-818,2	-828,4	-843,8	-844,8
– Hrvatska narodna banka		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Središnja država (bez republičkih fondova)		-443,8	-478,9	-662,1	-803,2	-661,5	-818,2	-828,4	-843,8	-844,8
Do 1 mjeseca		-59,6	-71,9	-54,3	-91,8	-30,3	-59,0	-1,6	-23,4	-28,8
Preko 1 do 3 mjeseca		-53,0	-84,8	-42,4	-58,4	-101,3	-202,5	-53,5	-173,2	-153,1
Preko 3 mjeseca do 1 godine		-331,2	-322,2	-565,3	-652,9	-529,8	-556,6	-773,3	-647,2	-662,8
b) Ostale potencijalne obveze		-1.829,3	-2.256,0	-1.945,3	-1.092,9	-690,1	-648,9	-646,1	-633,2	-646,7
– Hrvatska narodna banka		-1.829,3	-2.256,0	-1.945,3	-1.092,9	-690,1	-648,9	-646,1	-633,2	-646,7
Do 1 mjeseca		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca		-1.829,3	-2.256,0	-1.945,3	-1.092,9	-690,1	-648,9	-646,1	-633,2	-646,7
Preko 3 mjeseca do 1 godine		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Središnja država (bez republičkih fondova)		-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje		-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– BIS (+)		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– MMF (+)		-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti		-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)		-2.273,1	-2.734,9	-2.607,4	-1.896,1	-1.351,6	-1.467,1	-1.474,5	-1.477,0	-1.491,5
IV. Bilješke										
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom		-	-	-	-	-	-	-	-	-
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)		-	-	-	-	-	-	-	-	-
b) Devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama		-	-	-	-	-	-	-	-	-
c) Založena imovina		-	-	-	-	-	-	-	-	-
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.		-	-	-	-6,1	-	-4,2	-1,0	-	-
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.		-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.		88,5	559,5	389,7	478,6	766,5	1.311,6	1.040,4	734,8	1.133,6
e) Financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)		-	-	-	-	-	-	-	-	-
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva										
– SDR i valute koje čine SDR		7.438,1	8.725,0	9.307,1	9.120,8	10.375,7	10.008,0	10.305,0	11.154,1	11.076,6
– Valute koje ne čine SDR		0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3
– Po pojedinim valutama:										
USD		1.104,5	1.266,0	1.357,2	2.064,6	2.461,8	1.963,1	1.923,7	2.718,9	2.711,3
EUR		6.332,5	7.458,0	7.944,2	7.054,9	7.581,5	7.702,1	8.012,6	8.087,4	8.019,7
Ostale		1,3	1,3	6,0	1,5	332,5	342,9	368,8	348,1	345,9

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost • Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predložkom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predložka nalazi se u materijalu MMF-a *International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001*.

Prvi dio Predložka prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po

viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospijanja, devizne oročene depozite s preostalim dospijanjem do godine dana, pričuvenu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predložka prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijavaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za iduću mjesec), plaćanja budućih dospijanja izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1996.		6,805527	0,513812	1,062870	0,352204	4,407070	8,476847	5,433979	3,614716
1997.		6,960719	0,505335	1,056368	0,362049	4,248502	10,089408	6,161849	3,556098
1998.		7,139159	0,514631	1,080018	0,366853	4,396452	10,537622	6,362284	3,620795
1999.		7,581823	0,550993	1,155840	0,391568	4,739965	11,514804	7,122027	3,876528
2000.		7,633852	0,554774	1,163773	0,394256	4,903244	12,530514	8,287369	3,903127
2001.		7,471006	0,542939	1,138947	0,385845	4,946810	12,010936	8,339153	3,819865
2002.		7,406976				5,049125	11,793108	7,872490	
2003.		7,564248				4,978864	10,943126	6,704449	
2004.		7,495680				4,854986	11,048755	6,031216	
2005.		7,400047				4,780586	10,821781	5,949959	
2006.		7,322849				4,656710	10,740292	5,839170	
2007.		7,336019				4,468302	10,731537	5,365993	
2008.		7,223178				4,553618	9,101622	4,934417	
2009.		7,339554				4,861337	8,233112	5,280370	
2009.	prosinac	7,292240				4,850202	8,096641	4,979623	
2010.	siječanj	7,290819				4,936781	8,253859	5,098490	
	veljača	7,304744				4,978585	8,346769	5,327413	
	ožujak	7,260644				5,009436	8,050570	5,346701	
	travanj	7,258114				5,063618	8,280297	5,405008	
	svibanj	7,257505				5,112983	8,456556	5,752744	
	lipanj	7,229388				5,229912	8,716015	5,921915	
	srpanj	7,211539				5,361420	8,642265	5,667137	
	kolovoz	7,246101				5,397058	8,789254	5,613821	
	rujan	7,282934				5,570093	8,694234	5,593489	
	listopad	7,320596				5,447765	8,357430	5,270324	
	studenj	7,373159				5,479414	8,605358	5,384240	

kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međ valutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po vide-nju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug

Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku.

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke • Godišnji prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u godini, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Podaci o godišnjim i mjesečnim prosjecima srednjih deviznih tečajeva HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja izračuna od početka 1992. godine, kad je hrvatski dinar bio zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa do uvođenja kune 30. svibnja 1994. godišnji i mjesečni prosjeci iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva za euro u razdoblju od 1992. do kraja 1998. prosjeci su srednjih deviznih tečajeva koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,514000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2006.		7,345081				4,571248	10,943208	5,578401	
2007.		7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2008.		7,324425				4,911107	7,484595	5,155504	
2009.		7,306199				4,909420	8,074040	5,089300	
2009.	prosinac	7,306199				4,909420	8,074040	5,089300	
2010.	siječanj	7,313102				4,985753	8,453476	5,236361	
	veljača	7,270536				4,968249	8,151739	5,342054	
	ožujak	7,259334				5,071847	8,126423	5,392463	
	travanj	7,246875				5,052200	8,339327	5,473884	
	svibanj	7,263120				5,090496	8,526790	5,852635	
	lipanj	7,193455				5,422066	8,870952	5,897241	
	srpanj	7,248517				5,353805	8,705882	5,576640	
	kolovoz	7,274976				5,562334	8,904499	5,719321	
	rujan	7,292743				5,490283	8,481906	5,361523	
	listopad	7,339273				5,374394	8,443710	5,311386	
	studen	7,420325				5,618904	8,761749	5,623588	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja • Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Podaci o srednjim deviznim tečajevima HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja od početka vremenske serije 1992. godine

do uvođenja kune 30. svibnja 1994. srednji devizni tečajevi koji se primjenjuju na kraju razdoblja iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Srednji devizni tečajevi za euro koji su se primjenjivali posljednjeg dana promatranog razdoblja od 1992. do kraja 1998. srednji su devizni tečajevi na kraju razdoblja koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi, 2005. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator		Realni efektivni tečaj kune ^a ; deflator	
			Indeks potrošačkih cijena	Indeks cijena pri proizvođačima	Jedinični troškovi rada u industriji	Jedinični troškovi rada u ukupnome gospodarstvu
1996.	prosinac	95,78	107,66	101,46		
1997.	prosinac	95,53	106,32	101,00		
1998.	prosinac	100,05	102,33	106,27		
1999.	prosinac	107,42	108,96	110,74		
2000.	prosinac	107,39	106,76	104,28	118,74	108,74
2001.	prosinac	104,41	103,85	103,78	112,90	108,45
2002.	prosinac	102,98	102,93	101,64	112,57	106,52
2003.	prosinac	103,17	103,24	102,18	105,91	105,33
2004.	prosinac	101,23	102,21	99,95	103,47	101,83
2005.	prosinac	100,26	99,82	101,00	100,58	100,55
2006.	prosinac	98,76	98,10	101,11	91,00	94,11
2007.	prosinac	97,20	94,63	98,66	87,22	90,16
2008.	prosinac	96,12	92,53	94,84	88,68	86,83
2009.	prosinac	96,36	92,36	92,02	89,86	88,07
2010.	siječanj	96,75	91,84	91,91		
	veljača	97,58	92,76	92,87		
	ožujak	97,23	92,71	92,23	93,88	89,80
	travanj	97,39	92,79	92,61		
	svibanj	97,99	93,24	93,19		
	lipanj	98,15	93,30	93,18	92,13 ^b	91,57 ^b
	srpanj	97,65	92,66	92,89		
	kolovoz	98,28	93,51	93,32		
	rujan	98,78	93,81	93,64		
	listopad	98,53	93,76 ^b	93,41 ^b		
	studen	99,43				

^a Prikazane su vrijednosti tromjesečni podatak. ^b Preliminarni podaci

Napomena: Pri ažuriranju serija realnih efektivnih tečajeva kune može doći do promjene podataka za protekla razdoblja.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune • Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema odabranim valutama glavnih trgovinskih partnera. Valute glavnih trgovinskih partnera i njihovi ponderi određeni su na osnovi strukture uvoza i izvoza robe prerađivačke industrije, pri čemu ponderi odražavaju izravnu uvoznu konkurenciju, izravnu izvoznju konkurenciju i izvoznju konkurenciju na trećim tržištima (vidi Okvir 2. Biltena HNB-a broj 165, 2011.). Skupinu zemalja za formiranje indeksa efektivnog tečaja kune čini 16 zemalja partnera, a to su: a) iz područja eurozone osam zemalja: Austrija (ponder 6,9%), Belgija (2,8%), Francuska (6,4%), Njemačka (22,5%), Italija (21,4%), Nizozemska (3,2%), Slovenija (6,5%) i Španjolska (2,6%); b) iz EU, a izvan eurozone, pet zemalja: Češka (2,8%), Mađarska (2,6%), Poljska (2,8%), Švedska (1,9%) i Velika Britanija (3,9%); te c) izvan EU tri zemlje: SAD (7,6%), Japan (4,0%) i Švicarska (2,2%). Referentno razdoblje za izračun pondera je prosjek razdoblja od 2007. do 2009. godine. Serije baznih indeksa preračunate su na bazi 2005. godine.

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja agregatni je pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u

određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena ili troškova (odnos indeksa cijena ili troškova u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se primjenjuju indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima, indeksi potrošačkih cijena, odnosno harmonizirani indeksi potrošačkih cijena za zemlje članice EU, indeksi jediničnih troškova rada u ukupnom gospodarstvu i u industriji. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine primjenjuju indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Jedinični troškovi rada za Hrvatsku izračunati su kao omjer naknada po zaposlenom u tekućim cijenama i proizvodnosti rada u stalnim cijenama (više o izračunu jediničnih troškova rada vidi u Okviru 1. Biltena HNB-a broj 141, 2008.). Podaci o realnom efektivnom tečaju za posljednji su mjesec preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka o deflatorima koji se primjenjuju u izračunu indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.				
	XII.	XII.	XII. ^b	XII. ^{c,d}	XII. ^{e*}	III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Dugoročni	7.469,7	9.799,3	13.264,9	18.910,5	19.978,4	19.941,6	19.981,9	20.113,9	20.229,4	20.026,2
Obveznice	763,9	837,8	1.208,3	1.186,4	1.611,1	1.599,4	1.589,1	1.582,1	1.597,8	1.591,6
Kredit	6.542,1	8.816,1	11.766,9	17.391,3	18.079,2	18.050,6	18.111,9	18.237,8	18.328,4	18.140,7
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	163,7	145,4	289,8	322,2	288,1	291,6	281,0	294,0	303,2	293,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	2.450,7	2.878,4	3.932,8	5.835,9	7.440,9	7.557,1	7.329,1	7.213,8	7.244,3	7.199,8
Kratkoročni	177,5	233,9	540,4	1.415,7	452,0	509,0	577,9	579,9	643,5	625,7
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	36,3	51,2	216,8	1.314,0	343,2	375,4	422,5	424,5	484,5	466,3
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	141,2	182,7	323,6	101,6	108,8	133,5	155,4	155,4	159,0	159,4
Kašnjenja otplate glavnice	121,8	158,2	293,9	85,8	80,1	104,0	122,7	122,1	126,3	126,3
Kašnjenja otplate kamata	19,4	24,5	29,7	15,8	28,6	29,6	32,6	33,2	32,7	33,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2.273,2	2.644,5	3.392,5	4.420,2	6.988,9	7.048,2	6.751,2	6.633,9	6.600,8	6.574,1
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	2.239,3	2.618,1	3.374,5	4.414,7	6.987,9	7.047,4	6.748,8	6.632,0	6.598,9	6.572,2
Trgovinski kredit	33,9	26,4	18,0	5,5	1,0	0,7	2,5	1,9	1,9	1,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.761,1	29.273,9	32.929,2	39.950,2	44.615,7	44.625,1	45.001,3	45.102,0	44.939,1	44.619,4
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^a	-	-	-	825,6	1.499,0	1.560,1	1.288,4	1.229,5	1.251,2	1.190,9

^a Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravna ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičan učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. ^b Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 146. ^c Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovačkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka. ^d Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 161. ^e Od siječnja 2009. podaci nebankovnih financijskih institucija i nefinancijskih trgovačkih društava obrađuju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31.12.2008. (objavljeno u Biltenu HNB br. 161).

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima • Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospeljeću, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih poduzeća) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pri tome je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor banke raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti

iskazuje kao dugoročna.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor • Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku, javna i mješovita poduzeća te HBOR. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor^a

u milijunima eura

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII. ^b	2008. XII. ^{c,d}	2009. XII. ^{e*}	2010.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	8.501,6	8.256,8	9.259,5	10.247,8	12.200,5	12.160,4	12.462,3	13.565,0	13.692,2	13.632,5
Kratkoročni	23,2	41,7	72,5	184,6	259,6	108,4	153,4	256,9	259,3	253,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	2,3	15,2	35,4	164,1	215,6	62,1	104,2	183,7	185,7	181,4
Gotovina i depoziti	2,6	2,6	2,3	2,3	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	18,3	23,9	34,7	18,2	42,9	45,2	47,9	72,0	72,5	71,1
Kašnjenja otplate glavnice	17,1	20,6	29,9	17,1	39,4	41,3	43,9	68,4	68,9	67,5
Kašnjenja otplate kamata	1,2	3,3	4,8	1,1	3,6	3,9	4,1	3,6	3,6	3,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	8.477,3	8.213,6	9.185,2	10.061,5	11.767,2	11.847,4	12.093,0	13.112,5	13.247,8	13.200,4
Obveznice	4.052,0	3.640,5	3.859,7	3.714,5	4.891,4	4.430,6	4.525,4	5.385,8	5.466,8	5.332,8
Kredit	4.314,5	4.485,2	5.120,3	6.068,5	6.608,0	7.144,9	7.306,2	7.451,8	7.496,7	7.592,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	110,8	87,9	205,2	267,9	267,8	272,0	261,5	274,9	284,2	275,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	1,0	1,5	1,8	1,7	173,7	204,5	215,9	195,6	185,1	178,6
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	289,7	204,2	139,9	80,3	9,2	7,2	10,2	9,5	9,6	5,5
Kratkoročni	21,8	17,2	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	21,8	17,2	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	14,2	14,4	9,4	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	7,6	2,8	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	267,9	187,0	128,6	73,2	9,2	7,2	10,2	9,5	9,6	5,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	267,3	187,0	128,6	73,2	9,2	7,2	10,2	9,5	9,6	5,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	16.969,7	20.812,9	23.529,9	29.622,2	32.406,0	32.457,5	32.528,8	31.527,5	31.237,3	30.981,3
Kratkoročni	3.171,4	4.008,7	3.763,3	4.564,9	4.183,8	4.299,8	4.485,5	3.900,2	3.626,2	3.688,5
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.195,5	1.290,2	1.356,4	1.641,6	1.268,4	1.682,2	1.450,0	990,0	798,6	1.039,6
Gotovina i depoziti	1.438,6	2.211,1	1.648,8	2.670,3	2.283,9	1.823,3	2.081,3	1.959,8	1.884,1	1.651,1
Trgovinski kredit	27,8	35,9	31,1	39,5	28,2	37,6	40,5	45,1	41,3	41,2
Ostale obveze	509,5	471,5	727,0	213,5	603,3	756,7	913,6	905,3	902,2	956,6
Kašnjenja otplate glavnice	472,5	425,6	645,4	150,2	486,1	627,3	759,4	750,9	751,0	800,2
Kašnjenja otplate kamata	37,0	45,8	81,7	63,3	117,2	129,4	154,2	154,4	151,2	156,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	11.348,7	13.927,4	15.835,5	19.223,1	20.955,0	20.805,1	20.930,1	20.609,1	20.551,9	20.271,6
Obveznice	831,8	764,3	564,4	550,6	292,2	288,6	278,6	282,2	292,4	299,5
Kredit	8.267,8	10.919,0	12.691,4	16.162,4	16.599,8	16.262,9	16.321,7	16.248,6	16.337,9	15.679,3
Gotovina i depoziti	2.194,3	2.184,7	2.493,9	2.455,0	4.042,7	4.234,1	4.303,1	4.052,0	3.895,3	4.266,9

	Bruto inozemni dug 30.9.2010.	Trenutačno dospjeće	Projekcija otplate glavnice												
			4.tr.10.	1.tr.11.	2.tr.11.	3.tr.11.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	Ostalo
Kredit	3.343,5	0,0	278,5	87,4	314,2	48,9	278,5	939,5	539,3	408,1	514,7	49,9	299,7	272,6	41,3
Gotovina i depoziti	4.266,9	0,0	415,3	275,1	275,1	276,8	415,3	1.169,1	1.105,6	262,4	253,7	370,9	75,3	601,2	13,5
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	21.616,2	1.026,5	1.629,2	1.222,8	1.152,8	998,1	1.629,2	4.552,3	2.418,0	2.714,6	1.263,1	1.187,8	1.173,6	1.397,3	4.253,5
Kratkoročni	1.589,9	1.026,5	136,3	215,0	141,2	66,4	136,3	427,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	522,2	0,0	136,3	215,0	100,0	66,4	136,3	385,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	41,2	0,0	0,0	0,0	41,2	0,0	0,0	41,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	1.026,5	1.026,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	867,7	867,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	158,9	158,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	20.026,2	0,0	1.492,9	1.007,8	1.011,6	931,7	1.492,9	4.125,3	2.418,0	2.714,6	1.263,1	1.187,8	1.173,6	1.397,3	4.253,5
Obveznice	1.591,6	0,0	45,9	294,6	0,0	0,0	45,9	311,0	284,0	29,6	29,6	29,6	321,9	540,1	0,0
Kredit	18.140,7	0,0	1.379,1	560,9	955,2	929,8	1.379,1	3.602,7	2.124,0	2.680,6	1.233,5	1.158,1	851,8	857,3	4.253,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	293,9	0,0	67,9	152,3	56,4	1,9	67,9	211,6	10,1	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	7.199,8	159,4	2.020,0	748,1	492,5	222,3	2.020,0	1.702,8	653,6	373,6	318,9	176,9	249,0	128,7	1.416,9
Kratkoročni	625,7	159,4	154,5	130,9	156,0	22,5	154,5	311,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	466,3	0,0	154,5	130,9	156,0	22,5	154,5	311,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	159,4	159,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	126,3	126,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	33,1	33,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.574,1	0,0	1.865,5	617,2	336,6	199,8	1.865,5	1.390,9	653,6	373,6	318,9	176,9	249,0	128,7	1.416,9
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	6.572,2	0,0	1.865,3	617,2	336,6	199,2	1.865,3	1.390,2	652,9	373,4	318,9	176,9	249,0	128,7	1.416,9
Trgovinski kredit	1,9	0,0	0,2	0,0	0,0	0,6	0,2	0,7	0,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	44.619,4	1.187,0	6.116,9	3.426,0	2.547,0	1.768,3	6.116,9	10.053,8	4.874,2	3.923,1	2.994,1	2.774,3	1.904,2	2.475,8	8.316,0
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^a	1.190,9	0,0	892,6	0,0	0,0	0,0	892,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	298,3
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			191,7	253,7	280,0	247,2	191,7	1.054,7	894,5	789,9	652,9	537,6	426,8	349,4	2.108,6
Od toga: Kružna izravna ulaganja			2,7	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	341,7

^a Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravna ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičan učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima • Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Projekcija otplate glavnice i procijenjena plaćanja kamata kod stavke Gotovina i depoziti nerezidenata za sektor banke izrađena su na osnovi dostupnih podataka monetarne statistike o izvornom i preostalom dospjeću.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na repo poslove te hibridne i podređene instrumente ni zatezne kamate s tih osnova (do ožujka 2010. procijenjena plaćanja kamata nisu

uključivala ni kamate na gotovinu i depozite). Buduća plaćanja kamata za sektor banke procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu. Za ostale sektore buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi referentne kamatne stope koja vrijedi na izvještajni datum. Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora
u milijunima eura

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII. ^a	2008. XII. ^{b,c}	2009. XII. ^{d*}	2010.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Ostali domaći sektori	8.176,4	10.500,1	14.743,1	19.835,7	21.328,7	21.438,9	21.521,5	21.716,4	21.793,6	21.616,2
Kratkoročni	706,7	700,9	1.478,2	925,3	1.350,4	1.497,4	1.539,6	1.602,5	1.564,2	1.589,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	133,0	155,0	681,0	652,9	677,2	659,3	538,9	580,9	548,9	522,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	27,8	35,9	31,1	39,5	28,2	37,6	40,5	45,1	41,3	41,2
Ostale obveze	545,9	510,0	766,0	232,9	645,0	800,4	960,1	976,5	974,1	1.026,5
Kašnjenja otplate glavnice	502,1	460,6	683,4	170,4	525,4	668,5	803,2	819,3	819,8	867,7
Kašnjenja otplate kamata	43,8	49,4	82,6	62,5	119,6	131,9	156,9	157,3	154,3	158,9
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.469,7	9.799,3	13.264,9	18.910,5	19.978,4	19.941,6	19.981,9	20.113,9	20.229,4	20.026,2
Obveznice	763,9	837,8	1.208,3	1.186,4	1.611,1	1.599,4	1.589,1	1.582,1	1.597,8	1.591,6
Kredit	6.542,1	8.816,1	11.766,9	17.391,3	18.079,2	18.050,6	18.111,9	18.237,8	18.328,4	18.140,7
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	163,7	145,4	289,8	322,2	288,1	291,6	281,0	294,0	303,2	293,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Ostale bankarske institucije	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Nebankarske financijske institucije	2.132,1	2.871,4	3.922,0	4.949,7	5.396,1	5.127,4	4.973,1	4.964,4	5.017,3	4.759,8
Kratkoročni	19,6	60,1	201,6	155,4	436,3	336,9	198,3	171,9	172,9	152,7
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	14,3	46,5	184,5	144,5	431,8	332,2	192,6	166,4	167,7	147,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	5,3	13,6	17,1	10,9	4,5	4,7	5,7	5,6	5,2	5,2
Kašnjenja otplate glavnice	2,9	6,4	2,9	4,2	1,3	1,4	1,6	1,9	1,8	1,8
Kašnjenja otplate kamata	2,4	7,2	14,2	6,7	3,2	3,3	4,1	3,6	3,4	3,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2.112,5	2.811,3	3.720,4	4.794,3	4.959,8	4.790,5	4.774,8	4.792,4	4.844,4	4.607,1
Obveznice	388,6	531,4	806,7	791,5	1.014,7	1.003,4	998,9	1.003,3	1.007,6	994,2
Kredit	1.723,8	2.279,9	2.913,7	3.992,3	3.945,1	3.787,0	3.775,9	3.789,2	3.836,8	3.612,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Javna trgovačka društva	1.121,9	1.168,5	1.997,4	3.945,4	5.177,9	5.454,7	5.644,7	5.899,9	5.943,3	6.010,6
Kratkoročni	13,3	31,6	48,3	145,1	77,7	107,2	151,5	255,7	258,1	252,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	15,2	35,4	132,4	34,8	62,1	104,2	183,7	185,7	181,4
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	13,3	16,4	12,9	12,7	42,8	45,1	47,3	71,9	72,4	71,0

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII. ^a	2008. XII. ^{b,c}	2009. XII. ^{d*}	2010.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Kašnjenja otplate glavnice	12,5	14,5	12,5	11,8	39,3	41,2	43,8	68,4	68,8	67,4
Kašnjenja otplate kamata	0,8	1,9	0,5	0,9	3,6	3,9	3,5	3,6	3,6	3,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.108,6	1.136,9	1.949,0	3.800,4	5.100,2	5.347,5	5.493,2	5.644,2	5.685,2	5.758,2
Obveznice	0,0	0,0	296,2	301,2	304,2	307,4	311,7	296,6	297,8	297,9
Kredit	1.026,8	1.066,8	1.470,2	3.254,7	4.528,3	4.768,2	4.920,1	5.072,7	5.103,2	5.185,2
Trgovinski kredit	81,8	70,1	182,7	244,5	267,8	272,0	261,5	274,9	284,2	275,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Mješovita trgovačka društva	328,8	416,5	594,9	741,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	5,3	6,3	16,5	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	3,0	6,3	16,5	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	2,9	6,1	16,4	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	323,5	410,2	578,4	740,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	297,1	394,3	557,1	717,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	26,4	15,9	21,3	22,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostala trgovačka društva	4.454,5	5.929,1	8.062,2	9.933,4	10.474,9	10.588,3	10.648,4	10.612,7	10.603,1	10.621,5
Kratkoročni	653,7	578,8	1.174,3	619,2	804,0	1.018,6	1.173,2	1.158,2	1.126,5	1.178,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	114,8	86,9	451,2	373,8	178,2	230,4	225,5	214,1	188,7	187,3
Trgovinski kredit	27,8	35,9	31,1	39,5	28,2	37,6	40,5	45,1	41,3	41,2
Ostale obveze	511,1	456,0	692,0	205,9	597,6	750,6	907,1	899,0	896,5	950,3
Kašnjenja otplate glavnice	473,4	420,3	630,2	151,2	484,8	625,9	757,8	749,0	749,2	798,5
Kašnjenja otplate kamata	37,7	35,7	61,8	54,7	112,9	124,7	149,3	150,0	147,2	151,9
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.800,9	5.350,3	6.887,9	9.314,2	9.670,9	9.569,6	9.475,3	9.454,5	9.476,6	9.442,6
Obveznice	375,3	306,4	105,4	93,8	292,2	288,6	278,6	282,2	292,4	299,5
Kredit	3.377,5	4.989,1	6.701,7	9.168,7	9.358,7	9.261,7	9.177,5	9.153,3	9.165,4	9.124,5
Trgovinski kredit	48,1	54,8	80,8	51,7	20,0	19,4	19,2	19,0	18,9	18,6
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6. Neprofitne institucije	4,9	5,3	5,4	3,8	3,6	3,0	2,8	2,7	2,7	2,7
1.7. Obrtnici i trgovci	35,2	26,8	24,1	17,1	11,5	10,2	9,5	9,1	8,9	7,9
1.8. Kućanstva	73,3	82,7	137,2	244,7	264,8	255,4	243,0	227,7	218,4	213,7

^a Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 146. ^b Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovačkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka. ^c Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. koji su objavljeni u Biltenu HNB-a br. 161. ^d Od siječnja 2009. podaci nebankovnih financijskih institucija i nefinancijskih trgovačkih društava obrađuju se pomoću novoga izvještajnog sustava INOK, koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2008. (objavljeno u Biltenu HNB br. 161).

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica^{a,b}

u milijunima eura

	2005.	2006.	2007. ^c	2008. ^c	2009. ^c	2010.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-20.228,5	-30.036,1	-39.487,2	-34.900,8	-38.782,4	-40.153,3	-43.781,8	-38.010,0
2. Sredstva	16.061,4	18.154,1	21.642,8	22.498,0	24.588,8	23.883,5	25.621,2	25.729,3
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.729,8	1.833,3	2.580,3	3.750,4	4.513,2	4.745,4	5.297,6	5.000,3
2.2. Portfeljna ulaganja	2.155,7	2.486,9	3.250,9	2.641,2	3.416,4	3.536,3	3.579,3	3.334,9
2.2.1. Vlasnička ulaganja	379,6	559,3	1.745,5	656,7	800,3	1.077,4	1.242,6	1.079,3
2.2.2. Dužnička ulaganja	1.776,1	1.927,6	1.505,4	1.984,6	2.616,1	2.458,9	2.336,7	2.255,6
Obveznice	1.628,9	1.536,2	1.225,0	1.602,2	1.907,5	1.659,1	1.654,1	1.436,8
Instrumenti tržišta novca	147,1	391,4	280,4	382,4	708,6	799,8	682,6	818,8
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	24,1	20,7	31,2	31,6
2.4. Ostala ulaganja	4.737,6	5.108,5	6.504,2	6.985,5	6.259,3	5.732,1	6.407,9	6.208,0
2.4.1. Trgovinski krediti	262,9	230,5	248,9	224,7	123,7	114,0	116,1	84,9
2.4.2. Krediti	146,2	239,5	296,4	435,9	383,0	392,0	455,6	430,7
2.4.3. Gotovina i depoziti	4.328,5	4.638,3	5.958,9	6.324,9	5.752,5	5.226,1	5.836,2	5.692,4
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.120,9	10.375,8	9.849,0	10.305,2	11.154,4
3. Obveze	36.289,9	48.190,2	61.130,1	57.398,8	63.371,3	64.036,9	69.403,0	63.739,3
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	12.332,0	20.782,0	30.611,5	22.670,7	25.486,7	26.198,7	27.664,5	25.505,9
3.2. Portfeljna ulaganja	5.531,4	5.417,6	5.946,5	4.879,0	5.841,2	5.417,1	5.869,2	6.296,9
3.2.1. Vlasnička ulaganja	647,5	1.012,8	1.522,3	613,8	657,6	697,9	655,3	664,5
3.2.2. Dužnička ulaganja	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	5.183,7	4.719,2	5.213,9	5.632,3
Obveznice	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	5.183,7	4.719,2	5.213,9	5.632,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	-	-	-	-	-	72,3	196,0	149,3
3.4. Ostala ulaganja	18.426,6	21.990,6	24.572,1	29.849,2	31.991,2	32.348,8	35.673,3	31.787,2
3.4.1. Trgovinski krediti	249,5	244,9	337,8	367,5	339,9	354,5	378,5	385,5
3.4.2. Krediti	14.541,4	17.347,4	20.088,8	24.343,4	25.323,2	25.935,4	28.363,6	25.482,2
3.4.3. Gotovina i depoziti	3.635,6	4.398,4	4.145,5	5.138,3	6.328,1	6.058,9	6.931,2	5.919,5
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica • Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (*Balance of Payments Manual*, 5. izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnoga srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima kompiliraju se na temelju tržišnih cijena gdje god su one raspoložive. U dijelu koji se odnosi na ulaganja u Republiku Hrvatsku, primjenjuju se tržišne cijene na posljednji dan izvještajnog razdoblja preuzete sa Zagrebačke burze, a u dijelu koji se odnosi na ulaganja u inozemstvo izvještajne jedinice obveznici istraživanja o izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima obvezne su prikazivati vrijednosti svojih vlasničkih udjela u inozemstvu koristeći se tržišnim cijenama. Tamo gdje to nije moguće, primjenjuju se knjigovodstvene vrijednosti ukupnoga kapitala poduzeća u vlasništvu izravnih ili portfeljnih ulagača, bilo da je

riječ o ulaganjima u Republiku Hrvatsku ili u inozemstvo (metoda *own funds at book value*).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Polozije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke i podacima monetarne statistike.

Podaci o portfeljnim vlasničkim i dužničkim ulaganjima upotpunjuju se podacima koje dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima, posebno u dijelu Sredstava ostalih sektora.

Polozije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima

između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Sredstava pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora država od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka. Za ostale sektore upotrebljavaju se tromjesečni

podaci Banke za međunarodne namire.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Obveza pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja^a u milijunima eura

	2005.	2006.	2007. ^b	2008. ^b	2009. ^b	2010.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Izravna ulaganja, neto	-10.602,2	-18.948,7	-28.031,2	-18.920,3	-20.973,5	-21.453,3	-22.366,9	-20.505,6
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.729,8	1.833,3	2.580,3	3.750,4	4.513,2	4.745,4	5.297,6	5.000,3
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.610,5	1.725,2	2.479,3	3.560,6	4.423,6	4.652,7	5.162,1	4.729,5
1.1.1. Sredstva	1.610,5	1.725,2	2.479,3	3.560,6	4.423,6	4.652,7	5.162,1	4.729,5
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	119,3	108,2	101,0	189,7	89,6	92,7	135,6	270,8
1.2.1. Sredstva	138,0	144,8	175,4	220,2	213,4	236,2	298,1	270,8
1.2.2. Obveze	18,7	36,6	74,4	30,5	123,8	143,5	162,6	0,0
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	12.332,0	20.782,0	30.611,5	22.670,7	25.486,7	26.198,7	27.664,5	25.505,9
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	9.920,2	17.961,2	26.777,2	16.889,6	18.222,5	18.852,6	19.980,1	18.386,0
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	9.920,2	17.961,2	26.777,2	16.889,6	18.222,5	18.852,6	19.980,1	18.386,0
2.2. Ostala ulaganja	2.411,8	2.820,7	3.834,3	5.781,1	7.264,2	7.346,1	7.684,4	7.119,9
2.2.1. Sredstva	20,1	21,1	24,2	24,3	52,9	67,5	107,7	79,9
2.2.2. Obveze	2.431,9	2.841,8	3.858,5	5.805,4	7.317,1	7.413,6	7.792,0	7.199,8
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja^a u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008. ^b	2009. ^b	2010.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Portfeljna ulaganja, neto	-3.375,7	-2.930,7	-2.695,6	-2.237,7	-2.424,8	-1.880,7	-2.289,8	-2.961,9
1. Sredstva	2.155,7	2.486,9	3.250,9	2.641,2	3.416,4	3.536,3	3.579,3	3.334,9
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	379,6	559,3	1.745,5	656,7	800,3	1.077,4	1.242,6	1.079,3
1.1.1. Banke	5,9	6,7	8,3	11,6	12,8	8,1	14,3	10,7
1.1.2. Ostali sektori	373,7	552,6	1.737,2	645,1	787,5	1.069,4	1.228,3	1.068,7
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	1.776,1	1.927,6	1.505,4	1.984,6	2.616,1	2.458,9	2.336,7	2.255,6
2. Obveze	5.531,4	5.417,6	5.946,5	4.879,0	5.841,2	5.417,1	5.869,2	6.296,9
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	647,5	1.012,8	1.522,3	613,8	657,6	697,9	655,3	664,5
2.1.1. Banke	59,8	143,2	164,7	66,5	62,4	64,2	69,0	65,1
2.1.2. Ostali sektori	587,7	869,5	1.357,6	547,3	595,2	633,7	586,3	599,4
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	5.183,7	4.719,2	5.213,9	5.632,3
2.2.1. Obveznice	4.883,8	4.404,8	4.424,2	4.265,2	5.183,7	4.719,2	5.213,9	5.632,3
2.2.1.1. Država	3.663,4	3.109,1	2.756,9	2.621,9	3.572,5	3.119,8	3.489,2	4.040,7
2.2.1.2. Banke	456,6	457,9	459,0	456,8	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.3. Ostali sektori	763,9	837,8	1.208,3	1.186,4	1.611,1	1.599,4	1.724,7	1.591,6
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.1. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009. ^b	2010.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	-13.689,0	-16.882,1	-18.067,8	-22.863,7	-25.731,9	-26.616,7	-29.265,4	-25.579,2
1. Sredstva	4.737,6	5.108,5	6.504,2	6.985,5	6.259,3	5.732,1	6.407,9	6.208,0
1.1. Trgovinski krediti	262,9	230,5	248,9	224,7	123,7	114,0	116,1	84,9
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	262,9	230,5	248,9	224,7	123,7	114,0	116,1	84,9
Dugoročni krediti	190,9	177,5	228,8	202,6	96,7	91,1	94,1	64,5
Kratkoročni krediti	72,0	53,0	20,1	22,1	27,0	22,9	22,0	20,4
1.2. Krediti	146,2	239,5	296,4	435,9	383,0	392,0	455,6	430,7
1.2.1. Hrvatska narodna banka	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6
Dugoročni krediti	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6
1.2.2. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.3. Banke	113,2	188,5	214,8	285,3	268,6	270,9	309,1	292,8
Dugoročni krediti	85,3	140,0	160,0	193,6	232,2	229,6	262,2	243,1
Kratkoročni krediti	27,9	48,5	54,8	91,7	36,5	41,3	46,9	49,8
1.2.4. Ostali sektori	32,3	50,4	81,1	150,0	113,8	120,5	145,9	137,3
Dugoročni krediti	32,0	50,2	81,0	146,8	113,6	118,0	129,3	109,1
Kratkoročni krediti	0,3	0,2	0,1	3,3	0,2	2,4	16,6	28,1
1.3. Gotovina i depoziti	4.328,5	4.638,3	5.958,9	6.324,9	5.752,5	5.226,1	5.836,2	5.692,4
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Banke	3.112,2	3.499,9	4.715,1	4.863,6	4.442,9	3.952,7	4.522,5	4.493,6
1.3.3. Ostali sektori	1.216,3	1.138,3	1.243,8	1.461,3	1.309,6	1.273,4	1.313,7	1.198,8
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	18.426,6	21.990,6	24.572,1	29.849,2	31.991,2	32.348,8	35.673,3	31.787,2
2.1. Trgovinski krediti	249,5	244,9	337,8	367,5	339,9	354,5	378,5	385,5
2.1.1. Država	2,6	1,9	1,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	2,6	1,9	1,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	246,9	243,0	336,6	366,7	339,9	354,5	378,5	385,5
Dugoročni krediti	219,1	207,0	305,5	327,2	311,7	316,8	334,5	344,3
Kratkoročni krediti	27,8	35,9	31,1	39,5	28,2	37,6	44,0	41,2
2.2. Krediti	14.541,4	17.347,4	20.088,8	24.343,4	25.323,2	25.935,4	28.363,6	25.482,2
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	2.486,7	2.559,0	2.613,7	1.574,6	1.592,7	1.845,8	1.991,9	1.800,3
Dugoročni krediti	2.486,7	2.559,0	2.613,7	1.542,9	1.592,7	1.845,8	1.991,9	1.800,3
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	31,7	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	4.889,2	5.368,9	4.276,8	4.496,7	4.352,8	4.604,5	5.116,8	4.042,9
Dugoročni krediti	3.822,9	4.217,4	3.565,2	3.374,7	3.545,3	3.518,6	4.013,9	3.343,6
Kratkoročni krediti	1.066,3	1.151,6	711,7	1.122,0	807,5	1.085,9	1.102,9	699,3
2.2.4. Ostali sektori	7.165,5	9.419,4	13.198,2	18.272,0	19.377,7	19.485,1	21.255,0	19.639,0
Dugoročni krediti	6.964,8	9.187,2	12.371,2	17.589,5	18.639,5	18.760,1	20.592,9	19.038,5
Kratkoročni krediti	200,8	232,2	827,1	682,5	738,2	725,0	662,0	600,5
2.3. Gotovina i depoziti	3.635,6	4.398,4	4.145,5	5.138,3	6.328,1	6.058,9	6.931,2	5.919,5
2.3.1. Hrvatska narodna banka	2,6	2,6	2,3	2,3	1,1	1,2	1,4	1,1
2.3.2. Banke	3.633,0	4.395,8	4.143,2	5.125,5	6.327,0	6.057,7	6.929,8	5.918,4
2.3.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti^a
u milijunima kuna

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
						III.	VI.	VII.	VIII.
1. PRIHODI (A + B)	92.642,5	100.392,6	113.386,2	120.036,7	114.086,9	9.476,6	8.659,4	9.797,3	9.645,5
A) Državni proračun	85.653,0	95.234,1	108.297,0	115.766,5	110.251,2	9.216,1	8.445,0	9.452,9	9.351,7
B) Izvanproračunski korisnici	6.989,5	5.158,5	5.089,2	4.270,2	3.835,7	260,5	214,4	344,4	293,8
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	38,0	293,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	863,9	848,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	18,9	18,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.227,8	1.526,9	2.041,2	2.105,0	1.954,3	157,9	134,1	148,5	162,7
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	214,7	659,8	1.102,9	1.221,2	1.168,6	69,8	63,3	83,1	115,9
6. Hrvatske autoceste	2.547,0	1.271,1	1.375,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	1.474,7	64,7	119,9	81,0	112,8	12,2	2,6	3,4	5,8
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	367,4	409,6	391,4	808,3	566,5	19,9	10,4	108,8	6,2
9. Hrvatski fond za privatizaciju	237,0	65,9	58,3	54,7	33,5	0,7	4,0	0,6	3,2
2. RASHODI (A + B)	92.332,1	98.751,4	109.075,0	118.686,0	120.553,9	11.130,9	9.282,5	10.433,5	9.615,1
A) Državni proračun	86.715,6	91.979,7	103.004,9	113.309,5	116.255,2	10.822,8	9.009,0	9.997,1	9.268,3
B) Izvanproračunski korisnici	5.616,5	6.771,7	6.070,1	5.376,5	4.298,7	308,1	273,6	436,4	346,8
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	382,2	565,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	914,3	931,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	145,9	155,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.489,5	1.779,1	2.099,0	2.335,4	1.742,1	59,5	152,8	131,7	130,5
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	172,0	734,8	1.083,3	1.106,7	1.159,1	59,4	54,6	81,1	82,3
6. Hrvatske autoceste	1.085,1	1.272,7	1.509,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	1.062,4	1.226,9	1.241,9	1.592,6	1.048,5	181,0	57,4	214,6	126,9
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	183,0	27,4	47,8	254,7	267,2	1,2	2,9	1,2	1,3
9. Hrvatski fond za privatizaciju	182,1	78,4	88,2	87,0	81,8	7,0	5,9	7,7	5,8
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1 – 2)	310,3	1.641,2	4.311,2	1.350,7	-6.467,0	-1.654,3	-623,1	-636,2	30,4
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1. + 3.2. – 3.3.)	310,3	1.641,2	4.311,2	1.350,7	-6.467,0	-1.654,3	-623,1	-636,2	30,4
3.1. PROMJENA NETO NEFINANCIJSKE IMOVINE	6.699,4	6.108,6	7.811,0	4.228,2	3.601,1	174,1	94,5	292,4	165,4
Nabava	7.024,2	6.836,4	8.378,6	4.713,2	3.926,8	195,6	115,6	324,0	189,9
A) Državni proračun	1.828,8	1.908,5	3.043,9	3.291,5	2.267,4	80,5	59,7	115,4	73,1
B) Izvanproračunski korisnici	5.195,4	4.927,9	5.334,7	1.421,7	1.659,4	115,0	55,9	208,6	116,8
Prodaja	324,8	727,7	567,7	485,0	325,7	21,4	21,1	31,6	24,5
A) Državni proračun	275,1	352,7	498,7	303,4	304,0	21,3	21,1	31,5	24,5
B) Izvanproračunski korisnici	49,6	375,1	69,0	181,6	21,7	0,1	0,1	0,1	0,1
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1 – 2 – 3.1.)	-6.389,1	-4.467,4	-3.499,8	-2.877,5	-10.068,2	-1.828,4	-717,6	-928,6	-134,9
TRANSAKCIJE U FINANCIJSKOJ IMOVINI I OBVEZAMA (FINANCIRANJE) (3.3. – 3.2.)	6.389,1	4.467,4	3.499,8	2.877,5	10.068,2	1.828,4	717,6	928,6	134,9
3.2. PROMJENA NETO FINANCIJSKE IMOVINE	1.609,8	-2.576,7	-2.939,2	2.776,6	7.363,9	684,0	-12,0	11.069,3	-99,9
3.2.1. Tuzemna imovina	1.614,6	-2.593,4	-2.957,2	2.764,1	7.361,5	684,0	-12,8	11.069,3	-99,9
A) Državni proračun	1.747,7	-3.063,9	-3.752,8	1.690,5	6.823,2	523,3	-2,7	10.342,8	-96,1
B) Izvanproračunski korisnici	-133,1	470,5	795,6	1.073,6	538,3	160,7	-10,1	726,5	-3,8
3.2.2. Inozemna imovina	-4,9	16,7	18,0	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A) Državni proračun	-4,9	16,7	18,0	12,4	2,3	0,0	0,8	0,0	0,0
B) Izvanproračunski korisnici	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,8	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. PROMJENA NETO OBVEZA	7.998,8	1.890,7	560,6	5.654,1	17.432,0	2.512,4	705,6	11.997,9	35,0
3.3.1. Tuzemne obveze	12.041,7	5.282,8	2.017,1	6.795,7	10.130,2	2.465,6	968,8	5.098,9	-65,2
A) Državni proračun	10.591,6	3.166,3	1.477,6	5.656,6	9.576,6	2.376,3	969,4	4.266,9	-58,5
B) Izvanproračunski korisnici	1.450,1	2.116,5	539,5	1.139,1	553,6	89,3	-0,6	832,0	-6,7

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
						III.	VI.	VII.	VIII.
3.3.2. Inozemne obveze	-4.042,8	-3.392,1	-1.456,5	-1.141,7	7.301,8	46,9	-263,2	6.899,1	100,2
A) Državni proračun	-5.080,6	-3.943,2	-2.980,2	-1.445,8	6.878,4	52,5	-230,5	6.908,5	100,5
B) Izvanproračunski korisnici	1.037,8	551,2	1.523,7	304,1	423,4	-5,7	-32,7	-9,5	-0,3

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I2: Operacije državnog proračuna^a

u milijunima kuna

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.			
						III.	VI.	VII.	VIII.
1. PRIHODI	85.653,0	95.235,6	108.320,6	115.772,7	110.257,9	9.216,1	8.445,5	9.452,9	9.356,6
1.1. Porezi	50.687,6	58.469,1	64.234,5	69.572,7	63.678,9	5.551,9	4.889,3	5.536,7	5.654,7
1.2. Socijalni doprinosi	31.301,3	33.877,1	37.203,5	40.703,5	39.994,7	3.185,5	3.172,5	3.334,7	3.259,3
1.3. Pomoći	27,5	196,0	428,0	468,6	616,3	54,1	32,2	77,6	24,8
1.4. Ostali prihodi	3.636,6	2.693,3	6.454,5	5.027,8	5.968,0	424,5	351,5	504,0	417,8
2. RASHODI	87.857,5	95.950,0	108.007,6	115.292,4	117.924,0	11.043,2	9.146,6	10.198,6	9.435,2
2.1. Naknade zaposlenima	23.182,6	24.313,9	27.545,1	29.948,5	31.289,3	2.613,4	2.554,1	2.801,7	2.510,8
2.2. Korištenje dobara i usluga	4.951,9	6.069,1	7.162,4	8.113,7	7.363,8	675,2	517,4	730,0	549,5
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	4.387,0	4.713,6	4.535,0	4.683,2	5.225,2	967,9	355,6	310,4	351,2
2.5. Subvencije	5.248,7	5.670,8	6.492,0	6.859,5	6.710,0	881,7	418,4	656,4	432,3
2.6. Pomoći	3.796,8	6.653,0	8.363,2	5.783,1	5.559,6	494,9	349,5	526,9	445,3
2.7. Socijalne naknade	41.358,5	43.444,6	48.176,0	52.593,2	56.148,5	4.843,2	4.638,9	4.625,8	4.658,1
2.8. Ostali rashodi	4.931,9	5.085,0	5.733,9	7.311,2	5.627,6	567,0	312,6	547,5	488,0
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	-2.204,5	-714,4	313,0	480,2	-7.666,0	-1.827,1	-701,1	-745,7	-78,6
3.1. Promjena neto nefinancijske imovine	1.553,7	1.555,8	2.545,2	2.988,1	1.963,4	59,2	38,6	83,9	48,7
3.1.1. Dugotrajna imovina	1.517,0	1.595,1	2.625,7	2.719,5	1.839,7	56,6	37,5	84,8	50,6
3.1.2. Zalihe	0,0	-80,2	-161,4	79,4	35,4	-0,1	-0,5	-2,2	-0,7
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	7,2	7,8	9,6	10,1	8,9	0,9	0,0	0,5	0,0
3.1.4. Neproizvedena imovina	29,5	33,1	71,3	179,1	79,3	1,7	1,6	0,7	-1,3
3.2. Promjena neto financijske imovine	1.752,8	-3.047,2	-3.734,8	1.702,9	6.825,5	542,6	-0,8	10.345,9	-85,3
3.2.1. Tuzemna imovina	1.757,7	-3.063,9	-3.752,8	1.690,5	6.823,2	542,6	-1,6	10.345,9	-85,3
3.2.2. Inozemna imovina	-4,9	16,7	18,0	12,4	2,3	0,0	0,8	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	5.510,9	-777,0	-1.502,6	4.210,8	16.455,0	2.428,8	738,9	11.175,4	41,9
3.3.1. Tuzemne obveze	10.591,6	3.166,3	1.477,6	5.656,6	9.576,6	2.376,3	969,4	4.266,9	-58,5
3.3.2. Inozemne obveze	-5.080,6	-3.943,2	-2.980,2	-1.445,8	6.878,4	52,5	-230,5	6.908,5	100,5

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I3: Dug središnje države^a

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2005. XII.	2006. XII.	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Unutarnji dug središnje države	54.794,2	59.688,4	63.240,9	67.996,8	78.268,1	82.364,9	84.686,5	89.617,7	90.522,2	89.509,0
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	50.840,7	54.490,4	56.883,1	64.961,8	74.473,7	78.555,9	80.968,9	85.207,0	86.128,5	85.123,2
Trezorski zapisi	12.278,0	12.412,9	11.740,6	14.440,7	18.802,5	20.745,5	21.444,6	20.193,9	21.069,0	20.225,9
Instrumenti tržišta novca	0,9	–	–	10,7	19,3	20,3	20,7	20,7	36,8	20,5
Obveznice	31.151,8	35.249,6	39.273,5	39.306,7	39.369,3	41.788,6	41.873,1	48.274,3	48.119,1	48.190,4
Krediti Hrvatske narodne banke	1,4	0,9	1,0	2,2	2,9	–	–	–	–	–
Krediti banaka	7.408,6	6.827,0	5.867,9	11.201,5	16.279,8	16.001,6	17.630,5	16.718,1	16.903,6	16.686,4
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.953,5	5.198,0	6.357,8	3.035,0	3.794,4	3.809,1	3.717,6	4.410,7	4.393,7	4.385,8
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti banaka	3.953,5	5.198,0	6.357,8	3.035,0	3.794,4	3.809,1	3.717,6	4.410,7	4.393,7	4.385,8
2. Inozemni dug središnje države	45.164,3	41.494,8	39.610,7	30.259,7	37.501,0	35.852,0	36.134,5	42.549,6	43.371,4	42.440,2
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	36.414,5	32.556,6	29.424,0	28.459,4	35.785,8	34.127,4	34.471,3	40.874,5	41.685,5	40.757,8
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	27.020,1	22.836,9	20.397,3	18.768,2	26.101,8	22.647,6	23.125,9	29.616,6	30.274,3	29.468,0
Krediti	9.394,5	9.719,7	9.026,7	9.691,2	9.684,0	11.479,8	11.345,4	11.257,9	11.411,2	11.289,7
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	8.749,8	8.938,2	10.186,7	1.800,3	1.715,3	1.724,6	1.663,1	1.675,1	1.685,9	1.682,4
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	8.749,8	8.938,2	10.186,7	1.800,3	1.715,3	1.724,6	1.663,1	1.675,1	1.685,9	1.682,4
3. Ukupno (1+2)	99.958,5	101.183,1	102.851,6	98.256,5	115.769,2	118.216,9	120.820,9	132.167,3	133.893,6	131.949,2
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	5.880,2	7.660,3	8.110,6	13.299,2	15.692,5	18.563,9	19.043,8	18.910,2	19.174,3	19.256,1
– inozemna	13.853,9	14.303,7	19.024,2	31.406,6	34.908,9	35.450,5	35.598,1	37.609,5	37.932,4	37.877,1

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije, a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. U ovoj tablici dug HBOR-a u dijelu 2. Inozemni dug središnje države reklasificiran je od, uključujući, prosinca 1998., u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države reklasificiran je od, uključujući, lipnja 1999., a dug HAC-a reklasificiran je od, uključujući, siječnja 2008.

Tablica I3: Dug središnje države • Počevši od Biltena broj 154 izvršena je revizija podataka u tablici.

Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga.

Izvori su podataka za unutarnji dug središnje države Ministarstvo financija, u dijelu koji se odnosi na trezorske zapise i obveznice, te Hrvatska narodna banka, u dijelu koji se odnosi na instrumente tržišta novca, kredite banaka i na kredite Hrvatske narodne banke.

Stanje trezorskih zapisa uključuje trezorske zapise Ministarstva financija izražene u kunama, eurozapise Ministarstva financija i trezorske zapise Ministarstva financija indeksirane uz euro, sve s rokom dospelja do godine dana. Stanja eurozapisa uključuju obračunate nedospjele kamate. Kod trezorskih zapisa u kunama i trezorskih zapisa indeksiranih uz euro razlika između nominalne vrijednosti i vrijednosti izdanja čini obračunate nedospjele kamate, koje su raspoređene duž životnog vijeka instrumenta pomoću metode jednostavnoga kamatnog računa (tj. linearno) i metode brojenja dana prema kojoj je stvarni broj dana podijeljen s 360.

Stanje obveznica uključuje obveznice središnje države izdane na domaćem tržištu, trezorske zapise Ministarstva financija s rokom dospelja duljim od jedne godine i dio ukupnih obveznica središnje države izdanih u inozemstvu koji je na kraju

izvještajnog razdoblja u vlasništvu rezidentnih institucionalnih jedinica. Kod trezorskih zapisa s rokom dospelja duljim od jedne godine razlika između nominalne vrijednosti i vrijednosti izdanja čini obračunate nedospjele kamate, koje su raspoređene duž životnog vijeka instrumenta metodom složenoga kamatnog računa. Stanja obveznica središnje države uključuju obračunate nedospjele kamate.

Stanje kredita banaka od siječnja 2004. sadrži, uz nedospjelu glavnice, i obračunate nedospjele kamate.

Izvor podataka za inozemni dug središnje države jest statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor su podataka o domaćim jamstvima statistička izvješća banaka, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Iznimno od navedenog u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama" u ovoj je tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug središnje države, reklasificiran iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 1998., a u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države reklasificiran je od, uključujući, prosinca 2002.

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100			Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima ^b	Indeksi potrošačkih cijena ^c			Cijene pri proizvođačima ^b
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3	108,7	101,5
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	82,1	84,6	73,7	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	85,3	87,2	78,5	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	90,0	92,0	82,8	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	92,1	93,2	88,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	93,8	94,2	92,6	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	95,4	95,7	94,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	prosinac	98,0	98,0	98,0	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	prosinac	101,6	101,4	102,0	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5	104,1	102,7
2006.	prosinac	103,7	102,8	106,4	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0	101,4	104,2	101,9
2007.	prosinac	109,7	109,5	110,0	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8	106,6	103,4	105,9
2008.	prosinac	112,8	112,2	114,7	99,4	99,1	100,5	98,7	102,9	102,4	104,3	104,3
2009.	prosinac	114,9	114,5	117,3	99,4	99,3	100,2	100,0	101,9	101,3	103,9	101,6
2010.	siječanj	115,5	115,1	117,7	100,5	100,5	100,4	101,3	101,1	100,9	102,1	103,0
	veljača	115,7	115,4	117,9	100,2	100,2	100,2	99,9	100,7	100,4	101,9	102,7
	ožujak	116,2	116,0	117,7	100,4	100,6	99,8	101,0	100,9	100,7	101,9	105,0
	travanj	116,7	116,8	117,2	100,4	100,7	99,5	100,6	100,6	100,3	101,6	105,1
	svibanj	117,0	117,0	117,8	100,2	100,2	100,5	100,5	100,8	100,6	101,8	104,9
	lipanj	116,9	116,5	119,1	99,9	99,6	101,1	100,4	100,7	100,3	101,9	104,4
	srpanj	116,4	115,5	120,7	99,6	99,2	101,3	100,0	101,1	100,7	101,9	103,8
	kolovoz	116,2	115,2	120,9	99,8	99,7	100,2	100,3	100,9	100,7	101,7	103,3
	rujan	116,6	116,3	118,5	100,3	100,9	98,0	100,4	101,4	101,5	101,0	104,4
	listopad	116,7	116,6	117,9	100,1	100,3	99,5	100,4	101,4	101,6	100,9	105,0
	studen	117,0	117,0	117,8	100,3	100,3	99,9	99,9	101,2	101,4	100,6	104,7

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo. ^b Od siječnja 2005. revidirani podaci zbog izmjene metodologije Državnog zavoda za statistiku. ^c Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.

Izvor: DZS

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima • Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.).

Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena • Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 6,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100 ^a			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	87,3	88,6	80,0	99,9	99,9	100,0
1999.	prosinac	89,8	91,1	82,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	92,8	93,9	86,5	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	93,9	94,6	89,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	95,0	95,6	91,9	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	96,2	96,4	94,7	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	98,4	98,5	97,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	prosinac	101,3	101,4	101,0	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7
2006.	prosinac	103,6	103,6	103,6	99,8	99,7	100,3	102,3	102,2	102,5
2007.	prosinac	108,8	109,1	107,2	100,8	100,8	100,4	105,0	105,3	103,5
2008.	prosinac	113,3	113,5	112,5	99,4	99,3	100,2	104,2	104,0	105,0
2009.	prosinac	113,6	113,3	115,2	98,8	98,6	100,2	100,2	99,8	102,4
2010.	siječanj	112,9	112,4	115,4	99,4	99,2	100,2	99,7	99,2	102,2
	veljača	112,9	112,3	115,9	100,0	99,9	100,4	99,5	99,0	102,1
	ožujak	113,1	112,7	115,5	100,2	100,3	99,6	99,3	98,7	102,1
	travanj	113,7	113,5	114,7	100,5	100,8	99,3	98,6	98,0	101,8
	svibanj	114,2	113,9	115,7	100,4	100,3	100,9	98,6	97,9	102,1
	lipanj	114,2	113,5	117,7	100,0	99,7	101,7	98,3	97,6	102,0
	srpanj	113,8	112,5	120,6	99,7	99,1	102,5	98,6	97,9	102,3
	kolovoz	113,7	112,3	121,1	99,9	99,8	100,4	98,8	98,2	102,1
	rujan	114,1	113,6	116,5	100,3	101,2	96,2	99,4	99,2	100,7
	listopad	114,3	114,1	115,4	100,2	100,4	99,1	99,3	99,1	100,7
	studen	114,7	114,6	115,2	100,4	100,5	99,8	99,8	99,7	100,2

^a Od siječnja 2007. DZS objavljuje indeks potrošačkih cijena na novoj bazi: 2005. = 100.

Izvor: DZS

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće
u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	prosinac	5.410,0	100,3	109,1	107,0
2009.	prosinac	5.362,0	99,6	99,1	102,6
2010.	siječanj	5.258,0	98,1	99,1	99,1
	veljača	5.157,0	98,1	98,6	98,8
	ožujak	5.359,0	103,9	99,8	99,2
	travanj	5.246,0	97,9	99,1	99,2
	svibanj	5.277,0	100,6	99,1	99,2
	lipanj	5.415,0	102,6	100,8	99,5
	srpanj	5.323,0	98,3	100,3	99,6
	kolovoz	5.391,0	101,3	102,3	99,9
	rujan	5.291,0	98,1	101,1	100,0

Izvor: DZS

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača
indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	listopad	-33,7	-14,9	-46,3	-38,4	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6
2006.	prosinac	-18,9	-4,7	-15,4	-10,9	1,1	-22,4	-10,5	16,9	-12,9	-49,4
2007.	prosinac	-24,7	-15,5	-24,5	-16,8	-9,8	-31,8	-21,2	12,8	-25,0	-54,8
2008.	prosinac	-42,0	-33,3	-40,9	-30,7	-25,9	-51,8	-40,6	43,4	-40,3	-57,9
2009.	prosinac	-46,8	-32,7	-47,6	-35,7	-22,6	-64,5	-42,8	63,9	-42,5	-58,0
2010.	siječanj	-48,5	-35,2	-47,9	-39,5	-26,4	-64,8	-43,9	66,4	-39,5	-57,1
	veljača	-45,5	-30,6	-48,1	-39,3	-23,4	-63,0	-37,7	63,4	-42,0	-57,6
	ožujak	-49,4	-36,2	-50,9	-43,3	-26,2	-67,5	-46,2	67,5	-41,8	-57,7
	travanj	-44,3	-30,0	-48,0	-39,1	-21,2	-64,1	-38,8	59,5	-40,9	-57,6
	svibanj	-40,8	-30,3	-48,4	-39,3	-22,7	-63,4	-37,8	43,9	-42,6	-58,9
	lipanj	-40,8	-31,3	-46,7	-39,3	-24,5	-62,5	-38,1	45,4	-38,4	-55,2
	srpanj	-41,7	-28,5	-44,5	-38,5	-21,0	-60,0	-36,0	47,2	-35,0	-62,6
	kolovoz	-43,0	-31,6	-46,3	-36,3	-21,9	-62,1	-41,3	54,2	-40,6	-54,6
	rujan	-42,6	-30,9	-45,3	-38,2	-21,2	-63,0	-40,5	51,7	-34,7	-56,8
	listopad	-44,4	-32,5	-46,0	-37,0	-21,4	-64,8	-43,6	53,5	-36,1	-58,9
	studen	-44,7	-31,4	-48,9	-36,9	-21,0	-68,2	-41,8	60,8	-41,5	-55,1

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača • HNB-ova anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. godine prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. Ovo se HNB-ovo anketno istraživanje do travnja 2005. godine provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. godine Hrvatska narodna banka anketno istraživanje provodi svakoga mjeseca, u suradnji s Europskom komisijom, koristeći se njezinom tehnikom i financijskom pomoći. Za izradu i provedbu Ankete odgovorna je jedino Hrvatska narodna banka.

Upitnik sadržava ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z^k r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponudeni/odabrani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na

pojedino pitanje.

Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 < I_i < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila financijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti financijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I4: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I7: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za kućanstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjati išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7×(-1), I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8.

Popis banaka i štedionica

1. prosinca 2010.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banco Popolare Croatia d.d., Zagreb
2. Banka Brod d.d., Slavonski Brod
3. Banka Kovanica d.d., Varaždin
4. Banka splitsko-dalmatinska d.d., Split
5. BKS Bank d.d., Rijeka
6. Centar banka d.d., Zagreb
7. Credo banka d.d., Split
8. Croatia banka d.d., Zagreb
9. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
10. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
11. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
12. Imex banka d.d., Split
13. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
14. Jadranska banka d.d., Šibenik
15. Karlovačka banka d.d., Karlovac
16. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
17. Međimurska banka d.d., Čakovec
18. Nava banka d.d., Zagreb
19. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar
20. Partner banka d.d., Zagreb
21. Podravska banka d.d., Koprivnica
22. Primorska banka d.d., Rijeka
23. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
24. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
25. Samoborska banka d.d., Samobor
26. Slatinska banka d.d., Slatina
27. Société Générale – Splitska banka d.d., Split
28. Štedbanka d.d., Zagreb
29. Vaba d.d. banka Varaždin, Varaždin
30. Veneto banka d.d., Zagreb
31. Volksbank d.d., Zagreb
32. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedne banke koje imaju odobrenje za rad

1. Obrtnička štedna banka d.d., Zagreb
2. A štedna banka malog poduzetništva d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. HPB – Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. PBZ stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
5. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb, posluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN, br. 138/2006.)

Predstavništva inozemnih banaka

1. BKS Bank AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
5. Union de Banques Arabes et Françaises – UBAF, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Agroobrtička banka d.d., Zagreb	14.6.2000.
2. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.5.2002.
3. Cibale banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Glumina banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
5. Gradska banka d.d., Osijek	3.5.1999.
6. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.4.2000.
7. Ilirija banka d.d., Zagreb	6.4.1999.
8. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
9. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.3.2004.
10. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	8.9.2000.
11. Županijska banka d.d., Županja	3.5.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.5.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	3.1.2005.
3. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
4. Štedionica Dora d.d., Zagreb	1.1.2002.
5. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	7.3.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	8.6.2001.
3. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.3.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. prosinca 2010.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	prof. dr. Boris Cota Davor Holjevac prof. dr. Vlado Leko dr. sc. Branimir Lokin dr. sc. Željko Lovrinčević Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka prof. dr. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan prof. dr. Jure Šimović dr. sc. Sandra Švaljek prof. dr. Mladen Vedriš prof. dr. Boris Vujčić

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	prof. dr. Boris Vujčić
Viceguverner	Davor Holjevac
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	mr. sc. Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Željko Jakuš
Sektor za planiranje, kontroling i računovodstvo	mr. sc. Diana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	dr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Michael Faulend

Kratice i znakovi

Kratice

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HICP	– harmonizirani indeks potrošačkih cijena (engl. <i>Harmonised Index of Consumer Prices</i>)
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond

NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva
OPEC	– Organizacija zemalja izvoznica nafte (engl. <i>Organization of Petroleum Exporting Countries</i>)
PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Producer Price Index</i>)
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

ISSN 1331-6036 (tisak) • ISSN 1334-0042 (online)

